

SOSYAL HİZMET MAGAZİN

AYLIK MESLEKİ ETKİLEŞİM DÜŞÜNCE VE KÜLTÜR E-DERGİSİ

**BU
SAYIDA**

Doç. Dr. Emrah Akbaş
Pelin Şatıroğlu Güldalı
Özkan Bilgin
Dr. Türken Çağlar

Dr. Tahir Emre Gencer
Süleyman Soyhanoğlu
Emre Uysal
Serdar Latifoğlu

Cemre Bolgün
Güler Doymaz Aydın
Mehmet Emin Ayhan

GÜNCEL:
**GÖÇ VE
MÜLTECİ
SORUNLARI**

PORTRE
Prof. Dr. Tunçalp Özgen

**GÖÇ ALANINDA
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
FIRSATLARI**

Hakan Sakarya

**BİR ÖNCÜ:
MICHAEL WHITE**

Yasemin Ertan Koçak

**ÖĞRENCİNİN
SESI**

Berk Can Erol

**SOSYAL
ÇALIŞMACININ
BİR GÜNÜ**

Hatem Derya Şahin

**TEKNOLOJİ:
SİBER ZORBALIK II**

Mustafa Çağrı Ayalp

AKADEMİK

Istanbul Üniversitesi
Sosyal Hizmet Bölümü

HÜGO

SİVİL TOPLUM

SGDD

SİNEMA

Kefernahum
Gurbet Kuşları

**DÜŞÜNCE
KİTAPLIĞI**

Zor İsimli Çocuklar

GEZİ

Cellatlar Mezarlığı

İçindekiler

03 Editörden
• Prof. Dr. İlhan Tomanbay

GÜNCEL

05 Bir Göç Mesleği Olarak Sosyal Hizmet
• Doç. Dr. Emrah Akbaş

07 Uluslararası Göç ve Sosyal Hizmet
• Pelin Şatıroğlu Güldal

09 Çocuk Koruma Alanında Mülteci Çocuklar
• Özkan Bilgin

11 LGBTİ Sığınmacılar
• Dr. Türken Çağlar

13 Göçün Yaşları Küçük, Yaşamları Büyük Özneleri
• Dr. Tahir Emre Gencer

16 Bir Göç Klasığı: Suçlu Kim?
• Süleyman Soyhanoğlu

18 Mülteci Alanı ve Sosyal Hizmet Uzmanının Rolü
• Emre Uysal

20 Çocuk ve Göç
• Serdar Latifoğlu

22 Berlin Yolunda Bir "Aylak"
• Arş. Gör. Cemre Bolgün
• Arş. Gör. Güler Doymaz Aydın

24 Türkiye'de Düzensiz Göç
• Mehmet Emin Ayhan

DİSİPLİNLERARASI

26 Türkiye'de Göç Alanında Lisansüstü Eğitim Fırsatları
• Arş. Gör. Hakan Sakarya

PORTRE

28 Prof. Dr. Tunçalp Özgen
• Hakan Keçe

BİR ÖNCÜ

31 Michael White
• Arş. Gör. Yasemin Ertan Koçak

SOSYAL ÇALIŞMACININ BİR GÜNÜ

33 Göç ve Mülteciler Alanı
• Hatem Derya Şahin

ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ

35 Değişimi Başlatmak
• Berk Can Erol

SİVİL TOPLUM

36 Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği

AKADEMİ

38 İstanbul Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü

39 Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Uygulama ve Araştırma Merkezi

TEKNOLOJİ

41 Siber Zorbalıkla Mücadele (II)
• Arş. Gör. Mustafa Çağrı Ayalp

BU AY

54 Kızılay Haftası
• Eren Köse

Kültür ve Sanat

SİNEMA

43

Kefernahum (2018)

• Uğur Atalar

45

Gurbet Kuşları (1964)

• Elif Topçu

GEZİ

47

Cellatlar Mezarlığı

• Veli Yalçın

DÜŞÜNCE KİTAPLIĞI

50

Zor İsimli Çocuklar - Serhat Güney

• Sultan Ebru Bulgurcuoğlu

SOSYAL ÇALIŞMA KİTAPLIĞI

52

Suriye'den Türkiye'ye Kadın Olmak -
Özlem Cankurtaran ve Hande Albayrak

HAKKINDA

Sosyal Hizmet Magazin elektronik dergisinin temel amacı; sosyal hizmet alanlarını yansıtan güncel yazıları, haberleri, gelişme ve tartışmaları, bilimsel derlemeleri, araştırmaları ve kültür-sanat yazılarını öğrenciler, uygulayıcılar, akademisyenler ve araştırmacılarla paylaşmaktır.

Sosyal çalışma mesleğinin akademisyenleri, uygulayıcıları, öğrencileri ile sosyal hizmet alanlarındaki temel ve destekleyici diğer mesleklerin profesyonelleri tarafından yazılan yazılar yayınlanır. Sosyal Hizmet Magazin, sosyal çalışma ve sosyal hizmetlerin popüler bilim ve uygulama dergisidir. Günceldir, canlıdır.

Yazılar; geniş ölçekte çalışma alanlarından güncel bilgi-beceri aktarımı, mesleki uzmanlık konuları, etik-hukuksal tartışmalar, öğrenci deneyimleri, teknoloji gibi her sosyal çalışmacıyı ilgilendiren konuları içerir. Sinema, edebiyat, akademik eser incelemeleri yer alır. Sosyal hizmet alanlarının öncü ve dikkat çekici kişilikleriyle röportajlar yayımlanır. Yazıların içeriğinden doğan her türlü hukuki sorumluluk yazarlara aittir.

E-dergi yılda altı sayı yayımlanır.

Dergide yayınlamasını istediğiniz yazılarınızı

sosyalhizmetmagazin@gmail.com adresine iletiniz. Güncel yazılar 750-1000 kelime, tanıtım, haber, film, belgesel, kitap (edebiyat, düşünce, akademik sosyal hizmet türlerinde) incelemesi türündeki yazılar ise 500-750 kelime arasında olmalıdır. Dergideki yazılar kaynak gösterilerek alıntılanabilir.

Yayınlanma tarihi 15 Ekim 2019. Sayı 07.

Genel Yayın Yönetmeni

Prof. Dr. Tarık Tuncay

Editör

Prof. Dr. İlhan Tomanbay

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Prof. Dr. Tarık Tuncay

Yardımcı Editörler

Arş. Gör. Görkem Kelebek, Dr. Melih Sever

Yayın Kurulu

Arş. Gör. Engin Fırat

Arş. Gör. Mustafa Çağrı Ayalp

Arş. Gör. Hakan Sakarya

Süleyman Soyhanoğlu

Arş. Gör. Harun Aslan

İsmail Nalbantoğlu

Elif Topçu

Derya Akkurt

www.sosyalhizmetmagazin.com

Prof. Dr. İlhan Tomanbay

EDİTÖRDEN

2019-2020 Yükseköğretim Dönemi Başladı

Yeni bir dönem başlıyor. Hatta başladı. Yeni dönem, yeni umutlar, yenilikler, yeni başlangıçlar. Özellikle gençler için. Toplumsal dinamikler o denli hareketli ve durmasız ki her an yeni birşeyler oluyor. Bu döneme girerken de bakın son günlerde neler oldu. Önce, bu dergide hem yazar hem okur olarak toplanan bizler için önemli olan, 2019-2020 Yükseköğretim Döneminin bu ay içinde başlamış ve başlıyor olmasıdır. Bu hem hem ekonomik, hem eğitimsel, hem toplumsal, hem sağlıksal ve hem de ülkede örgü örgü çoğalan sosyal gelişmeleri sağlayan bir toplumsal ilerleme, toplumsal gelişmedir.

8'i ikinci öğretim 46 devlet üniversitesinde, 5'i KKTC'de 23 vakıf üniversitesinde toplam 69 "sosyal hizmet" lisans bölümü; 42 devlet üniversitesinde, biri KKTC'de 22 vakıf üniversitesinde toplam 64 "sosyal hizmetler" önlisans programı ve üç büyük üniversitedeki açıköğretim programlarıyla, tarihsel olarak, zamanında doğumları engellenmiş bir canlının, engelleri aşan bir üst müdahale sonucunda bir anda ardarda güçlü güçsüz, çelimli çelimsiz doğan kedi yavruları gibi, çok sayıda açılmış yükseköğretim kuruluşlarıyla "sosyal hizmet" için bugün geldiği noktada artık açılmaları iyi mi oldu kötü mü diye sormanın anlamı bulunmamaktadır. Toplumsal dinamikler bu süreci açtı, toplumsal dinamikler bu süreci sağlıklılaştıracaktır. Böyle ağır bir hastanın iyileşmesi de oldukça zaman alacaktır. Bizden beklenen bunların niteliklerinin artırılması için gerekenleri yapmaktır, elele verip.

Ardarda çok çocuk yapmak sakat doğumların oranını artırır. Sağlıklı sağlıksız çok çocuk sahibi olmak bu yüzden özenilecek bir şey değildir. Sayısını bilemem ama sağlıklı çocuklar yetiştirmek hem aile için hem toplum hem insanlık için hedef olmalı. Okullar da öyle. Çok sayıda "sosyal hizmet" bölümlerine sahip olmakla övünelim mi, gerçek sosyal çalışmacı yetiştirmeye çalışan kaç "sosyal hizmet" bölümü var diye araştırmak mı daha doğru? Birbirimize destek ve güç vermeliyiz. Atı alan Üsküdar'ı geçti.

Yeni bir yükseköğretim dönemine girerken Sosyal Hizmet Magazin'in temel alanı olan sosyal hizmette öğretim ve eğitimin sayısal durumu budur. Toplumsal ilerlemenin en dar, en küçük boyutta bir işareti olarak, Sosyal Hizmet Magazin'in ikinci yılına girmesi umutlu bir başlangıçtır. Kutlu olsun. Sosyal hizmet alanında, özellikle sosyal çalışma çerçevesinde üretim o denli az ki geniş sosyal hizmet alanına, mesleki boyutta sosyal çalışma disiplin ve uygulamasına ışık tutacak her yazı, her satır, her birikik düşünce büyük önem taşıyor. Bu dergi bu anlamda önemli bir işlev taşıyor. Bu nedenle bu dergiyi aksamasız bir yılda altı sayı olarak çıkarılmasında dinamo görevi gören sevgili dostum Prof. Dr. Tarık Tuncay'a hepimiz içtenlikle teşekkür etmeliyiz. Çabaları bu yıl da sürüyor. Bu da ayrı bir teşekkür boyutunu hakediyor.

Bu dergi biraz yukarıda sözettiğim "sosyal hizmet" bölümleri arasında harç görevi görürse, iletişimi, işbirliklerini, elelelikleri, mesleki tartışmaları... kıskırtırsa ne mutlu. 133 yükseköğretim kuruluşunun ortak platformu olursa ne mutlu.

Gündemin sıcak konusu 2011 yılından beri Suriyeli göçmenler konusu. İki ucu keskin bıçak. Bir yandan insana verilen değer, insan hakları ve evrensellik, öteyandan, bir devletin ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasal yapısının sağlıklı, yani dengeli gelişmesi için sorulması gereken nereye kadar sorusu ve bu göçmenler konusunun Türkiye toplumunda yaptığı ve yapacağı sarsıntılarla yanıtlanacak. Buyurun karar verin. Karar ekonomik ve siyasaldır.

Sosyal çalışmanın en sıcak ve önemli konularından biridir sığınmacı ve göçmenler konusu Bu konu bugün Türkiye’de “sosyal hizmet” kapsamında değerlendirilmekte ve uygulanmaktadır; sosyal çalışma kapsamında değil! Türkiye’de bu işin içinde mesleki işleviyle sosyal çalışma maalesef yoktur, birkaç masa işçiliğinin ötesinde. Durum böyle olunca sosyal çalışma kapsamında konuşulanlar da sosyal hizmet boyutunu aşmamaktadır.

Üzerinde, bu derginin hacminin çok ötesinde, önce sosyal çalışmacılar arasında başlayarak tartışılıp düşünülmesi gereken bir konudur sığınmacı ve göçmenlerle sosyal çalışma konusu. Bu süreç henüz başlamamıştır Türkiye’de. Acı olan şudur ki verilen ve yapılan “sosyal hizmetler”le yapılan “danışma hizmetleri” sosyal çalışma sanılmaktadır. Bu arada dipnot olarak koymak zorundayım ki, makalelerinde Türkiye için “sığınmacı ve mültecilerle sosyal hizmet” anlatan genç yazar arkadaşlarımıza anımsatmak isterim ki, Türkiye’de mülteci bulunmamaktadır. Çünkü mülteci ilgili yasaya göre sığınma hakkını hukuken almış olanlara denmektedir ve Türkiye Avrupa dışından mülteci kabulüne kapılarını kapayalı 68 yıl olmuştur! Doğrusu genel kavram olarak sığınmacı ya da geçici kabul edilenler olmalıdır. Bana lütfen kızmayınız, doğru ifade başarılı anlatım sağlar.

Geçtiğimiz günlerde İstanbul yıllardır konuşulan ve “beklenen İstanbul depremi”nin, bilimcilerin söylediğine göre, ön provasını yaşadı. Ardından 7,2 şiddetinde depremin geleceği söyleniyor. Binlerce binanın yıkılacağı, milyonlarca kişinin öleceği söyleniyor. Bekliyoruz.

Deprem ülkesi olan ülkemizde sosyal çalışma mesleği bu alanda ve konuda da ne yapacağı, yapması gerektiği üzerine henüz yazılı çizili tartışmalarla bir oluşturmaya başlayamadı. Deprem ülkesi Türkiye’de, ardarda ve sürekli depremler yaşayan Türkiye sosyal çalışması gelecek coğrafi depremlerde nasıl bir çalışma içine girmesi gerektiğine dair bir sosyal deprem planlamasının olması gerektiğini düşünmeye başlamalıdır artık.

Depremün üç evresi vardır. 1. Yıkım evresi, 2. Yıkım sonrası fizik krizler evresi (yangın, patlamalar, su baskınları, tozda boğulmalar ve toz dayalı ölümcül hastalıklar vb...) 3. Deprem sonrası ortaya çıkacak sosyal yıkımlar ve sosyal hastalıklar evresi. Sosyal çalışmacının insan olarak ilk iki evrede de zorunlu müdahaleleri olacaktır elbet. Ancak ilk iki evrenin hemen bitiminde başlayacak olan sosyal hastalıkların nasıl tedavi edilmesi gerektiğine dair mesleki bir kılavuz planını sosyal çalışmacılar adına kimler hazırlayacak? Korkarım, gelmesin ancak, o günler geldiğinde gene sosyal hizmet çalışmalarını sosyal çalışma sanarak gerçek sosyal çalışma müdahalesi olmadan geçireceğiz. Ve bunun planlamasını da bizim yerimize lisansı sosyal çalışmacı olmayan “sosyal çalışma görevlileri” yapmaya çalışacaklardır! Bu deprem, “depremde sosyal hizmetler”le birlikte “depremde sosyal çalışma” müdahalelerinin neler olması gerektiği yönünde bir düşünce kıpırdanmasına yol açabilirse ne mutlu bize.

Bu yazıyı bu sayıya üç önemli konuyla başlangıç yapmış olduk. Sosyal çalışma öğrencileri için yeni öğretim döneminin başlaması, deprem ve derginin ana konusu olan sığınma ve göç, Sosyal çalışmacılara sıkı işler düşüyor.

1. Sosyal çalışmayı güne ve güncele göre yeniden yapılandırmak.
2. Bu yeni yapılanma için deprem, göç gibi temel sosyal çalışma konularını Türkiye ölçeğinde adlandırmak, strateji planlarını yapmak ve mesleki boyutta programlamaya uygun uygulama planları hazırlamak.

Bunlardan birincisi oturtulmadan ikinci büyük maddenin gerçekleşme umudu yok. Geçen 60 yıl bunu anlatıyor bize. Gelecek sayılarda olumlu gelişmelerin işaretlerini vermek umuduyla dinç, dinamik ve sağlıklı kalınız.

BİR GÖÇ MESLEĞİ OLARAK SOSYAL HİZMET

DOÇ. DR. EMRAH AKBAŞ

“Sosyal hizmet nedir?” sorusunun çeşitli yanıtları olduğu aşikâr ama benim için sosyal hizmet, ötekini anlama ve daha da ileri giderek ötekine karşı sorumluluk üstlenme sanatı anlamına geliyor. Sosyal hizmet bir sanat zira ötekine karşı sorumluluk üstlenmek başından sonuna kadar estetik bir iş. Zaten hakikat ve estetik arasındaki ontolojik bağ değil mi hakikat arayışını şiirsel bir yolculuğa çeviren?

Sosyal hizmet mesleğini göç olgusuna borçluyuz desem sanırım hata etmiş olmam. Sanayi Devrimi ile birlikte sadece üretim ilişkileri değişmedi, ayrıca daha evvel şahit olunmadığı kadar hızlı, devamlı ve hacimli göç dalgaları ortaya çıktı. Kentlerin yeni sakinleri olarak göçmenler fabrikalarda acımasız koşullarda çalıştırılarak muazzam bir artı değer yarattılar. Emeğine yabancı, kente yabancı, belki kendine yabancı ama yeni üretim ilişkilerinin en önemli dışlisi olarak göçmen işçilerin yarattıkları bu artı değerden aldıkları pay elbette yok denilecek kadar azdı. Henüz insan hakları ve sosyal adalet ilkeleri dolaşımda değildi.

Kırsaldan kente göç eden milyonlarca insan kentlerin çeperlerinde, –şimdilerde maalesef müstehzi bir biçimde kullanılan ifadeyle– varoşlarda yeni yoksulluk manzaralarının aktörleri (ama aslında mazlumları) oluyordu. Sosyal hizmet işte tam da burada sahneye çıkacaktır. Dışlananların, uyumsuzların, geleneksel dayanışma ağlarını yitirenlerin sesine kulak veren idealist, romantik ama yeri geldiğinde devrimci bir çaba ve episteme ile techne arasındaki dikotomiye meydan okuyan ve bilimi sanata dönüştüren bir iddia olarak sahneye çıkacaktır bu yeni alan. Yeri gelmişken söyleyelim. Episteme ile techne arasındaki dikotomiye meydan okuyan bir alanın bilim mi yoksa meslek mi olduğunu hala tartışmak abesle iştilig etmek değil de nedir?

1978 yılında doğdu. 2001 yılında Boğaziçi Üniversitesi sosyoloji bölümünden mezun oldu. Hacettepe Üniversitesi sosyal hizmet bölümünde yüksek lisans ve doktora derecelerini aldı. Doktora çalışması için Almanya'da Humboldt Üniversitesi ve Georg August Göttingen Üniversitesinde misafir araştırmacı olarak bulundu. Hacettepe Üniversitesi sosyal hizmet bölümünde 11 yıl boyunca araştırma görevlisi ve öğretim görevlisi olarak çalıştı. 2013 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesinde çalışmaya başladı. Halen aynı üniversitenin sosyoloji bölümünde öğretim üyesidir. Sosyoloji bölümündeki görevinin yanı sıra üniversitenin Göç Politikaları ve Araştırmaları Merkezi yönetim kurulu ve sosyal politika anabilim dalı kurulu üyesi olarak da çalışmaktadır. Çalışma alanları; çocukluk sosyolojisi, göç sosyolojisi ve sosyal hizmet teorisi.

Ötekinin sesi olan sosyal hizmetin kurucuları da ne ilginçtir ki dışlananlardır. Chicago Okulu sosyolojisinin eril tahakkümüne maruz kalmış genç bilim kadınları akademiden dışlanmış ve çareyi kendi akademilerini inşa etmekte bulmuşlardır. Ötekinin sesi olmak amacıyla ötekilerin kurduğu bu yeni akademi sosyal hizmetten başkası değildir! Bu ilk asi ruhlardan birini tüm sosyal hizmet öğrencileri bilir ve gururlu bir tebessümle yâd eder. Nobel kazanan ilk kadın olan Jane Addams'dır bu ruh. Jane Addams kentin yeni yoksul sakinleri için başlattığı yerleşim evleri (settlement house) hareketi ile bir bakıma cemaatten (gemeinschaft) cemiyete (gesellschaft) geçiş krizini yönetme ve kolaylaştırma misyonunu üstlenmiştir.

Özetle, sosyal hizmet ve göç arasındaki ilişki gerçekte sosyal hizmetin doğuşuna tekabül eder. Ama burada kalmaz zira sosyal hizmetin gelişiminde de göçün etkileri devam edecektir. Birinci Dünya Savaşı ve Büyük Buhranı takip eden İkinci Dünya Savaşı'nın ardından özellikle Batılı ülkeler küllerinden doğmak için kalkınmacı politikalar uygulayacaktır.

Keynesyen ekonomi politikaları, sosyalist hareketlerin baskısı (soğuk savaş), Bismarck ve Beveridge politikaları söz konusu bu kalkınmacı yeni dönemde sosyal refahı ideolojinin ve siyasetin merkezine yerleştirecektir. Sosyal refah hizmetlerinin hedef grupları ise büyük oranda kentlere bu kez başka ülkelerden de işçi olarak göç eden insanlardır. Sosyal hizmet bu yeni dönemde göçmenlerin kente uyumuna dönük uygulamaların birincil aktörüdür. Gettolarına çekilen ve göç ettikleri ülkelere uyum sağlayamayan göçmenlerin sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik açıdan yaşadıkları ülkeye entegre olmaları için çalışır sosyal hizmet uzmanları. Sosyal hizmetin tam da bu noktada asimilasyoncu birtakım uygulamaların parçası olduğu ileri sürülebilir. Ama sosyal hizmet asimilasyoncu uygulamaları insan hakları ve sosyal adalet ilkelerine yaslanmak suretiyle olabildiğince eşitlikçi ve içerici bir tarza yakınlaştırmak için verdiği politik mücadeleden hiç vazgeçmemiştir. Zaten göçmenlerin uyumuna dair Batılı ülkelerin kafası hep karışıktır. Dolaşımdaki kavramlardan sadece birkaçı şunlardır: entegrasyon, adaptasyon, kültürlenme, kültürleşme, harmonizasyon, kohezyon, vs.

Batılı ülkeler göçmenlerin uyumuna dönük hep daha içerici ve ilerici kavramlar üretmiştir ama ırkçı ve ayrımcı tutumlar ve politikalar değişmediği sürece üretilen her yeni kavramın da bagajı olumsuz konotasyonlarla dolmuş ve kirlenmiştir. Burada saygıdeğer bir şey varsa o da sosyal hizmetin ötekinin sesi olmaya dair ideolojik tutumudur.

Bu ideolojik tutumun bir tezahürü olarak sosyal hizmet artık sadece dezavantajlı gruplara dönük birtakım koruyucu uygulamalarla değil, sosyal dışlanmanın tüm biçimlerine dair kendi özgün kavramlarını ve uygulamalarını geliştiren bir meslek ve disiplin olarak tanımlanmaya başlar. Bu kavram ve uygulamaların bir kısmı aşağıdaki gibidir (Akbaş, 2019):

- **Ayrımcılık karşıtı uygulama**
- **İrkçilik karşıtı uygulama**
- **Baskı karşıtı uygulama**
- **Çeşitlilik**
- **Kültürel yetkinlik**
- **Kültürler arası iletişim**
- **Çokkültürcü uygulama**

Sosyal hizmetin kentli bir meslek olduğu ve kentin dışlananlarının, ötekileştirilenlerinin ve emeği sömürülenlerinin de göçmenler olduğu aşikâr. Sosyal hizmetin ürettiği kavramlar ve teorik yaklaşım ve tutumlar büyük oranda sosyal hizmetin göçle ve göçmenle ilişkisinden kaynaklanıyor. Ürettiği yeni kavramlarla ve geliştirdiği tutumlarla sosyal hizmet sanatkârane meydan okuyor eşitsizliklere ve zulme. Esrik, hülyalı ama asi bir dokunuşla bilimi şiire dönüştürüyor...

Sosyal hizmeti toplum mühendisliği tuzağından çekip çıkaran ve onu kimi zaman Don Quijote'vari bir ruha dönüştüren güç göçün ta kendisidir. Haddizatında dünyada hala demokratik ve özgürlükçü ideallerin varlığı ve insanların barış içinde bir arada yaşama isteğinin devamı göçmenlere borçlu olduğumuz çeşitlilik sayesinde.

Bugün Fransız müziğini sadece Edith Piaf değil ayrıca Le Trio Joubran, Alman sinemasını sadece Fritz Lang değil ayrıca Fatih Akın temsil ediyor. Göçmenler sadece köken ülkelerini değil çeşitliliği, çok-kültürlülüğü ve bir arada yaşama imkânını temsil ediyor. Lübnanlı Hıristiyan bir Arap olan Amin Maalouf Fransa'da aslında sadece Fransız Edebiyatını temsil etmiyor, edebiyat diliyle yeni bir dünyanın imkânını savunuyor.

İşte yazımın başında ifade ettiğim gibi sosyal hizmeti şiirsel bir arayışa dönüştüren ve ötekilerin sesi kılan şey tam olarak Amin Maalouf'ta tecessüm eden haldir.

Kaynak

Akbaş, Emrah (2019). Sığınmacı ve göçmenlerle sosyal hizmetin kavramsal ve kuramsal temelleri. Sığınmacı, mülteci ve göçmenlerle sosyal hizmetler içinde. Londra: TP Press London.

ULUSLARARASI GÖÇ VE SOSYAL HİZMET

PELİN ŞATIROĞLU GÜLDALİ

İnsanlık tarihi kadar eski bir olgu olan göç, tarihsel, toplumsal, ekonomik ve politik boyutları olan çokboyutlu ve karmaşık bir olgudur. Tek bir disiplinin kavramsal araçları ve teorik temeliyle yeterince analiz edilmesi ve anlaşılmasının mümkün olmaması göçü, çokdisiplinli bir alan haline getirmektedir. Bu bağlamda göç, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, sosyoloji, ekonomi, antropoloji ve sosyal hizmet gibi birçok disiplinin çalışmalarıyla daha iyi anlaşılabilir ve değerlendirilebilir bir olgudur. Uygulamalı bir meslek ve disiplin olan sosyal hizmet ise insanların yaşamına doğrudan dokunması bakımından göç konusunda diğer disiplinlerden beslenirken onlardan da ayrılmaktadır. Bu makalede göç, uluslararası göç, mülteci ve sığınmacı gibi kavramlar, Türkiye’de göçmenlerin statüsü, Türkiye’nin göç rejimi, sosyal hizmet mesleği ve disiplini açısından ele alınacaktır.

Göçün Kavramsal Boyutu

Göç, nedeni, süresi ve yapısı ne olursa olsun bir kişinin veya bir grup insanın bir devlet içerisinde veya uluslararası bir sınırı geçerek yer değiştirdiği nüfus hareketlerini ifade etmektedir (Perruchoud ve Redpath-Cross, 2013). Uluslararası göç ise, bir ulus devletten diğerine gerçekleşen sürekli nüfus hareketidir. Türkiye’nin de taraf olduğu Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Sözleşme’ye (Cenevre Sözleşmesi) göre, “ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korunmasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahıs” “mülteci” olarak ifade edilmektedir. “Sığınmacı” ise, çeşitli nedenlerden dolayı bir ülkeye mülteci statüsü kazanmak için başvuruda bulunan ve başvurusunun sonucunu bekleyen kişiyi olarak tanımlanmaktadır.

1991 yılında Ordu’da doğdu. Hacettepe Üniversitesi İİBF Sosyal Hizmet Bölümü’nden 2013 yılında mezun oldu. 2014 yılında Kayseri İl Göç İdaresi Müdürlüğü’nde Sosyal Çalışmacı olarak göreve başladı. Aynı yıl Erciyes Üniversitesi SBE Sosyoloji Anabilim Dalında başladığı yüksek lisans eğitimini, 2018 yılında tamamladı. Kayseri Geri Gönderme Merkezi’nde Sosyal Çalışmacı olarak görev yapmakta iken 2018 yılında Kütahya Dumlupınar Üniversitesi’ne Öğretim Görevlisi olarak geçiş yaptı. Uluslararası Göç, Çokkültürlü Sosyal Hizmet, Toplumsal Yapı, Toplumsal Tabakalaşma, Yoksulluk konularına ilgi duymaktadır. pelinn.satiroglu@gmail.com

Türkiye’de Göçmenlerin Hukuki Statüsü

Cenevre Sözleşmesi’ni coğrafi çekince ile kabul etmesi nedeniyle Türkiye yalnızca Avrupa’dan gelen göçmenlere “mülteci statüsü” vermektedir. Avrupa dışından gelen ve Sözleşme hükümlerine göre mülteci statüsü koşullarını sağlayan kişilere ise Türkiye’de “şartlı mülteci statüsü” verilmektedir. Türkiye’de Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’na göre, ayrıca mülteci veya şartlı mülteci kapsamında değerlendirilemeyen, ancak menşe ülkesine geri gönderildiği takdirde işkenceye, insanlıkdışı ve/veya onur kırıcı muameleye veya cezaya maruz kalacak, ölüm cezasına çarptırılacak veya ölüm cezası infaz edilecek, uluslararası veya ülke çapındaki silahlı çatışma durumlarında, ayırım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşacak olması nedeniyle ülkesinin korunmasından yararlanamayan veya söz konusu durumlar nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancı ya da vatansız kişiye, statü belirleme işlemleri sonrasında “ikincil koruma statüsü” verilebilmektedir.

Türkiye'nin Göç Politikası

Göç olgusu açısından Türkiye, konumu itibariyle de uzun zamandır transit ülke olarak değerlendirilmektedir. Ancak 1980'lerle birlikte Türkiye'nin küresel göç rejimleri içindeki konumu değişmiş; özellikle 1960'larda küresel göç sistemine kitlesel işçi göçü ile göç veren bir ülke olarak katılan Türkiye yakın tarihte ilk kez yabancıların göçüyle karşılaşmış ve göç alan bir ülke kimliği kazanmaya başlamıştır (Kirişçi, 2003; İçduygu, 2004b; akt. İçduygu, 2010).

Türkiye'nin 80'li yıllardan bu yana karşılaştığı göç dalgaları, İran, Irak Suriye vb. ülkelerdeki geçici sorunlardan kaynaklanmış ve Türkiye açısından kalıcı bir hal almamıştır. Ancak Suriyeliler ile birlikte Türkiye hem çapı hem de niteliği bakımında tarihinin en büyük göç dalgası ile karşı karşıya kalmıştır (Erdoğan, 2015). Suriyeli göçü son yıllarda Türkiye'ye yönelen göç hareketleri içinde hem hacmi hem de siyasi ve ekonomik boyutları açısından uzun süreli etkileri olacak gibi görünmektedir. Bu durum Türkiye'de kalıcı olabilecek bir 'yabancı' nüfusu (Özer, 2015) ortaya çıkarmıştır.

Ancak geldiğimiz noktada Türkiye'nin kapsamlı ve bütüncül bir göç politikasının olmadığı, genel olarak sığınmacıların geçici/misafir oldukları, günün birinde gidecekleri, kalıcı olmayacakları söylemi üzerinden inşa edildiği görülmektedir. Oysa, göç deneyimi yalnızca göçmenleri değil, kaynak ülkelerini ve gittikleri ülkeleri de bir bütün olarak etkilemekte, niyetleri ne olursa olsun çoğu göçmen gittikleri ülkelerde yerleşik hale gelmektedir (Castles ve Miller, 1998).

Sığınmacı ve Mültecilerle Sosyal Hizmet

Göç, başlayan ve tamamlanan bir olgu olmanın ötesinde kaynak ülke ve yerleşilen ülke arasındaki dinamik bir süreci ifade eden, yeniden sosyalleşme, uyum, bütünleşme gibi sorun alanlarını beraberinde getiren ve kaynak ülke ile yerleşilen ülke arasındaki sosyal ağların devam ettiği bir süreçtir (Kümbetoğlu, 2015). Göç, göç edilen toplumun sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını değiştirebilmekte, hatta Castles ve Miller (1998)'a göre ulusal kimliklerin sorgulanmasına ve yeni kültürel çeşitliliklerin ortaya çıkmasına da olanak sağlamaktadır. Sosyal, kültürel ve insani boyutuyla değil de yalnızca istatistiksel açıdan, nüfus ve istihdam sorunları bağlamında ele alınması nedeniyle göç olgusu, kamusal açıdan bir tehdit olarak algılanmaktadır (Kaya, 2016).

Çeşitli sorun ve gereksinimlerinin, "ırk", etnik kimlik, dil, din, siyasi görüş vb. toplumsal ve kültürel çeşitliliklerinin yanı sıra refakatsiz çocuk, kadın, yaşlı, engelli ve cinsel yönelimi farklı incinebilir, savunmasız ve dezavantajlı kişi ve grupları içeren sığınmacı ve mülteciler, insan hakları, farklılıklara saygı, kolektif sorumluluk ve sosyal adalet ilkelerini temel alan sosyal hizmet mesleği ve disiplini açısından önemli bir çalışma alanını oluşturmaktadır.

Göç edilen ülkenin sosyal refah rejimi ve göç politikalarıyla sınırlı olsa da sosyal hizmet mesleği ve disiplini, sığınmacı ve mültecilerin barınma, beslenme, eğitim ve sağlık gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması, sorun çözme ve baş etme kapasitelerinin artırılması, kendi yaşamları üzerinde kontrol sahibi olabilmesi, psiko-sosyal rehabilitasyonu, hukuki statüleri, göç edilen ülkenin toplumsal yapısı, göç politikaları, sosyal refah hizmetleri hakkında bilgilendirilmesi, geldikleri ülke ile bağlarının korunması, toplumda varolan kaynak, hizmet ve olanaklar ile bağlantı kurması, sosyal refah hizmetlerine erişimi, toplumsal kabul ve uyumu, insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, sığınmacı ve mültecilere dair daha etkili ve insancıl göç politikaların oluşturulması ve geliştirilmesi konusunda mikrodan makroya farklı düzeylerde uygulamalar gerçekleştirebilmektedir. Psiko-sosyal vaka çalışması, sistem kuramı, krize müdahale yaklaşımı, feminist kuram, güçlendirme yaklaşımı, feminist sosyal hizmet, ırkçılık ve ayrımcılık karşıtı sosyal hizmet, çokkültürcü sosyal hizmet ve baskı karşıtı sosyal hizmet gibi çeşitli yaklaşımlar ve kuramlar, sığınmacı ve mültecilerle sosyal hizmet uygulamalarında kullanılan yaklaşımlar ve kuramlar olarak ön plana çıkmaktadır. Büyük çoğunluğu Suriyeliler olmak üzere 3.500.000'den fazla sığınmacı ve mültecinin bulunduğu ülkemizde sığınmacı ve mültecilerle sosyal hizmet, sosyal hizmet mesleği ve disiplini açısından daha da önem kazanan bir çalışma alanına dönüşmektedir.

Kaynakça

- Castles, S. ve Miller, M. J. (1998). The Age of Migration. Macmillan Press Ltd.
- Erdoğan, M. M. (2015). Türkiye'ye Kitlesel Göçlerde Son ve Dev Dalga: Suriyeliler. M. Erdoğan, ve A. Kaya içinde, Türkiye'nin Göç Tarihi- 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye'ye Göçler (s. 315-347). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Faist, T. (2003). Uluslararası Göç ve Ulusaşırı Toplumsal Alanlar. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- İçduygu, A. (2010). Türkiye'de Uluslararası Göçü Siyasal Arkaplanı: Küreselleşen Dünyada "Ulus-Devleti İnşa Etmek ve Korumak". B. Puscheve T. Wilkoszewski içinde, Türkiye'ye Uluslararası Göç Toplumsal Koşullar-Bireysel Yaşamlar (s. 17-40). İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Kümbetoğlu, B. (2015). Göç Çalışmalarında "Nasıl" Sorusu. S. G. İhlamur-Öner N. A. Şirin Öner içinde, Küreselleşme Çağında Göç Kavramlar- Tartışmalar (s. 49-85). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kaya, A. (2016). İslam, Göç ve Entegrasyon/ Güvenikleştirme Çağı. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Sözleşme, (Erişim Tarihi, 25/11/2018) http://uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/coktarafliisoz/bm/bm_13.pdf
- Özer, Y. Y. (2015). Göçmenlere Yönelik Yabancı Düşmanlığı Türkiye için Tehlike Olabilir mi? Suriyeli Göçmenler Üzerinden Bir Değerlendirme. Sosyoloji Divanı (6), 177-192.
- Perruchoud, R. ve Redpath-Cross, J. (Der.) (2013). Göç Terimleri Sözlüğü. Ankara: Uluslararası Göç Örgütü (IOM).
- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, (Erişim Tarihi, 25/11/2018), <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6458.pdf>

ÇOCUK KORUMA ALANINDA MÜLTECİ ÇOCUKLAR

ÖZKAN BİLGİN

Ülkemizde çocuk koruma alanı uluslararası ve ulusal belgelerle düzenlenmiş bir alandır. Bu kapsamda uluslararası düzeyde en temel hukuki belge olan Çocuk Haklarına Dair Sözleşme 20 Kasım 1989 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilmiş ve 9 Aralık 1994 yılında ülkemizde uygulamaya konulmuştur. Ulusal düzeyde ise 1983 yılında kabul edilen Sosyal Hizmetler Kanunu ve 2005 yılında kabul edilen Çocuk Koruma Kanunu ile çocuk koruma alanında korunmaya muhtaç çocuk, korunmaya ihtiyacı olan çocuk ve suça sürüklenen çocuk tanımlamaları yapılarak bu sınıflandırmaya giren çocuklar hakkında danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma tedbirleri şeklinde koruyucu ve destekleyici tedbir kararları ve güvenlik tedbirleri belirlenmiştir. Ulusal mevzuatımızdaki bu düzenlemeler, Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne taraf olan devletler statüsünde kendi sınırlarımız içerisindeki çocukların esenliği için gerekli tüm tedbirlerin alınacağı, bakım ve korumasının sağlanacağı taahhüdü ile de uyum göstermektedir. Ulusal mevzuatımızca çocuk koruma alanında öngörülen bu hukuki tedbirler sınırlarımız içindeki tüm çocukları kapsamaktadır.

Dış Göç Raporu: Suriyeli Mülteciler

Ülkemiz komşu ülkelerde yaşanan iç savaş ve toplumsal olaylar nedeniyle dış göç alan bir ülke olmuştur. 2011 yılından beri Suriye'de yaşanan iç savaş nedeniyle ülkemize büyük bir göç dalgası yaşanmıştır. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre ülkemizde 2019 yılı haziran ayı sonu itibarıyla geçici koruma kapsamında 3.622.284 Suriyeli mülteci bulunmaktadır. Bu nüfusun 108.732'si geçici barınma merkezlerinde kalmakta, 3.514.016'sı geçici barınma merkezleri dışında kalmaktadır. Yine UNICEF'in 2019 yılı ocak ayı verilerine Türkiye'deki 4 milyona yakın Suriyeli mültecinin yaklaşık 1,74 milyonu çocuk nüfusundan oluşmaktadır.

2010 yılında Selçuk Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü lisans (anadal), Sosyoloji bölümü lisans (çift anadal) ve 2015 yılında yine aynı üniversitenin Sosyal Hizmet Bölümü yüksek lisans programından mezun olmuştur. Mezuniyetinin ardından 2011 yılında SHEÇEK'te sosyal çalışmacı olarak göreve başlamış ve yaklaşık 6 yıl sosyal hizmet alanında (çocuk koruma hizmetleri ile yoksulluk alanlarında) uygulayıcı olarak çalışmıştır. SHÇEK'ten günümüze yaşanan kurumsal değişiklikleri tecrübe etmiş, ayrıca çocuk koruma hizmetlerinde idarecilik ve eğitici görevlerinde bulunmuştur. Şu an Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Hizmet ve Danışmanlık Bölümü'nde Öğretim Görevlisi olarak görev yapmaktadır. İlgi alanları çocuk koruma hizmetleri, çocuk ihmal ve istismarı, adli sosyal hizmet ve bilirkişilik uygulamalarıdır.
ozkanbilgine@gmail.com

Dış Göçün Beklenmeyen Sonuçları

Suriye'de yaşanan iç savaş nedeniyle gerçekleşen dış göç dalgasının beklenilenden daha büyük rakamlara ulaşmış olması, Suriyeli mültecilere sunulan temel insani ihtiyaçların karşılanmasını zorlaştırmıştır. Uluslararası örgütlerin desteğiyle özellikle Güneydoğu illerinde mültecilere yönelik birçok çalışma yapılmakta ve ülkemizle iş birliği içerisinde temel insani hizmetler sunulmaya çalışılmaktadır. Fakat ülkemizde bulunan 4 milyona yakın geçici koruma kapsamındaki Suriyeli mültecilerin büyük bir kısmının geçici barınma merkezleri dışında kalması, sunulan hizmetlerde koordinasyon, eşgüdüm ve düzen sağlamayı zorlaştırmaktadır.

Suriyeli mültecilerin ülkemiz içinde temel insani ihtiyaçlarının karşılanmasını zorlaştıran bu durum, sosyalizasyon süreçlerinde de bireyleri başıboşluğa itmekte, kamusal hizmetlerin sunumu zorlaştırmaktadır. Yaşanan bu zorlukların yanı sıra mültecilerin yaşadığı; barınma sorunu, uyum sorunu, dil sorunu, istihdam sorunu, sağlık hizmeti sorunu, eğitim sorunu, iş gücü sömürsü sorunu, sosyal dışlanma sorunu, kaçırılma ve insan ticaretine maruz kalma sorunu, cinsel şiddet ve cinsel istismara maruz kalma sorunu çözüm bekleyen sorun alanlarını oluşturmaktadır.

Bu büyük göç dalgası sonucu mültecilere sunulan hizmetlerin sunulmasında yaşanan güçlükler en belirgin sonucunu kadın ve çocuklardan oluşan kırılğan nüfus üzerinde göstermektedir. Büyük kentlerde kadın ve çocuklar, nüfusun yoğun olduğu parklar, caddeler ve trafik ışıklarında dilenmektedir.

Suriyeli çocuklar özelinde baktığımız tabloda; Suriyeli mülteci çocukların çeşitli şekillerde ihmal ve istismara maruz kaldığı, kız çocuklarının özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde erken yaşta evlendirildiği, çocukların temel bakım ve barınma ihtiyaçlarının istenilen düzeyde karşılanmadığı, birçok çocuğun eğitimine devam etmediği, çocukların çalıştırıldığı, dilendirildiği, sokakta başıboş bırakıldığı ve tehlikelere açık hale getirildiği değerlendirilmektedir. Bunların yanı sıra Suriye'deki iç savaşta ailesini kaybeden bazı mülteci çocukların ise refakatsiz çocuk statüsüne düştüğü görülmektedir.

Çocuk Koruma Mevzuatının Uygulanma(ma)sı

Dış göç sonucu ülkemize gelen Suriyeli mülteciler arasında yer alan mülteci çocukların büyük bir kısmının yukarıda belirtildiği üzere istismar ve ihmale maruz kaldığı; psikolojik, sosyal, bedensel ve zihinsel yönden gelişimlerinin tehlikeye düştüğü görülmektedir. Ulusal mevzuatımızda tanımlandığı üzere bu durumdaki her bir çocuk Sosyal Hizmetler Kanunu ve Çocuk Koruma Kanunu'na göre "korunmaya muhtaç çocuk ve korunmaya ihtiyacı olan çocuk" kapsamına girmektedir. Bu nedenle ihmal ve istismarın mağduru olan çocuklar hakkında uygun yasal tedbirlerin alınması gerekmektedir. Koruyucu ve önleyici tedbirlerden bir tanesi olan ve çocuk koruma alanında son çare olarak düşünülen çocukların koruma altına alınması tedbirinin ise, bakım hizmeti sunulan kuruluş sayısı ve kuruluşların kapasitesi düşünüldüğünde gerçekleştirilmesi mümkün görünmemektedir.

Refakatsiz Mülteci Çocuklar

Suriyeli mülteci çocuklar konusunda çocuk koruma alanında refakatsiz çocuklar özelinde uygulanması öngörülen Refakatsiz Çocuklar Yönergesi 20.10.2015 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönerge ile bir yetişkinin bakım ve gözetiminden mahrum olan çocukların koruma altına alınarak Çocuk Destek Merkezi, Çocuk Evi, Çocuk Yuvası ve Çocuk Evleri Sitesi'ne yerleştirilmesi öngörülmüştür. Sosyal Hizmetler Kanunu ve Çocuk Koruma Kanunu'nda korunmaya muhtaç çocuklar/korunmaya ihtiyacı olan çocuklar arasından yalnızca refakatsiz olan çocukların tanımlandığı Refakatsiz Çocuklar Yönergesi, çocuk koruma mevzuatının tüm çocuklar için uygulanmadığını göstermektedir.

Ülkemize göç eden ve beklenilenden çok daha büyük rakamlara ulaşan Suriyeli mültecilerin sayısı, temel insani ihtiyaçlardan başlamak üzere birçok hizmetin sunumunda yetersiz kalınmasına neden olmuştur. Göçün Suriye sınırına uzak kentlerde toplumsal yaşam içindeki en belirgin sonucu, anneleri ile veya anneleri olmadan sokakta yalnız başına bırakılan ve dilenen/dilendirilen çocuklar olmuştur. Bu tanımlamada yer alan çocukları sokağa iten nedenler araştırılarak önleyici tedbirlerin alınması gerekmektedir. Çocuk Koruma Kanunu'nda yer alan danışmanlık, eğitim ve sağlık tedbirlerinin diğer tüm çocuklar için olduğu gibi Suriyeli mülteci çocuklar için de uygulanması gerekmektedir. Ancak tüm çalışmalara rağmen sokakta başıboş ve tehlikelere açık bırakılan çocuklar için bakım tedbiri son çare olarak düşünülmelidir. Mevcut uygulama değerlendirildiğinde mülteci çocuklar için Sosyal Hizmetler Kanunu ve Çocuk Koruma Kanunu'nun tüm hükümleri ile uygulanmadığı, yalnızca refakatsiz çocuklar özelinde çocuk koruma alanındaki hükümlerin devreye sokulduğu görülmektedir. Oysa Suriyeli mülteci çocukların bütünlük içinde değerlendirilerek bütünü kapsayıcı tedbirlerin alınması ve önleyici hizmetlerin planlanması gerekmektedir.

LGBTİ SİĞİNMACILAR

DR. TÜRKEN ÇAĞLAR

Bilindiği üzere insanlar, temel-yaşamsal gereksinimlerini karşılayabilmek için bir arada yaşamak zorunda olmakla birlikte, bazı kişi ve grupları farklı nedenlerle kategorize ederek, hep “bir öteki” yaratma eğiliminde olmuştur. Hatta bilimsel literatürde bu duruma, “ötekinin icadı” denilmektedir. Sosyolojik olarak aynı toplumsal durumda olmalarına karşın, insanların bu tutum ve uygulamaları, ne yazık ki dezavantajlı ve kırılğan insan gruplarını ortaya çıkarmaktadır. Özellikle toplumsal cinsiyet eşitsizliği, cinsiyet kimliği ya da cinsel yönelim, yaş, etnik köken, örf-adet, gelenekler, töre, sağlık, toplumsal değerler, özgürlüklerin kısıtlanması, işkence, kötü muamele, şiddet, insan ticareti, sığınmacılık, göçmenlik, engellilik vb. gibi yaşanan çeşitli olumsuz durumlardan ötürü bireyler, kırılğan kişi kapsamında yer alabilmektedir. “Dezavantajlı” ve “kırılğan” kavramları ise sosyal hizmetin yoğunlaştığı temel kavramlardır. Dolayısıyla bu kısa yazının amacı, sığınmacı ve göçmen LGBTİ'lerin Türkiye’de yaşadığı sorunlar ile bu sorunların çözümüne yönelik olası sosyal hizmet uygulamalarının neler olabileceğine dikkat çekmektir.

Sığınmacılar, içerisinde buldukları durum gereği genel olarak kırılğan bir yapıda olmalarına karşın, cinsel yönelim ve kimliklerinden ötürü özellikle LGBTİ'lerin iki kat daha fazla dışlanma, baskı, şiddet veya istismara maruz kaldığını söylemek olanaklıdır. Bilindiği üzere sığınmacı ve göçmenler, kendi ülkelerinde can güvenliği tehdidi ve savaş ortamından kaçıp daha güvenli bir ülkeye sığınma arayışında olmalarına karşın, geldikleri ülkelerde dışlanma, hak ihlalleri, ekonomik yetersizlik vb gibi durumlardan hareketle çok farklı sorunlar yaşayabilmektedirler. Özellikle farklı bir ülke, toplum, değerler, bakış açıları, yaşam biçimi, uygulamalar, sıra hasreti hastalığı, uyum sorunu, barınma, sağlık, ekonomik giderlerin karşılanamaması gibi nedenler, bu durumun yaşanmasında etkili olabilmektedir. Diğer taraftan o ülkenin vatandaşı olmamalarından kaynaklı sosyal güvenlik ve diğer birtakım haklara erişim konusunda da dezavantajlı konumda olabilmektedirler.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu'ndan 1997 yılında mezun oldu. 2002 yılında Hacettepe Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden yüksek lisans derecesi aldı. 2014 yılında, Almanya Katholische Stiftungsfachhochschule München für Altenpflege’de misafir araştırmacı olarak akademik çalışmalarda bulundu. Doktorasını, 2015 yılında, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı’nda tamamladı. 2009 – 2018 yılları arasında, H. Ü. Beytepe Psikolojik Danışma Birimi’nde sosyal çalışmacı olarak görev yaptı. Halen Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü’nde Dr. Öğretim Üyesi olarak çalışmaktadır. İlgi alanları; yaşlılarla sosyal hizmet, yaşlılara yönelik sosyal politikalar, sosyal sorunlar, incinebilir gruplar, göç ve sosyal hizmet konularıdır.

Dolayısıyla sığınmacı ya da göçmenliğin doğasında var olan dezavantajlılığın yanı sıra, LGBTİ kimliğine sahip olmak, bu kişilerin daha fazla oranda dezavantajlı bir durumda olmalarını beraberinde getirmektedir.

Özellikle geleneksel toplumlarda hâkim olan heteroseksüel bakış açısı, LGBTİ'lilere karşı homofobi olarak nitelendirilen negatif duygu, düşünce, tutum ve davranışları desteklemektedir denebilir. LGBTİ'ler, homofobik tutumlarla, kişisel düzeyde karşılaşılabilecekleri gibi, toplumsal düzeyde ve hatta İran ve Suudi Arabistan örneklerinde olduğu gibi devlet düzeyinde (devlet destekli homofobi) de karşılaşılabilmektedirler. Hangi düzeyde ve ne şekilde olursa olsun, homofobik tutumların LGBTİ'li kişi ve gruplar açısından bir risk faktörü oluşturduğunu ve bu insanların güvenli yaşam alanlarını kısıtlayan bir etkiye sahip olduğunu belirtmek gerekir. Daha ileri boyutta ise, LGBTİ'lerin ayrımcılığa maruz kalmasını tetikleyen ve kimi durumlarda yaşam hakkını elinden almaya kadar varan bazı uygulamaların olduğunu söylemek de olanaklıdır. Türkiye'de LGBTİ'li insanlara yönelik gerek yasal çerçeve, gerekse de toplumun sergilediği tutum, genel olarak Avrupa ülkelerine kıyasla geleneksel bir yapıda ve heteronormatif eksenlidir demek yanlış olmayacaktır. Bu durum LGBTİ'leri, ihmal ve istismara daha açık hale getirmektedir. İlgili akademik çalışmalara bakıldığında, LGBTİ'li kişilerin başka ülkelere göç etmesindeki temel etmenin, çoğunlukla kendi ülkelerinde kabullenilmemeleri ve kimliklerinden ötürü şiddet ve ayrımcılığa maruz kalmaları olduğu söylenebilir. Bundan ötürü bu kişilerin, kendi kimlikleriyle yaşayabilecekleri, güvenli yaşam alanlarına doğru göç etme eğiliminde olduğu görülmektedir. Söz konusu yaşam alanlarını ise günümüzde, çoğunlukla, Avrupa ülkeleri oluşturmaktadır. Sığınmacı LGBTİ'ler için Türkiye, yaşayabilecekleri bir ülke olmaktan ziyade, bir geçiş ülkesi konumundadır. Çoğunluğunu İran kökenlilerin oluşturduğu, Ortadoğu, Asya ve Afrika'dan gelen LGBTİ'ler için Türkiye, Avrupa'ya geçişin kilit anahtarı olarak görülmektedir. Ancak Avrupa'ya geçiş hemen mümkün olmamakta ve ilgili ulusal ve uluslararası prosedürlerin yerine getirilmesini gerektirmektedir. Bazı durumlarda bu süre aylarca, hatta bazı vakalarda yıllarca sürebilmektedir. Bu süre zarfında Türkiye'de yaşamak durumunda kalan LGBTİ'ler, sığınmacıların kendine özgü sorunlarının yanı sıra, kimlik ve yönelimlerinden ötürü ayrıca ve daha ileri düzeyde sorunlar yaşayabilmektedir.

Diğer bir deyişle, sığınmacı ve göçmen LGBTİ'ler genel olarak Türkiye'de buldukları süre zarfında homofobiye, ayrımcı tutum ve davranışlara fazlasıyla maruz kalmaktadır. Buna maruz kalmamak için ya evden dışarı çıkmamakta ya da çıktığında, sözlü ve cinsel taciz, dayak, bıçak ya da silahla tehdit, aşağılanma, hakarete uğrama, evlerine kadar takip edilme vb. gibi muamelelerle karşı karşıya kalmak gibi belirli riskleri göze almak durumunda kalmaktadır. Sokağa rahat bir şekilde çıkamamak ise LGBTİ'lerin iş bulma, eğitim, sağlık ve sosyal yardım ve hizmetlere ulaşmalarında sıkıntı yaratmaktadır. Temel yaşamsal gereksinimlerini karşılamak için iş bulmak ve çalışmak zorunda olmalarına karşın kimlik ve cinsel yönelimleri nedeniyle bu alanda da ayrımcılık yaşamaktadırlar. Cinsel kimliklerini fark eden işverenler ya onları işe almamakta ya da belli bir süre çalıştırıp maaşını ödememekte, hatta bazı durumlarda tehdit edilerek istismar edilebilmektedirler. Sığınmacılar genel olarak Türkiye vatandaşlarına kıyasla daha düşük ücretlerle ve kayıt dışı çalıştırılmaktadır.

Bir diğer önemli sorun ise barınma ile ilgilidir. Bilindiği üzere ev sahipleri genel olarak yerel halka kıyasla sığınmacılara daha yüksek fiyatlarla ev kiralamaktadır. Ancak LGBTİ'li sığınmacıysanız ya evi kiralayamıyorsunuz ya da diğer sığınmacılara oranla çok daha yüksek bir fiyata kiralamak zorunda kalıyorsunuz. Ev bulunduğu anda ise zaman zaman yaşadıkları evlerin camlarının taşlarla kırıldığı haberlerine de rastlanmaktadır. Esasında sığınmacı LGBTİ'ler yalnızca yerel halk tarafından homofobik tutumlara maruz kalmamakta, aynı zamanda diğer sığınmacılar tarafından da (örneğin kamplarda, belli aralıklarla imza vermek için gittikleri merkezlerde sırada beklerken vb.) benzer homofobik tutum ve davranışlara maruz kalabilmektedir. Yani gerek ait oldukları toplum üyeleri gerekse de Türkiye toplumu tarafından uygulanan, çift taraflı bir homofobiyle mücadele etmek durumunda kalmaktadırlar.

Sığınmacı LGBTİ'lerin yaşadığı başka önemli bir sorun ise Türkiye'de geçici olarak ikamet edecekleri merkezlerin yerleridir. Türkiye geneli ele alındığında, LGBTİ'ler için göreceli olarak daha iyi yaşam alanları sağlayabilen İstanbul, Ankara, İzmir gibi merkezler yerine, LGBTİ'lerin geleneksel ve muhafazakâr bir yapıda olan Kayseri, Denizli, Yozgat vb. gibi kentlere gönderilmesi, sığınmacı LGBTİ'lerin bu kentlerde daha fazla homofobi ve transfobiye maruz kalmasına yol açmaktadır. Sonuç olarak, ayrımcılık sonucu sosyal dışlanma, bireyin sosyal bütünleşmesini engelleyen bir süreçtir. Sosyal dışlanmanın önlenmesi ve insan hakları bağlamında sosyal adaletin sağlanması, sosyal hizmetin temel işlevlerinden birisidir. Bu bağlamda sığınmacı ve mülteci LGBTİ'lere yönelik sosyal hizmet uygulamalarının önemli katkılar sunacağı açıktır. Hiç kuşkusuz, Türkiye'de Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, sığınmacı LGBTİ'lerin daha az ayrımcılığa maruz kalması için önemli çabalar göstermektedir. Ancak bu çabaların daha etkili ve ayrımcılığı ortadan kaldıracak bir nitelikte olabilmesi için mesleki profesyonelliğe sahip sosyal hizmet uzmanlarının sahada istihdam edilmesi ve mesleki uygulamalarını gerçekleştirmesi son derece önemlidir.

GÖÇÜN YAŞLARI KÜÇÜK YAŞAMLARI BÜYÜK ÖZNELERİ

DR. TAHİR EMRE GENCER

“Her savaşta yalnız savaşanlar ölmez, onlardan çok savaşmayanlar ölür.

Çocuklar, kadınlar, yaşlılar, çocuklar da ölürlür.”

(Yaşar Kemal-Karınca'nın Su İçtiği)

İnsanlık tarihine bakıldığında göç olgusu, farklı amaçlarla neredeyse her zaman var olan ama belirli dönemlerde daha fazla dikkat çeken bir konu olmuştur. Özellikle Suriye göçü ile birlikte son yıllarda önemli ve güncel bir sosyal sorun olarak sıkça gündeme gelen, ancak tarihi, insanın var olduğu ilk güne kadar uzanan göç olgusu, hem ulusal hem de uluslararası boyutlarıyla mikro, mezo ve makro açılardan pek çok bileşeni barındırmaktadır. Bireyler, gruplar ve toplumlar üzerindeki etkileri, gönüllü ve gönülsüz olarak gerçekleşmesine göre farklılaşabilen; hatta mevcut etkilerin çocuk, yetişkin, yaşlı, kadın, erkek, engelli gibi farklı nüfus grupları üzerinde farklı özellikler gösterebildiği bu dinamik süreç kuşkusuz pek çok disiplin ve meslek açısından da farklılıklar içerebilmektedir. Nihayetinde göç süreci göçün çeşidine, nedenine, nüfus grubuna, süresine, iç veya dış göç olmasına, ortam şartlarına, göçü gerçekleştiren bireyler ile ev sahibi toplumun özelliklerine, disiplinlerin kavramsal bakış açısına ve bu süreçlerdeki dinamiklerin özelliklerine göre pek çok değişkene bağlı olarak değişiklik gösterebilmekte; biyolojik, psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik açılardan farklı çerçeveler ve sonuçlar doğurabilmektedir. Öte yandan sosyal hizmet açısından göç eylemini gerçekleştiren bireylerin haklara ve gereksinimlere erişiminin sağlanabilmesi için mevcut hukuki mekanizmalar ile birlikte özellikle uluslararası ve ulusal göç mevzuatı da son derece önemlidir.

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesinde kimya öğretmenliği lisans eğitimine devam ederken eğitim sistemi, öğrenci sorunları, çocuk refahı, pedagoji üzerine yoğunlaşan ve bu alanlarda yürütülen çalışmalara dahil olan yazar, lisans eğitimi yıllarında okul sosyal hizmeti ile tanıştı. Hacettepe Üniversitesi Okul Sosyal Hizmeti Uygulama ve Araştırma Merkezinde müdür yardımcılığı görevinde bulundu. 2013'de girdiği Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı bütünlük doktora programını 2019 yılında tamamlayarak doktora derecesini aldı. Anadolu Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde çalışmakta olan yazarın çalışma ve ilgi alanları göç, sığınmacı ve mülteci çocuklar, çocuk refahı, okul sosyal hizmeti, eleştirel pedagoji, kentleşme, psikoterapi, araştırma yöntem ve teknikleri üzerinedir.

Örneğin uluslararası süreçlerde ve göç literatüründe, Suriyelilerin mülteci statüsü altında tanımlanması söz konusu iken, ülkemizdeki hukuki düzenlemelere göre Suriyeliler, mülteci statüsüne sahip olmamakla birlikte; temelleri Cenevre Antlaşması'na ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'na dayanan, Geçici Koruma Yönetmeliği kapsamında değerlendirilmektedirler. Ulusal ve uluslararası statüler arasındaki bu hukuki statü farkları aynı zamanda sığınmacı ya da mülteci halkın tabi olduğu yasal zemini bir başka deyişle yasal süreçlerden hareketle haklara ve gereksinimlere erişimi de farklılaştırabilmektedir. Dolayısıyla göç süreçlerinin işleyişi mevcut göç mevzuatının yapısı ile de ilişkilidir.

Resmedilen genel ve hukuki çerçeveden hareketle, göç süreçlerindeki en sarsıcı ve travmatik etkilerin ise kuşkusuz gönülsüz yer değiştirme (zorunlu göç) sürecinde ortaya çıktığı söylenebilir. Bireylerin, ailelerin ve toplumların gönülsüz yer değiştirmeleri travmatik bir süreçtir. Zorunlu göç, gündelik yaşam içerisinde ciddi hayati bozulmalara ve derin etkilere yol açabilmektedir. Ayrıca bir bireyin, grubun ya da toplumun; var olduğu ya da yaşamını sürdürdüğü yaşam çevresinden koparılması veya ayrılmak zorunda kalması, çok boyutlu ruhsal sorunlara ve hayatın farklı alanlarında çeşitli karşılanamayan gereksinimlere neden olabilmektedir. Bu süreçlerden en fazla etkilenenlerin çocuklar, kadınlar ve yaşlılar olduğu ifade edilse de; kuşkusuz risklerin üzerinde yoğunlaştığı en hassas grup çocuklardır.

Zorunlu göç süreci, çocuklar için travmatik bir süreçtir. Çocukların yetişkinlerden farklı gelişimsel özelliklere ve gereksinimlere sahip olmaları; etkin baş etme mekanizmalarının yeterli düzeyde gelişmemiş olması, bilişsel ve duygusal gelişimlerinin henüz tamamlanmamış olması gibi nedenlerle göçün derinliği ve etkileri çocuklar üzerinde daha yıpratıcı süreçlere neden olabilmektedir. Ortaya çıkan etkinin şiddeti ise zorunlu göç sürecinin özelliklerine bağlı olarak değişebilmektedir. Bu noktada, göç süreçlerinin çocuklar üzerindeki etkilerini, 21. Yüzyılın gündemine büyük bir mülteci sorunu olarak düşen ve ülkemizi önemli ölçüde etkileyen Suriye göçü üzerinden düşünmek süreci daha da somutlaştırmaktadır. Bilindiği üzere, ülkemizde, risk grubu altında bulunan çocuklara, 2011 yılından beri dâhil olan bir yeni grup ise Suriyeli çocuklardır. Suriyeli çocuklar, hem Suriyeli, hem de çocuk olmaları nedeniyle daha yoğun ve daha fazla sayıda sorun yaşama riskiyle karşı karşıya kalabilmektedirler. Suriyeli çocuklar aileleriyle birlikte, silahlı çatışma ortamından, bir başka deyişle insan eliyle yaratılan savaş ve terör gibi afetlerden kaçarak yaşam umutlarını sınırlar ötesinde aramak durumunda kalmışlardır.

Suriyeli çocuklar, öncelikle ülkelerindeki iç göç süreçlerinde, devamında ise diğer ülkelere yapılan uluslararası göç yolculuğu sırasında ve yeni bir ülkeye sığınma aşamalarında bir çocuğun karşılaşılabileceği neredeyse her türlü riske maruz kalmışlardır. Yeni bir ülkeye sığınana dek geçen süreçte, yerinden ve yurdundan edilme, mekansal yarılma, yas, kayıp, aile sisteminin ve yaşam ortamının bozulması, istismar, şiddet, göç süreçlerindeki ağır yol koşulları, silahlı çatışma altında hayatta kalma mücadelesi, karadan ve denizden kaçak yollarla yüksek risk altında gerçekleşen yolculuklar, göç yolculuğundaki kayıplar gibi pek çok travmatik durumdan bahsedilebilir. Ev sahibi ülkeye sığınma ile birlikte ise beslenme, barınma, sağlık, okullaşma, dil öğrenme, aile bütünlüğü, toplumsal kabul, sosyal uyum ve birlikte yaşam gibi noktalarda pek çok sorunla karşılaşıldığı söylenebilir. Dolayısıyla çocukların biyopsikososyal gelişimini sekteye uğratan karşılanamayan çok boyutlu gereksinimler nedeniyle zorunlu göç süreçleri çocuklar için yıpratıcı ve uzun süreli bir sorun yumağı haline dönüşebilmektedir.

“Evimizi, yurdumuzu bırakmamız çok zoruma gitti. Yüreğim burkuldu”

Öte yandan mekansal yarılmanın bir bağlamı olan göç ve yerinden edilme ile oluşan yeni yaşam alanlarındaki yoksunluklar çocukların iç dünyasında biyopsikososyal, ekonomik ve kültürel açılardan ciddi sorunlara sebebiyet verebilmektedir. Bu süreçte çocukların aidiyet duygularının geliştiği geride bırakılan yaşam çevrelerine duyulan özlem yanında eski ve yeni yaşam koşulları arasındaki farklar, çocukların ruh sağlığını ve gelişimsel süreçlerini olumsuz etkileyebilmektedir. Aynı zamanda, sığınmacı toplum ile ev sahibi toplum arasında sınırlı kaynakların paylaşımı, toplumsal ve kültürel uyumsuzluk gibi nedenlerle oluşabilen gerginlik ve düşmanlık ortamı, ayrımcılık, dışlanma, ötekileştirme gibi toplumsal baskılar da bir çok açıdan ağır sonuçlara ve ileri marjinalizasyon süreçlerine yol açabilmektedir.

Ortaya çıkan tablodan anlaşılacağı üzere, göç süreçleri hem sığınmacı ve mülteci toplumun tüm üyeleri açısından, hem de çocuk refahı ve çocuk hakları açısından pek çok ihlale ve soruna neden olabilmektedir.

Görüldüğü üzere iç göç ile başlayıp uluslararası göç ve sığınmacılık-mültecilik süreçleri ile devam edebilen; geri dönüşün ise hayli zor görüldüğü zorunlu göç süreçleri, taşıdığı karakteristik özellikler ve birbiri içerisine girmiş çok sayıda sorun nedeniyle pek çok disiplini, meslek grubunu, sivil toplum örgütünü, yerel yönetimleri, çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarını birlikte çalışmaya iten çok bileşenli ve aktörlü bir yapıya sahiptir. Bu süreçlerin bütüncül ve birbirlerini destekleyecek biçimde yürütülmesinde ise kuşkusuz sosyal hizmet disiplini ve mesleği kilit rol oynamaktadır. Yeni bir ülkeye uyum süreçlerinde özellikle danışmanlık, kaynak yönetimi ve eğitim işlevleri son derece önemli kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle psikososyal destek, güçlendirme, uyum, birlikte yaşam, savunuculuk, bilgi verme, kaynaklarla buluşturma, okullaştırma, çocuk işçiliği ile mücadele, travma mağduru çocuklar için tarama hizmetleri gibi hizmetler sosyal hizmet ve insani yardım kuruluşları tarafından sistematik ve profesyonel bir biçimde yaygınlaştırılmalıdır.

“Allahtan bir şey istemem yeter ki kendi evimize gidelim.”

Ayrıca mülteci çocukların yaşadıkları ortamların "çocuk dostu" olacak şekilde yönlendirici, eğitici, koruyucu ve savunucu olması konusunda, yeterli alt yapı ve hizmetlerin yerel yönetimler ile birlikte yapılandırılması, uluslararası antlaşmaların ise tüm çocukları sadece teoride ve söylemde değil, gündelik hayat içerisindeki tüm süreçlerde çocuk refahını ve çocuk haklarını temel alarak uygulanması sağlanmalıdır. Bu süreçlerde gerçekleştirilecek müdahale planları ise göçün karmaşık ve çok bileşenli yapısından hareketle zaman zaman eklektik biçimlerde de ele alınmalıdır. Ayrıca yapılacak tüm çalışmalarda hem sığınmacı toplum, hem de ev sahibi toplum birlikte ele alınmalı ve çalışmaların mikro, mezo ve makro boyutları bütüncül biçimlerde birlikte yürütülmelidir. Özellikle sığınmacı toplumun ve mülteci çocukların gereksinimlerinin tespiti, kaynak analizi, güç analizi gibi noktalarda savaş mağduru çocukların ruh sağlığı ve kültürel özellikleri öncelikli olarak dikkate alınmalıdır. Göç süreçlerindeki çocukların göç öncesi, göç eylemi ve göç sonrası olmak üzere farklı kronolojik evrelerdeki gereksinimlerinin ise farklılık gösterebildiği unutulmamalıdır.

Çocukların alıntı cümleleri: Gencer, T. E. (2019). Göç Süreçlerindeki Çocukların Karşılanamayan Gereksinimleri, Haklara Erişimleri ve Beklentileri: Ankara ve Hatay'da Yaşayan Suriyeli Çocuklar Örneği. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

BİR GÖÇ KLASIĞI: SUÇLU KİM?

SÜLEYMAN SOYHANOĞLU

Göç, içinde bulunduğumuz asrın en önemli sosyal sorunlarından biri. Yüzlerce kuruluş ve binlerce insan, göçün ortak bir şekilde yönetilmesi gerektiğine dair 1951'den bugüne hemfikir. Kimi zaman asimilasyon, kimi zaman çokkültürcülük kimi zamansa entegrasyonun başarılı olacağına ilişkin anlayışlar göç siyasetine yön vermiş olsa da göç olgusu o kadar kırılğan ve kompleks ki göçün üstesinden gelebilecek bir strateji henüz geliştirilebilmiş değil.

Göç, temelde her zaman bir sorundu. Ancak uzun yıllardır göçün sorun olması, bir nevi alışma etkisi gibi, zaman zaman onu gündemden düşürmüş, farklı sorunlara odaklanmamıza olanak sağlamıştır. Günümüzde de 20 ve 21. yüzyıllarda başlayan göç akınları aslında halen devam ediyor. Bu noktada sorulacak asıl soru ise şu: biz yerleşikler, ne zaman göçü bir sorun olarak değerlendiriyoruz? Bizler, ev sahibi toplumun birer üyesi olarak, ne zaman göçün bizi rahatsız ettiğini fark ediyoruz?

Cevabın tek celsede ifade edilebilmesini çok isterdim. Fakat göçün karmaşası bu sorulara yanıt ararken de söz konusu. Öncelikle bilinmelidir ki göçmenler tarihin neredeyse hiçbir döneminde ev sahibi toplum üyeleri tarafından hoş karşılanmamıştır. Daima bir miktar nefretin mevcut olduğunu söyleyebiliriz. Bunun yanı sıra özellikle ekonomik zorlukların yaşandığı dönemlerde ise göçmen karşıtlığının en üst seviyelere eriştiğini görebiliyoruz. 2008'deki Avrupa ekonomik krizinden bu yana Avrupa'da, 2015'ten bu yana da Türkiye'de yükselen göçmen karşıtlığını buna örnek olarak göstermek mümkün. Göçmen karşıtlığının argümanları ise tüm dünyada aynı: göçmenler ekonomik ve toplumsal sorunların ve işsizliğin nedeni olarak görülüyor. Peki, bu doğru mu? Göçmenler gerçekten de ekonomik sorunların nedeni mi? Toplumsal kargaşa, büyük oranda göçmenler nedeniyle mi gerçekleşiyor? Kısacası, suçlu kim?

2016 yılında Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü'nden, 2019 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Psikoloji Bölümü'nden mezun oldu. 2016 yılında başladığı Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Bütünleşik Doktora programına Yükseköğretim Kurumu Göç Çalışmaları Bursiyeri olarak devam etmekte ve Göç Araştırmaları Vakfı'nda araştırmacı olarak çalışmaktadır.

Bugün, göçmeni olmayan ülke bulmak söz konusu değil. Aslında ekonomik olarak kalkınan veya kalkınma atağı gerçekleştiren birçok ülke için göçmen ülkesi tabirini kullansak bu yanlış olmayacaktır. Nitekim Almanya, 1961'den bu yana Türkiye'den ithal ettiği insan gücüyle fabrikalarının bacalarını tütürmekte, Hindistan, diasporasıyla yazılımda ve astronomide yükselişe geçmekte, Amerika, her yıl aldığı beyin göçleriyle ve yetiştirdiği göçmen çocuklarla şaşalı dönemlerini yaşamaya devam etmektedir. Dolayısıyla göçmenler, sağlıklı bir göç stratejisinin olduğu bütün ülkelerde bir fırsattır. Türkiye'de ise 2011'den bu yana artan göçmen sayısına ilişkin (bilhassa Suriyeli göçmenler için) yapılan akademik çalışmalar, göçmen sayısıyla işsizlik arasında negatif bir kolerasyon olduğunu gösteriyor. Bu nedenle göçmenlerin işsizlik için bir sebep değil, aksine onun şiddetini düşüren bir etmen olarak ele alınabileceği fikri güçleniyor.

Elbette plansız bir göç sürecinin toplumsal birtakım sorunlara yol açması söz konusudur. Fakat bir göç planının olmamasının, bir göç stratejisinin belirlenmemesinin, 8 yıldır herhangi bir veri tabanının oluşturulmamasının bir sebebi olarak göçmenler görülmeli midir?

Aslında göçmenlerin hedef ülkelere olan katkılarını açıklayabileceğimiz çokça çalışma var. Ancak bunların hiçbirini görmeyerek, sanki toplumsal bir savunma mekanizması faaliyete geçiyormuşçasına, toplumumuzun noksanlarını, en zayıf halkamıza (göçmenlere, kadınlara ve diğer dezavantajlı gruplara) yükleyerek kendimizi suçluluktan kurtarmış oluyoruz. Yani, göçmenleri günah keçisi ilan ederek sorumluluklarımızı onlara yüklüyor, böylece kendimize baktığımızda pırlanta gibi bir toplum görmeye devam edebiliyoruz.

Göçmen, gittiği toplum için ne kadar çırpınırsa çırpınsın, göçmenlik sıfatı, yanına gelecek bütün sıfatları yerle bir edecek bir güce sahiptir. İster Arsenal'de oynayan bir futbolcu olun, ister Yunan adalarına giden umut dolu bir botta yaşam şansı ararken kıyıya vuran 2 yaşında bir çocuk olun fark etmez; göçmenlik ayrımcılığa uğramanız, hataların sorumlusu olarak görülmeniz, potansiyel suçlu olarak zan altında kalmanız ve yok sayılmanız için (ki en acımasızca olanı budur) yeterli bir kimliktir. Bu noktada belki de göç konusunun en ironik konseptine değinmek istiyorum. Hemen her toplumda belli bir oranda göçmen karşıtlığı mevcuttur. Fakat göçmen karşıtlığının zirveleri zorladığı bölgeler, görece daha az göçmene ev sahipliği yapan bölgelerde gerçekleşmektedir. Yani, göçmen karşıtları, aslında göçmenlerle çok daha az karşılaşmış ve onlarla daha az deneyimi olmuş olan insanlar olma eğilimindedir. Bir ikincisi de göçmen karşıtlarının, göçmenlerin sorunlarını doğrudan gözlemeyen insanların olmasıdır. Bu da insanların yaşadıkları zorluklara ne kadar şahit olursak onlarla empati kurmakta o kadar başarılı olduğumuz anlamına gelmektedir.

Elbette onların deneyimlerine şahit olma, zorluklarını görme, göçmenin bir fırsat olabileceğini bilme, ayrımcılığın insanlığa hiçbir açıdan fayda getirmediğini anlayabilme toplumun kendi başına yapabileceği bir faaliyetten ziyade makro düzeyde ele alınacak bir kaynaştırma politikası ile ortaya çıkabilir. Bu nedenle göçün, halihazırda olduğu gibi, sivil toplum kuruluşlarınca ele alınan, devletin koordinasyonsuz kurumlarınca yürütülen bir eylem planıyla çözüme kavuşmayacağı aşikârdır. Bu tür eylem planları ancak kısmî bir fayda getirebilir ve sürdürülebilirliği sorgulanır bir vaziyettir. Tarihin hiçbir döneminde göçmen karşıtı olmak "başarı" getirmemiştir. Bugün özenilen İskandinav ülkeleri, göçmen karşıtlığının diğer ülkelere nazaran çok daha az olduğu ülkelerdir. Ayrıca yine tarihin hiçbir döneminde göç eden topluluklar tam anlamıyla bir geri dönüş gerçekleştirmemiştir. Almanya'ya misafir işçi olarak giden Türklerin gittikleri bölgelerde yerleşmiş olmaları ve İsrail kurulduktan sonra Yahudilerin yalnızca küçük bir bölümünün İsrail'e gitmesi bunun sadece iki örneğidir. Buradan yola çıkarak dolaylı olarak göçmenleri kabul etmemiz gerektiğini vurguluyorum. Aksi halde gelecek on yıllar, bize sadece sürekli çatışan iki ev sahibi toplumu sunacaktır.

Yazıyı sonlandırırken, bir yazar olarak bu yazının objektif olduğunu savunmuyorum. İçerisine okuyucunun duygularına hitap etmesi için serpiştirdiğim birkaç anekdotun olduğu açık. Vermek istediğim mesajı, bu yazının başlığını hatırlatarak yeniden sorgulamak ve siz değerli sosyal bilimcilerle aynı topluma bakarak yeniden düşünmek istiyorum: suçlu kim?

MÜLTECİ ALANI VE SOSYAL HİZMET UZMANININ ROLÜ

EMRE UYSAL

Günümüzde dünya üzerinde daha önce hiç rastlanılmamış boyutta bir göç dalgası bulunuyor. Uluslararası Göç Örgütü tarafından 2018 yılında yayınlanan Dünya Göç Raporu'na göre 2015 yılı itibariyle dünya üzerinde toplam 243,700,236 mülteci bulunmaktadır ve bunların dünya nüfusuna oranı %3.3 olarak kaydedilmiştir. Türkiye de hem bir geçiş ülkesi hem de kimileri için bir hedef ülke olarak çok sayıda mülteciye ev sahipliği yapmaktadır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından yayınlanan Ağustos 2019 bilgi notuna göre Türkiye'de 3.6 milyonu Suriyeli olmak üzere 4 milyon mülteci bulunmakta. [1] Göç İdaresi tarafından yararlanılan istatistiklere göre ise 2019 yılı içerisinde 254.354 düzensiz göçmen "yakalanmıştır". Sayının bu denli artması, dünya üzerindeki hareketliliğin politika yapıcıların, uluslararası kuruluşların bir numaralı gündemi haline gelmesi, mültecilerin çoğu durumda temel haklarına erişiminin kısıtlı olması ciddi bir istihdam alanının oluşmasına yol açmıştır. Uluslararası ve ulusal sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumları mültecilere yönelik çalışmalar yürüten projeler aracılığıyla sahaya çıkmış, bu da sosyal hizmet uzmanlarının yüksek oranda buralarda çalışmaya başlamasını sağlamıştır.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü 2016 yılı mezunudur. Şu an aynı bölümde yüksek lisansa devam etmektedir. 2018 yılı Kasım ayından beri İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı'nda sosyal hizmet uzmanı olarak görev yapmaktadır.

Yeni bir kültür, farklı bir dil, hukuki prosedürler, göç yolunda ve menşei ülkede yaşanan travmatik geçmiş... Tüm bunları düşününce bir ülkedeki mültecilerin temel ihtiyaçlarını karşılaması dahi zorlayıcı olabilmektedir. Türkiye'de de genel itibariyle durum buna benzer. Her yerde karşılarına çıkan dil bariyeri, uluslararası ve geçici koruma prosedüründeki sorumluluk ve haklara dair yetersiz bilgilendirme, çalışma izninin olmaması, yabancı düşmanlığı gibi birçok sorun insanların hayatlarında baş rol oynamaktadır. Dolayısıyla size danışmanlık için başvuruda bulunan bir mülteci, sosyal hizmet uzmanının alet çantasında yer alan neredeyse bütün yaklaşımları ve uygulama modellerini içerecek bir planlamaya ihtiyaç duyabilir.

Örnek vermek gerekirse bir müracaatçı, hem Göç İdaresi İl Müdürlüğü ile yaşadığı bir sorunu anlatırken hem de içinde bulunduğu maddi sıkıntıları için başvuruda bulunabilir. Böyle bir durumda sahadaki kurumların işleyişlerine, yönetmeliklerine, destek mekanizmalarına hakim olmak gerekmektedir. Bu süreçte kaynakların ve müracaatçıların değerlendirilmesinin yapılması, bağlantının kurulması gibi rolleri bulunan sosyal hizmet uzmanı devreye girecektir. Gene krize müdahale gibi bir uygulama modeli; ırkçılık karşıtı uygulama gibi bir çerçeveye sahip olan sosyal hizmet disiplini temel ihtiyaçların karşılanmasında önemli rol oynayacaktır. Mülteci alanında günümüzün en popüler konularından birisi ise sosyal uyum. Kamu kurumları, uluslararası kuruluşlar artık temel ihtiyaçların karşılanması temelli müdahalelere ek olarak sosyal uyum projelerine de ağırlık vermeye çalışıyor. Sosyal uyum düzeyinin artırılması için yürütülecek çalışmaların planlanmasında ve yürütülmesinde gene sosyal hizmet uzmanlarının önemli bir yeri bulunmaktadır. Hem mülteci nüfusun hem de ev sahibi toplumun üyelerinin katılımıyla sağlıklı bir şekilde yürüyebilecek bu çalışmalar sosyal hizmetin toplumla çalışma ayağıyla ilişkilendirilebilir. Topluluk değişim modelleriyle benzerlikler taşıyan sosyal uyum politikaları ve çalışmaları, sosyal planlama ve sosyal eylem gibi uygulama modellerini kullanmak için eğitim alan kişilere ihtiyaç duymaktadır.

Göç hareketliliğinde yaşanan artış, sosyal politikaların ve politika üreten kurumların bu artışa cevap vermekte güçlük çekmesi mültecilerin çok daha göz önünde olmasına ve popüler bir tartışma konusu haline gelmesine neden olmuştur. Buna ek olarak neo-liberal ekonomik dönüşümün sonucu olarak maddi olarak yaşanan sorunların can yakıcı hale gelmesi, işsizlik ve diğer bütün sosyo-politik problemler insanları bunlara bir sebep aramaya itmiştir. Günümüzde yükselişte olan aşırı sağ siyaset, ise mültecileri yaşanan sorunların müsebbibi olarak göstererek kolay bir çıkış yolu sunmuştur. Bu bağlamda, tanımı gereği sosyal bütünleşme temelli bir disiplin ve ayrımcılık ve ırkçılık karşıtı bir perspektif sunan sosyal hizmet yabancı / mülteci düşmanlığının karşısında durmakla mükelleftir. Sosyal hizmet uzmanlarının mesleğin doğası gereği insan hakları ve sosyal adalet temelli çalışması yabancı / mülteci düşmanlığıyla mücadele etmeyi mesleki bir sorumluluk haline getirmektedir.

Sonuç olarak, mültecilik alanında çalışan kurum ve kuruluşlar sosyal hizmet yaklaşımına ve sosyal hizmet uzmanlarına ihtiyaç duymaktadır. Yürütülen projelerin sağlıklı bir sonuca ulaşabilmesi, hak temelli olarak devam ettirilebilmeleri için sosyal hizmet uzmanlarının buralarda bulunması önem arz etmektedir. Bununla beraber bir takım sorunlar da çözüm beklemekte. Özellikle alanın getirdiği bir gereklilik olarak Arapça veya Farsça biliyor olmak sosyal hizmet uzmanlarının önünde engel oluşturabilmektedir. Kurumlar haklı olarak yürüttükleri saha çalışmalarında tercüman aracılığı olmadan çalışmayı tercih etmekte, bu da farklı meslek gruplarının sosyal çalışması unvanı altında çalıştırılmasına neden olmaktadır. Farklı meslek gruplarının sosyal çalışmacı unvanıyla çalıştırılması, sadece dil problemi nedeniyle değil kurumların hatalı insan kaynakları politikalarıyla da ilgili olabilmektedir.

Umut edelim ki sosyal hizmet uzmanları mesleki arka planlarının, çalışma şekillerinin ve uygulama yaklaşımlarının kurumlara ne katabileceğini gösterdikçe çeşitli düzenlemelere gidilsin ve sosyal hizmet bölümü mezunlarının istihdam edilmelerinin neden gerekli olduğu anlaşılabilirsin.

ÇOCUK VE GÖÇ

SERDAR LATİFOĞLU

Bugün savaş ve silahlı çatışmalardan dolayı başka ülkelere sığınan ve göç etmek durumunda kalanların büyük çoğunluğu kadın ve çocuklardan oluşmaktadır. Çocuklar göçmenler arasında da yeni ve önemli bir grup olarak karşımızdadır. Derginin bu ayki sayısının konusu göç ve sığınma olması ve buna mütevellit göç etmiş veya göçe zorlanmış dezavantajlı gruplar içinde yer alan “Çocuk” alanına değinmekte fayda olacağı kanaatindeyim.

Son yıllarda ülkemiz ve bulunduğu jeopolitik duruma baktığımızda; 2011 yılından bu yana 911 km güney sınırimızın olduğu komşumuz olan Suriye’de yaşanan iç karışıklıkla başlayan göç dalgalarıyla ülkemizin başta Güneydoğusunu ve beraberinde tüm illerimize yansıyan bir göçten bahsetmek mümkündür. İç karışıklıkların başladığı Mart 2011’den bu yana, günden güne artan sayıda Suriye vatandaşı Türkiye’ye uluslararası koruma bulmak amacıyla gelmekte ve ülkemiz bu kişilere geçici koruma sağlamaktadır.

Suriye’deki İnsan Hakları İhlallerinde 2012 ve sonrasında ortaya çıkan hızlı artış, insani yardım ihtiyaçlarında dramatik artışları da beraberinde getirmiştir. İç karışıklıkların başlamasından bu yana, Suriye ile güçlü tarihi, kültürel ve komşuluk bağları olan Türkiye Cumhuriyeti bu durumdan etkilenen Suriye vatandaşları için “Açık Kapı” politikası izlemiştir. İkinci Dünya Savaşından bu yana belki de dünyanın yaşadığı en ağır insani kriz olan Suriye’deki çatışmalar 9.yılına yaklaşmaktadır. Suriye’deki savaş görünürde sona ereceğine ilişkin herhangi bir belirti de bulunmuyor. Suriye’de savaş nedeniyle milyonlarca insan evlerini terk edip komşu ülkelere sığınmak zorunda kaldı ve bu insanların gelecekları de belirsizliğini koruyor. Çocuklar kriz karşısında en büyük bedeli ödeyen ve ağır yükü taşıyan grup olmaya devam ediyor: eğitimleri, psikososyal gelişimleri, hatta yaşamları risk altında.

Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmet Lisans Bölümünden eğitimini 2013 yılında mezun olarak tamamladı. 2018 yılında ise Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünden Yüksek lisans (Tezsiz) eğitimini tamamladı. 2013 yılından beri Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı sırasıyla Tunceli, Mardin illerinde çalıştı ve şuan Diyarbakır Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müd. Bünyesinde Sosyal Hizmet Uzmanı olarak çalışmakta. Göç, çocuk, yoksulluk ve kadın alanlarında çalışmış olup, sivil toplum kuruluşlarında benzer alanlarda gönüllü olarak çalışmalarına devam etmektedir. serdarlatifoglu.2117@gmail.com

Ülkemiz, bulunduğu jeopolitik konumu gereği tarih boyunca sürekli göç alıp vermiştir. 2011 yılından bu yana Suriye’de yaşanan iç karışıklıkla başlayan ani göç dalgası ve göç konusunda bölge insanı ve Sosyal Politikaların ve STK’ların yetersiz kalması ayrıca toplumun da bu konuda deneyimsiz olması yaşanan ani göçün çocuklar üzerinde daha kalıcı etkiler bırakmasına neden olmaktadır. Savaş ve Çatışma bölgesinden göç edip Ülkemizin güneydoğusunda yer alan sınır illere yerleşen ailelerin büyük çoğunluğunun çatışmalara tanıklık etmiş olduğu, bu durumun oluşturmuş olduğu olumsuz etkilerden bilhassa çocukların etkilendiği nedeniyle savaş mağduru çocuklara yönelik psiko-sosyal rehabilitasyon, beden ve ruh sağlığı gibi konularda yeterince çalışma yapılmıyor olması, ortaya çıkan sorunların daha kalıcı izler bıraktığı kanısı nedeniyle “Savaşın Çocuklar Üzerindeki Etkisi ve Sosyal Hizmet Müdahalesi” kapsamında çalışmaların yapılması ihtiyacını doğurmaktadır.

Refakatsiz Mülteci Çocuklar

Sosyal Hizmet; insanların iyilik ve refah düzeylerini geliştirmek amacıyla, insanları özgürleştirmeyi ve güçlendirmeyi, toplumsal uyumu, sosyal değişme ve gelişmeyi, insan ilişkilerinde problem çözmeyi destekleyen/teşvik eden uygulamaya dayalı bir meslek ve disiplindir (IFSW, 2014).

Sosyal hizmetin 3 müdahale düzeyi olan mikro, mezzo ve makro düzeyde çalışmaların yapılması ve soruna uygun müdahale paradigması veya paradigmaları uygulamaya çalışılmalıdır. Bu çerçevede;-Aile Bağları ve ilişkilerinin sıkı tutulması : Çocukların ebeveynleri ya da bakımından sorumlu kişiler ile ilişkilerin sıkı tutulması çocukların diğer insanlara güven duygusunun gelişmesine ve böylelikle zamanla çevresine de güvenebilmesine olanak tanıyacaktır. Bu durum bir çocuğun sağlıklı ruhsal gelişimi açısından oldukça önemlidir.-Günlük Yaşantıda istikrar ve rutinlerin oluşması: Böylelikle çocukların çevrelerine olan güven duygusunun oluşması ve güçlenmesi kolaylaşacaktır.

-Çocukların Kendilerine yönelik zarardan korunmaları: Çocukların toplumda savunmasız durumları kendilerinin istismar ve sömürü içinde buldukları topluluk ve toplum tarafından korunma hakları vardır.

Çocuklarla travmatik olaylar sonrasında nasıl konuşmalıyız? Çatışma ve şiddet haberleri tv, radyo, internet ve sosyal medyada, yetişkinlere yönelik bir dille yer almaktadır. Çözüm çocukların bu haberlere erişimini engellemek değil, çocukların ikincil travma yaşamamasını önlemek için onlarla pozitif bir iletişim kurmaktır.

- Çocuklarla konuşurken dikkat edilmesi gereken hususlar;
- Çocuklar bu şiddet olaylarının nedenini merak edebilirler bu yönde soru sormalarına izin verilmeli.
- Çocukların duygusal tepkilerine dikkat edilmelidir, çocuklar için hissettikleri duyguların yetişkinler tarafından anlaşılması önemlidir.
- Çocuklar için oyun oynamak önemli iletişim ve duyguları ile başa çıkma araçlarından. Konuyla ilgili öğrendikleri şeyler dramatik olaylar, çocukların oyunlarında ortaya çıkması normal ve sağlıklı bir durumdur. Sivil Toplum Kuruluşları Neler Yapabilir?
- Çocukların anayasal haklarının eksiksiz yerine getirilmesi için çalışmalar yapılmalı.
- Sanatsal ağırlıklı faaliyetlerin artırılması yönelik planlanmanın yapılması.
- Çocuk Haklarının yayılması ve çocuklarla geliştirilmesi için çalışmalar yapılmalı.
- Savaş ve çatışmalarda örselenmiş çocukların durumlarının yazılı ve görsel medya yoluyla kamuoyunun dikkatine sunmak ve çözümler aramak.
- Hak temelli sivil toplum kuruluşları ile birlikte çalışmaların etkinliği artırılmalı.
- Saha çalışmalarına öncelik verilmeli.
- Toplum genelinde hak temelli farkındalıkların artırılması ve etkili savunuculuk yapmak için çalışmalar yapmak.

Refakatsiz Mülteci Çocuklar

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı:

- Çocukların gelişimlerini sağlıklı bir şekilde tamamlayabilmeleri için ailelere ve çocuklara yönelik psiko-sosyal destek verilmeli.-Kadın Hakları ve sağlığı konusunda koruyucu hizmetler yürütülmeli.

Sağlık İl Müdürlükleri:

- Sağlık Hizmetlerinin eksiksiz ve her kesime ulaşması konusunda çalışmalar yapılmalı.
- Madde bağımlılığı ile mücadele çalışmaları yürütülmeli.
- Bulaşıcı hastalıklar konusunda önleyici çalışmalar yapılarak toplumun bilinçlendirilmesi sağlanmalı.

Milli Eğitim Müdürlükleri:

- Eğitimin sürekliliği sağlanması konusunda çalışmalar yapılarak çocukların her alanda gelişimine katkı sağlanmalı.
- Çocukların içinde bulunduğu durum sebebiyle eksikliklerin tamamlanması için telafi eğitimleri düzenlenmeli.

BERLİN YOLUNDA BİR “AYLAK”

ARŞ. GÖR. CEMRE BOLGÜN
ARŞ. GÖR. GÜLER DOYMAZ AYDIN

Sevgili okuyucular, malumunuz uluslararası göç meselesi son yıllarda bütün bir memleketin ana gündem maddesi haline gelmiştir. Aynı zamanda geçmişten günümüze sosyal hizmet disiplininin de önemli bir sorun alanını oluşturmuştur. Bu metinde göç süreçlerinde küreselleşmenin bir boyutu olarak hareket özgürlüğü meselesine Polonyalı bir göçmen ve sosyolog olan Zygmunt Bauman'ın “turist ve aylak” metaforlarından faydalanarak değinmeye çalışacağız.

Zihinlerimize kazınan bir grup göç haberini bir araya getirerek sizi Halep'ten Berlin'e hem kısa hem uzun, hem kolay hem de zorlu bir seyahate çıkaracağız. Bauman, “Küreselleşme: Toplumsal Sonuçları” isimli kitabında ‘göçebe’ kavramının yanıltıcı olduğunu belirtir. Bu kavramın iki farklı deneyimi birbirinden ayıran derin farklılıkları gizlediğini ifade ederken “turist-aylak” metaforuna yer verir. İlki, yani ‘turist’ olmak (seyahat ya da iş için) bir postmodern özgürlük deneyimidir. ‘Aylak’ olmak ise köleliğin postmodern versiyonudur. Küreselleşme süreciyle birlikte turistler için mekânın kısıtlayıcı niteliği kalmamıştır. Hem gerçek hem de sanal haliyle mekân, kolaylıkla kat edilmektedir. Yani turistler hayatları boyunca gezmeye ve gidecekleri yerleri keyiflerince seçmeye doymuş insanlardır. Aylaklar için ise durum tamamen farklıdır.

Bauman'ın ifadesiyle; “bağlı oldukları yerelliğe dayatılacak her türlü değişimin yükünü pasif olarak çekmeye mecbur olanların dünyasında mekân hızla daralmaktadır.” İşte daralan bu mekânlarda gücü yetmeyenlerin hareket etmesi yasaklanmıştır. Gücü yetenler ise gücü yetmeyenlerin çakılı kaldıkları pis ve viran bölgeleri terk ederler. Ancak o yerlerden tekrar tekrar sökülüp atılanlar ise yine gücü yetmeyenler olmuştur. Ortadoğu, Orta Asya, Güney Amerika ve Afrika coğrafyasında birçok ülkede insanlar milenyumun ardından bu daralmayı derinlemesine yaşamıştır. Afganistan, Irak, Suriye, Filistin, Somali ve petrol fiyatlarının düşmesiyle Venezuela, göç kervanının önde gelen yolcuları olmuşlardır. Turistler Dünya'nın uzak ülkelerine birkaç saatlik konforlu bir yolculukla ulaşırken aynı coğrafyaların aylakları için süreç oldukça sancılı.

Cemre Bolgün: Hacettepe Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünü bitirdi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalında yüksek lisansını tamamladı. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalında doktora eğitimine devam etmektedir. Aynı zamanda Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Uluslararası göç, sosyal uyum, yoksulluk, sosyal politika, hegemonik erkeklik alanlarında çalışmalarını yürütmektedir. cemrebolgun@gmail.com

Güler DOYMAZ AYDIN: Selçuk Üniversitesi Sosyal Hizmet bölümünü bitirdi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalında yüksek lisansını tamamladı. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalında doktora eğitimine devam etmektedir. Aynı zamanda Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Afetlerde sosyal hizmet, endüstriyel sosyal hizmet, engellilik, kadın alanlarında çalışmalarını yürütmektedir. doymazguler@gmail.com

Turistin yolculuğunu kestirmek sandığımızdan çok daha basit: Turist, bir uçağa biner ve varmak istediği ülkede, şehirde o uçaktan iner. Peki, sizce bir ‘aylak’ Halep, Kabil ya da Kudüs'ten Berlin'e nasıl bir yolculuk deneyimler?

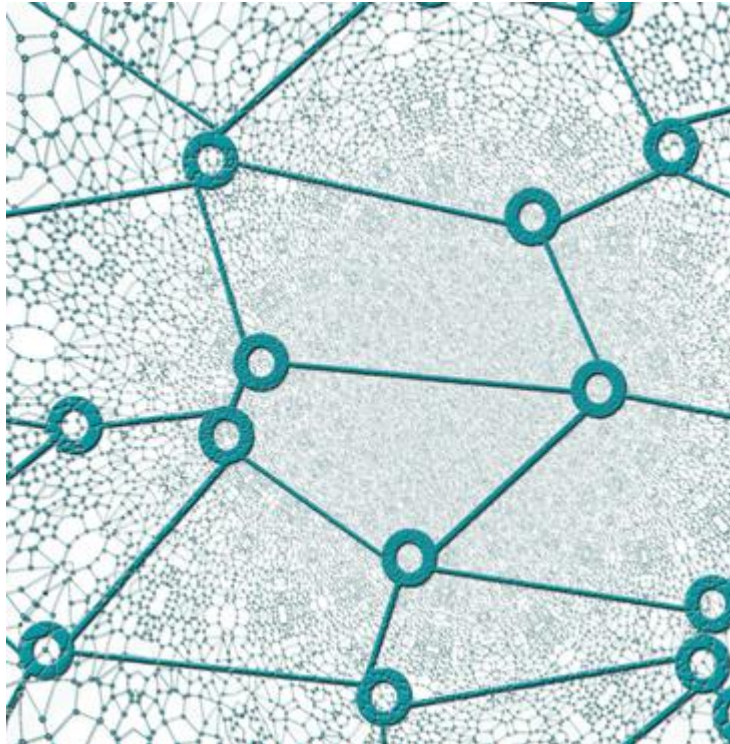
Bauman'ın ifadesiyle aylaklar "gizlice, çoğu kez yasadışı yollarla seyahat ederler ve bazen tıkiş tıkiş içine doluştukları battı batacak pislik içindeki gemilere ötekilerin lüks içindeki birinci mevkiye ödediklerinden daha fazla para öderler."

Zaten anlatılar da öyle gösteriyor ki; Suriye savaşının şiddetlendiği dönemlerde bir aylağın Rakka'dan Antakya'ya oradan da İstanbul'a seyahati için insan tacirlerine vermesi gereken meblağ 1200 Euro. İstanbul'dan Berlin'e geçişin maliyeti ise çok daha fazla...

Akılda kalan gazete haberleri bir araya getirildiğinde Halep-Berlin hattındaki bir aylağın serüveninden şöyle kesitler dikkat çekebiliyor:Öncelikle, yükte hafif pahada ağır neyi var neyi yoksa yanına alıyor "aylak", çıkıyor Halep kırsalındaki evinden yola. Çok geçmeden Türkiye sınırına varıyor. Bir süre kampta kalıyor. Sonrasında İzmir'de buluyor kendisini Yunanistan'a geçmek amacıyla bir gemi ararken.

Diyor ki Bauman: "Gemi ne kadar sağlamsa, dalgalardan ve fırtınalardan korkmak için o kadar az neden olacaktır. Ne var ki, bütün gemiler dayanıklı değildir. ... İyi donanımlı bir yat için zevkli bir macera olan yolculuk, döküntü bir kayık için tehlikeli bir tuzak haline gelebilir.

Son tahlilde, ikisi arasındaki fark ölümle yaşam arasındaki fark kadardır."

Sağlam bir geminin veya zevkli bir maceranın hayalini bile kuramayan aylak da Ege'de 20 kişilik "ölüm botlarına" biniyor 40-50 kişiyle. Afganistan'dan, Irak'tan, Somali'den ve hatta Anadolu'dan gelmiş diğer aylaklarla birlikte. Karaburun açıklarında Yunan sahil güvenlik ekipleri botu patlatıyor ve hızla uzaklaşıyor. Neyse ki balıkçı tekneleri fazla uzakta değil. Bottaki birkaç diğer şanslı aylakla birlikte hayatta kalmayı başarıyor.

Derken buluyor bir yolunu ve Sırbistan'a kadar ilerliyor bizim aylak. Burada dondurucu soğukta yiyecek ve barınaktan yoksun geceler bekliyor onu. Kimileri rotayı Hırvatistan ve Romanya'ya çevirirken kimileri ise sınır açılın diye açlık grevine başlıyor. Avrupa Konseyi ise cinsel istismara uğrayan binlerce çocuk olduğundan bahsediyor bu yolculukta.

Dahası Macar bir gazetecinin, kucağında oğluyla umuda yolculuk eden bir sığınmacıya çelme takmasıyla daha da zorlaşıyor, bir aylağın yolculuğu. Macaristan'da kadın gazetecinin yolcu etmesinin(!) ardından aylak, bir sonraki rota olan Avusturya'da cep telefonuna da el konulduktan sonra varabiliyor Berlin'e. Peki Berlin'de ne yapacak aylak? Enerji tedariki süreçlerinde rol alma umuduyla Şam Uluslararası Fuarı'na katılan Alman Şirketlerinden birinde işe başlar belki de! İnsan tacirleri için cennet, bizim aylak için dünyadaki cehennem olan bu yolculukta, cennetin kapısını(!) aralama imkânı bulur...

Bu veya aklınızdan geçen herhangi bir göç senaryosunda sosyal hizmet disiplininin mesleki sorumluluğu nerede başlıyor ya da neresine dokunmalı bu sürecin, de mucizeler yaratmalı?

Peki, biz neredeyiz? Sosyal hizmet uzmanı gemide nerede seyahat ediyor sizce? Birinci mevkiye kongre salonundaki "Göç Oturumu"nu mu izliyor, turistlerle birlikte? Yoksa güvertenin altında bir aylağın yanında dalgalara karşı direnmeye mi çalışıyor?

Kimileri aklından geçiriyordur; iyi de sosyal hizmet dergisiyle bütün bu olup bitenin ne alakası var diye. Sahi sormalı, ne alakası var!

TÜRKİYE'DE DÜZENSİZ GÖÇ

MEHMET EMİN AYHAN

Türkiye, coğrafi konumu itibariyle tarihi boyunca göç akımlarına hedef ülke ve transit ülke olarak şahit olmuştur. 2011 yılında Suriye'deki iç savaş ile birlikte geçmişte de görüldüğü gibi Türkiye'ye yeni bir göç akımı başladı. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) verilerine göre 19.09.2019 tarihi itibariyle 3.780.596 kişi geçici koruma ve uluslararası koruma kayıt altına alınmıştır (2-3).

Kayıtlı olmayanlar ile birlikte 4 milyonu aşkın mülteci ve göçmen olduğu tahmin edilmektedir. Türkiye'de göçmen ve mülteci sayısının artması beraberinde barınma, eğitim, ucuz işgücü, işsizlik, çocuk istismarı, çocuk işçiliği, kadına şiddet, fuhuş, nefret söylemleri ve sağlık gibi toplumsal ve sosyal sorunları da getirmiştir.

Bu durumda sivil toplum kuruluşları ve uluslararası kuruluşlar ihtiyaçların giderilmesi için yeni çalışmalar başlattı. Buna örnek olarak, benim çalıştığım kurum Uluslararası Göç Örgütü (BM Göç Örgütü)-IOM 1991'den beri Türkiye'de faaliyet göstermektedir. 2019 yılı itibariyle 900'den fazla çalışan ile karışık göç, işçi göçü ve insani gelişim, göçmen entegrasyonu, insan ticareti ile mücadele, destekli gönüllü dönüş ve yeniden entegrasyon, aile yardım programı, aile birleşimi, mevcut göçü izleme, göç ve sınır yönetimi, üçüncü ülkeye yerleştirme, Akdeniz'de göç akımlarının yönetimi gibi program alanlarında faaliyetlerine devam etmektedir (4).

Mülteci Müdahale Programları, Acil Durum Hazırlığı, Müdahale ve İyileştirme

Gıda yardımı, gıda dışı yardımlar, ulaştırma / okul taşımacılığı, tıbbi destek, psikososyal destek, hukuki destek, eğitim, vaka yönetimi, geçim yardımı olarak mülteci ve göçmenlerin ihtiyaçları karşılanmaktadır (1).

2012-2016 yılında Bingöl Üniversitesi Sosyal hizmet Bölümünde lisans eğitimini tamamladı. Lisans süresince İstanbul'da gönüllü olarak madde bağımlıları, Afrika ülkelerinden gelen ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılan ucuz işgücü olarak görülen mülteciler, çocuk istismarı, şizofreni hastaları ile çalıştı. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde Sosyal Hizmet Anabilim dalında yüksek lisans yapıyor. Lisans eğitimini tamamladıktan sonra İzmir'de 2016 Temmuz ayından beri Uluslararası Göç Örgütü (BM Göç Örgütü)-IOM'de düzensiz göç alanında çalışıyor. Mesleki ilgi alanları: Göç, çocuk işçiliği, madde bağımlılığı ve toplum ruh sağlığı...

Dünya'daki ve Türkiye'deki düzensiz göçten bahsedecek olursak; Dünya genelinde her yıl milyonlarca göçmen ve mülteci savaşlar, sağlık, açlık, kıtlık, doğal afetler gibi sebeplerden dolayı ülkelerini terk etmek zorunda kalıyor. Daha iyi bir gelecek, eğitim, aile üyeleri ile bir araya gelmek, barınma ve sağlık ihtiyacı göç nedenlerindeki motivasyon olarak başta gelmektedir. Düzensiz göçü engellemek için sürekli yeni politikalar geliştirilse de sonuç olarak hiç bitmeden geçmişten günümüze devam etmektedir. Türkiye, Cumhuriyetinin ilanından beri düzensiz göçün var olduğu ülke konumunda, zaman zaman azalmalar görülse de Asya, Afrika ve Ortadoğu'daki çatışmalar, savaşlar, kıtlık, insan ticareti, siyasi sebepler, salgın hastalıklar, ekonomik sebepler, dini sebepler neticesinde düzensiz göç sürekliliği devam etmektedir.

Özellikle son yıllarda göçmen ve mültecilerin Türkiye'yi hedef ülke olmaktan ziyade Avrupa ülkelerine geçişte transit ülke konumunda görmesi göç verilerinde artışa sebep olmuştur. Bu durumun düzeltilmesine yönelik Türkiye ile Avrupa ülkeleri arasında yeni politikalar geliştirilip anlaşmalar yapıldı. Düzensiz göç sayılarında 1-2 yıl azalmalar görülse de ekonomik durum, yüksek kiralar, çalışma izinleri, geçici koruma statüsü, kayıta yaşanılan zorluklar, nefret söylemleri, ucuz iş gücü gibi sebeplerden 2019 yılında ciddi bir artış yaşanmıştır.

Mülteci Müdahale Programları, Acil Durum Hazırlığı, Müdahale ve İyileştirme

IOM düzensiz göçün artması ile birlikte 2016 yılının başından itibaren Sahil Güvenliğin denizden kurtardığı/aldığı göçmen ve mültecilere insani yardım için işbirliği hala devam etmektedir. Bu kapsamda İzmir'de koordinasyonu sağlayan bir ofis, Çeşme, Dikili ve Küçükkuşu'da da mobil ekipler oluşturuldu. Mobil ekipler bir sosyal hizmet uzmanı, bir saha asistanı ve bir Arapça tercümandan oluşmaktadır.

IOM mobil ekiplerinin sorumlulukları;

- Denizden alınan/kurtarılan göçmen ve mültecilere insani yardım malzemesi dağıtmak,
- Denizden alınan/kurtarılan göçmen ve mülteciler arasında refakatsiz çocuk, engelli, LGBTİ, tıbbi müdahaleye ihtiyacı olan bireylerin tespiti yapıp bu bireyleri ihtiyaca göre ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirmek,
- Göçmen ve mültecilere Türkiye'de ulaşabilecekleri servisler hakkında bilgilendirmek,
- Göçmen ve mültecilere denizden alınma/kurtarma sonrası hangi prosedürler uygulanacağı hakkında bilgilendirme yapmak,
- Sahil Güvenlik, polis, jandarma ve göçmen/mülteci arasında sağlıklı diyalog kurulabilmesi için tercüme hizmeti vermek,
- Denizden alınan/kurtarılan göçmen ve mülteci çocuklar için aktiviteler (boyama, çizim gibi) (1)

Peki, düzensiz göçte kurtarılan/alınan göçmen ve mültecilerle sosyal hizmet uzmanının rolü nedir? Yukarıda belirttiğim mobil ekiplerin sorumlulukları aslında göç alanında sosyal hizmet uzmanının rol ve görevleri arasında yer almaktadır. Bu görevleri başlıklar altında toparlayacak olursak; danışmanlık, savunuculuk, bilgi verme, kaynaklarla buluşturma, güçlendirme ve entegrasyon olarak kategorize edebiliriz. Fakat düzensiz göçte hem süre kısıtlılığı hem de alandan kaynaklı detaylı görüşmeler yapmak zorlaşmaktadır. Bu sebeple kriz anında hızlı çözümler üreterek, kişilerin ihtiyaçları tespit edilip ihtiyaçları doğrultusunda uygun kurumlara yönlendirilmesi yapılmaktadır.

Kaynaklar

1. Genç Akçakaya P., (2016). " İzmir IOM Ofis Sunumu". ppt
2. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>
3. <https://www.goc.gov.tr/uluslararası-koruma-istatistikler>
4. <https://turkey.iom.int/iom-turkey>

DİSİPLİNERARASI

TÜRKİYE'DE GÖÇ ALANINDA LİSANSÜSTÜ EĞİTİM FIRSATLARI

ARŞ. GÖR. HAKAN SAKARYA*

Göç olgusu nedenleri ve sonuçlarıyla insanları ve dolayısıyla toplumları o kadar derinden etkilemektedir ki sosyal bilimlerin göç olgusunu göz ardı ederek çıkarımlarında isabetli olmaları zordur. Türkiye'de göç alanı 2011 yılında başlayan Suriye kaynaklı göç ile popülerite kazanıp büyük bir gelişim gösterdiyse de önceki tarihlerde de Balkan göçü, 1960'lı yıllardaki işçi göçü, kentleşme ile birlikte iç göçler, terör kaynaklı zorunlu yerinden edilme ve diaspora çalışmaları gibi konuların yıllardır çeşitli disiplinler (kamu yönetimi, tarih, sosyoloji, kent çalışmaları vb.) tarafından ele alındığı unutulmamalıdır. Yazının devamında detaylarını bulabileceğiniz üzere, bazı üniversitelerde özel olarak göç odaklı program olmasa da çeşitli disiplinlerin lisansüstü programlarında göç alanında tezler yazıldığını ve üniversitelerin araştırma merkezleri aracılığıyla göç çalışmalarının etkili şekilde yürütüldüğünü görüyoruz. İlk olarak, bünyesinde göç odaklı lisansüstü program bulunan üniversiteleri ele almak yararlı olacaktır.

Göç alanındaki akademik çalışmaların önemli bir bölümü Yükseköğretim Kurumu (YÖK) tarafından "100/2000 Doktora Bursu" ismiyle duyurulan ve tematik alanlarından biri Göç Çalışmaları olan programla desteklendi. Bu program kapsamında birçok üniversitede çeşitli alanlar 'öncelikli' ilan edilerek bu alanlarda doktora yapacak çeşitli anabilim dallarındaki öğrencilerin karşılıksız burs ile desteklenmesi planlandı. Göç Çalışmaları isimli tematik alan son iki dönemdir programda olmasa da Sağlık başlığı altında Nüfus Hareketliliği ve Göçmen Sağlığı isimli başka bir program devam etmektedir.

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Göç Politikaları ve Araştırmaları Bilim Dalı	Tezli Yüksek Lisans Tezsiz Yüksek Lisans
TED Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü Göç Çalışmaları Anabilim Dalı	Tezli Yüksek Lisans Tezsiz Yüksek Lisans
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Göç Çalışmaları Anabilim Dalı	Tezli Yüksek Lisans
İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Göç Çalışmaları Anabilim Dalı	Tezli Yüksek Lisans
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Göç Araştırmaları Anabilim Dalı	Tezli Yüksek Lisans Doktora
Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Orta Doğu ve Göç Araştırmaları Anabilim Dalı	Tezli Yüksek Lisans
Gaziantep Üniversitesi Göç Enstitüsü	Henüz açıklanmadı.

2016 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünden lisans derecesi ile mezun oldu. Aynı yıl başladığı Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı yüksek lisans programını 2018 yılında "Sosyal Hizmet Akademisyenlerinin Orduda Sosyal Hizmete İlişkin Görüş ve Düşüncelerinin İncelenmesi" başlıklı tez ile tamamlayarak bilim uzmanı unvanını kazandı. Sekiz ay boyunca ASDEP kapsamında Sosyal Çalışmacı unvanı ile Keçiören Sosyal Hizmet Merkezi'nde görev yaptı. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı doktora programında öğrenimini sürdürmekte ve araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. hakansakarya@hacettepe.edu.tr

Göç Çalışmaları Tematik Alanının Desteklendiği Dönemler ve Üniversiteler

2017-2018 Güz Dönemi (5 Üniversite)	2017-2018 Bahar Dönemi (14 Üniversite)
Dokuz Eylül Üniversitesi	Adnan Menderes Üniversitesi
	Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi
Düzce Üniversitesi	Düzce Üniversitesi
	Ege Üniversitesi
	Hacettepe Üniversitesi
Hacettepe Üniversitesi	Harran Üniversitesi
	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Harran Üniversitesi	Samsun On Dokuz Mayıs Üniversitesi
	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
	Sakarya Üniversitesi
	Trakya Üniversitesi
İstanbul Üniversitesi	Uludağ Üniversitesi
	Van Yüzcü Yıl Üniversitesi

Buna ek olarak, YÖK 100/2000 Doktora Bursu programına benzer şekilde bazı üniversitelerde ilgili bölümlerde son dönemde hayata geçirilen 'Öncelikli Alanlar Araştırma Görevlisi' kadroları ilan edildi ve bu öncelikli alanlardan biri de Göç Çalışmaları oldu. Örneğin Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü 2017 yılında doktora tez çalışmasını göç çalışmaları üzerine yapacak olan öncelikli alanlar araştırma görevlisi ilanı yayınlamıştı.

Son olarak, göç alanındaki bilimsel araştırmalara öncülük eden önemli kurumlar olarak üniversitelerin bünyesindeki merkezlerden söz etmek yerinde olacaktır. Göç alanı, sosyal bilimlerin diğer birçok konusu gibi multidisipliner çalışmalara olanak sağlamakta ve üniversitelerin bünyesindeki merkezler aracılığıyla farklı birçok disiplinden bilim insanları göç alanına ilişkin bilimsel araştırmalar yürütmektedir. Bu merkezlerin yürüttüğü proje ve araştırmalara çeşitli anabilim dallarında lisansüstü eğitimlerini sürdüren ve göç alanında uzmanlaşmayı düşünen öğrencilerin de katkı sağladığını biliyoruz. Dolayısıyla bu yazıda söz konusu merkezlere de değinmek yerinde olacaktır.

Üniversite Bünyesinde Göç Alanında Çalışmalar Yapan Araştırma Merkezleri

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Göç Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (AYBÜ1 - GPM)
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	Küresel Göç Araştırmaları ve Uygulamaları Merkezi (ASBÜ - GAUM)
Anadolu Üniversitesi	Yurt Dışı Türkler Uygulama ve Araştırma Merkezi (YUTAM)
Avrasya Üniversitesi	Göç Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi
Bahçeşehir Üniversitesi	Göç ve Kent Çalışmaları Merkezi (BAUMUS)
Bitlis Eren Üniversitesi	Nüfus ve Göç Uygulama ve Araştırma Merkezi
Dokuz Eylül Üniversitesi	Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (DEBAMER)
Gaziantep Üniversitesi	Suriye Araştırmaları ve Uygulama Merkezi
Gaziantep Üniversitesi	Göç ve Siyaset Uygulama ve Araştırma Merkezi (GÜGÖSİM)
Hacettepe Üniversitesi	Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (HÜGO)
Harran Üniversitesi	Göç Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HUGÖC)
İstanbul Bilgi Üniversitesi	Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
İstanbul Üniversitesi	Göç ve Göçmen Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Göç ve Yerel Yönetimler Uygulama ve Araştırma Merkezi
Kocaeli Üniversitesi	Yurtdışında Yaşayan Türklerin Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezi (YURTMER)
Koç Üniversitesi	Göç Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (MİREKOÇ)
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	Nüfus ve Göç Uygulama ve Araştırma Merkezi
Marmara Üniversitesi	Kent Sorunları ve Yerel Yönetimler Araştırma Merkezi (KEYEM)
Polis Akademisi	Göç ve Sınır Güvenliği Araştırma Merkezi
Sakarya Üniversitesi	Diaspora Araştırmaları Merkezi (DIAM)
Türk-Alman Üniversitesi	Göç ve Uyum Araştırmaları ve Uygulamaları Merkezi (TAGU)
Yıldız Teknik Üniversitesi	Balkan ve Karadeniz Araştırmaları Merkezi (BALKAR)

REKTÖR PROF. DR. TUNÇALP ÖZGEN'İN ARDINDAN...

HAKAN KEÇE

Hacettepe Üniversitesi'nin 1999-2007 yılları arasında rektörlüğünü üstlenen, kıymetli hocamız Prof.Dr. Tunçalp ÖZGEN'i 11.03.2019 tarihinde son yolculuğuna uğurladık.

Gidenlerin ardından yazmakta zordur, konuşmakta... Ama hatıralarını yaşatmak için ikisini de yapmak şarttır. Kıymetli Hocamızı birçok kişi Rektör ya da Türk Nöroşirürjisi alanına yaptığı katkıları ve üstün hizmetleri ile tanımaktadır. Oysa büyük insanlar hep çok yönlüdür. Büyüklüğünün içinde küçüldür. Çocukla çocuk, gençle genç, yaşlı ile yaşlıdır Tunçalp Hoca. Öğrencisiyle ilk kez beyaz önlük giymiş kadar heyecanlı, asistanıyla bildiklerini paylaşırken tevazu sahibi, özverili ve çalışkandır. Hacettepe'nin kuruluş felsefesi olan "daha ileriye, en iyiye" ulaşmak içinde inatçı ve mücadelecı yönünü yakın çalışanları bilmektedir. Rektör olarak sadece kendi üniversitesine yoğunlaşmayıp, ülkemizdeki tüm üniversitelerin derdini dert edinmiştir. Ülkemizde üniversitelerin, "demokratik üniversite" anlayışı çerçevesinde şekillenmesi için Üniversitelerarası Kurul ve Yüksek Öğretim Kurumu çerçevesinde yapmış olduğu özverili çalışmalar olağanüstüdür. Bu çalışmalara yakından şahitlik eden biri olarak ve hocamızın üniversitelerimizde kurmaya çalıştığı "demokratik üniversite" anlayışını ortaya koymak için bu yazıyı kaleme aldım.

Hacettepe Üniversitesi; birçok alanda öncü olan, üstün üniversitelerden birisidir. Bu geleneği rahmetli, Kurucu ve Onursal Rektörü Prof. Dr. İhsan Doğramacı'dan itibaren yaşatmaya devam etmektedir. Sayın Doğramacı "demokratik üniversite" anlayışına 16 Temmuz 1969 tarihli resmi gazete de Hacettepe Üniversitesi Akademik Konseyi ve Öğrenci Kurumu Yönetmeliğini yayımlayarak ilk adımı atmıştır. Aynı şekilde Fakülte ve Yüksekokul Konseyleri de oluşturulmuştur. Bu yönetmeliğin 19. maddesine göre, Üniversite Konseyi'nde, Üniversite Senatosu üyeleri ile aynı sayıda öğrenci ve asistanlar ile öğretim görevlileri yer almıştır. Bunu Celal Ertuğ'a kendisi "Türkiye'de ve Dünyada İhsan Doğramacı Olayı" kitabında anlatmaktadır.

Aradan yıllar geçmiş ülkemiz ihtilaller, darbeler görmüş ve bu yapılar 80 ihtilalinden sonra tamamen kaldırılmıştır. Demokratik üniversite anlayışından gelen Prof. Dr. Tunçalp ÖZGEN, rektör seçildikten sonra Öğrenci Temsil Kurulu'nun oluşturulmasını sağlamış ve senato ile yönetim kurullarına öğrenci temsilcilerinin alınması ile işe başlamıştır. Bu konuda akıllarda kalan söylemi "Üniversite öğrenciler için vardır. Üniversitelerin asıl sahibi de onlardır. Varlık sebebi olan öğrencilerle üniversiteyi beraber yönetmek fikrinin savunucusu olacağımdan kimsenin kuşkusu olmasın." olmuştur. Tabii ki üniversitenin içinde bu fikrin karşıtı Dekanlar, Enstitü Müdürleri, Bölüm Başkanları, Yüksekokul Müdürleri de vardır. Ancak Hoca bu konuda hiç kimseye karşı tavizkar bir tutum içine girmemiştir. Bu konuda da kendisini en çok dönemin Rektör Yardımcıları ile üniversitenin Genel Sekreteri bizzat için takipçisi olarak desteklemişlerdir. Bu gelişmeleri Öğrenci Temsilcilerinin Yüksek Öğretim Kuruluna alınması ve üniversitelerde Öğrenci Temsilciliklerinin resmi kimlik kazanması için verdiği mücadele takip etmiştir. Bunun ilk adımı mevzuat alt yapısının oluşturulmasıdır. Dönemin birçok rektörünün ağırdan aldığı, ötelediği ya da olmasa da olur gözü ile baktığı süreçte bu mevzuatın çıkması için Tunçalp Hoca; YÖK Başkanı, Başkan Yardımcıları, Rektörler ve Milletvekilleri ile tek tek görüşmüştür. Bu çalışmalar sonuç vermiş ve yayınlanan Ulusal Öğrenci Konseyi Yönetmeliği ile Öğrenci Konseyleri resmi statü kazanmıştır. Tunçalp Hoca bir taraftan da Hacettepe Üniversitesi'nde yayınlanan bu yönetmeliğe göre ilk yönergeyi oluşturmak için kolları sıvamış, öğrencilerin kendi yönergesini hazırlaması için Öğrenci Konseyine yetki vermiştir. Hacettepe Üniversitesi Öğrenci Konseyi, Türkiye'de ilk Öğrenci Konseyi Yönergesini hazırlayarak birçok üniversiteye öncülük etmiştir.

Hocaya göre “Üniversiteler öğrenciler için vardır, öğrencisi olmayan üniversite boş binalardan ibarettir, bununla birlikte üniversitenin yönetim mekanizmalarının tümünde üniversitelerin asli unsuru olan öğrenciler de yer almalı, görüşleri dile gelmeli ve dikkate alınmalıdır.” diyerek demokratik üniversite anlayışına yeni bir ufuk getirmiştir. Bu çerçevede; mevzuatlarda yer almamasına karşın, üniversitenin Eğitim Komisyonu, Yurt Komisyonu, Öğrenci Toplulukları Komisyonu, Öz Değerlendirme Komisyonu, Toplam Kalite Komisyonu, Avrupa Üniversiteler Birliği Komisyonu gibi birçok komisyon da öğrencilere yer vermiştir.

Üniversite içerisinde Hocanın bu anlayışının destekçileri de vardır, eleştirenleri de. Hoca bunlara hiç kulak asmamış “Biz bilimi mutlu öğrencilerle ilerletebiliriz. Yönettiğimiz öğrenciyi yönetime katmamak gibi bir anlayışa asla ödün vermem” diyerek uygulamalarına devam etmiştir. İlk destek Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Erol BELGİN 'den gelmiş ve o da bambaşka bir boyut ekleyerek Engelli Öğrenci Temsilciliği ve Yabancı Uyruklu Öğrenci Temsilciliklerini, Öğrenci Temsilciler Konseyi'ne önermiş ve o “Dönem Başkanı” olduğum Öğrenci Temsil Kurulu öneriyi dikkate alarak genel kurula taşımış ve öneri kabul edilerek yeni temsilcilikler eklenmiştir. İkinci önemli destek yine Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Hasan BAYHAN Hoca'dan gelmiş ve temsilcilerin birçok komisyonda görev almasını sağlamıştır. Dönemin Genel Sekreteri Atilla KONAÇ ise bu çalışmaların takipçisi olmuştur.

Bu anlayışı tüm idare birimler artık kanıksamış ve öğrenci temsilcileri her yerde aranır olmuştur. Bu duruş öğrenci temsilcileri için onur olmuş ve öğrenci temsil kurulları tüm gücüyle demokratik üniversite anlayışı çerçevesinde çalışmalarına devam etmiştir. Her platformda öğrenci temsilinin sağlanması anlayışı, temsil kurullarına güven vermiş ve öğrencilere yönelik kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler ile ulusal ve uluslararası bazda Hacettepe Öğrenci Temsilciler Konseyi ön plana çıkmıştır. Bu çalışmalar başkanı olduğum 2005-2007 döneminde Hacettepe Öğrenci Temsil Kurulunun “Türkiye'deki En İyi Öğrenci Örgütü” ödülünü almasını ve Avrupa'daki en iyi öğrenci örgütüne aday olmamızı sağlamıştır.

Her Akademik Yıl Açılış Töreni'nde Öğrenci Konseyi Başkanının konuşması gelenek haline gelmiş ve üniversitenin öğrenci gözünden sorunları akademisyenlere ilk ağızdan ulaşmaya başlamıştır. Akademik Yıl Açılış Töreni'nin akabinde ise yeni temsilciler ile üniversite Yönetim Kurulu üyeleri tanışma yemeğinde buluşturulmuş, sorunlar tek tek her bir birimin idarecisine aktarılmıştır. Her yıl düzenli olarak Temsil Kurulu'ndan ulaşım, yurt, yemekhane, kütüphane başta olmak üzere tüm birimlerle ilgili öğrencilerin gözünden değerlendirme raporu almıştır. Tüm bölümlerin stratejik plan sunumlarında da öğrenci temsilcileri yer almıştır. Ayrıca Temsil Kurulu'nun yönetimi ile Hoca aylık yaptığı düzenli toplantılarda farklı konuları ele almıştır.

Aylık toplantılarda ele alınan konuların bazılarında bahsedecek olursak, her sınıfta temsilciler olduğu için ekonomik yönden zor durumda olan, ödeme güçlüğü çeken, barınma sorunu olan, harç parasını ödeyemeyen öğrencilerin durumları, ulaşım sorunu, kütüphane sorunu, yemekhane sorunu gibi sorunlar bu toplantılarda ele alınmıştır. Ekonomik yönden zor durumda olan, ödeme güçlüğü çeken öğrenciler ile harç parasını ödeyemeyen öğrencilerin listeleri her yıl tarafımızdan alan Tunçalp Hocaya iletilmiş ve çoğu kez kendi kişisel hesabından bu ödemeler yapılarak bize Özel Kalem Müdürümüz aracılığıyla iletilmiştir.

Hocanın rektörlükten sonra Yüksek Öğretim Kurulu üyeliği süresince de ülkemizdeki tüm üniversitelere katkısı devam etti. Aşığı olduğu Hacettepe'den emekli olduktan sonrada birçok vakıf üniversitesi için kurucu rektörlükler teklif edildi, Hoca; Hacettepe'ye saygısızlık olur diye hiçbirini kabul etmedi. Bu duruşu merhum kurucu Rektörümüz İhsan Doğramacı'da Bilkent Üniversitesine Tıp Fakültesi açılması gündeme geldiğinde Hacettepe'yi göstererek reddetmesiyle göstermiştir. Mevzuatta her ne kadar adı Öğrenci Konseyi olsa da Hacettepe de hala adı Öğrenci Temsilciler Konseyi olan kurul dimdik ayakta ve öğrenci hakları için mücadelesini devam ettiriyor.

Bu kadar güvendiği ve her platformda övgüyle bahsettiği Öğrenci Temsil Kurulu Başkanları ve üyeleri olarak bizler de hiçbir gün Hocamızı unutmadık. Hepimiz mezun olduk farklı illere, farklı görevlere gittik. Ama her fırsatta Hocamıza koştuk. Başımız sıkıştığında, işimizle ailemizle ilgili bir sorun olduğunda Hocamıza koşardık. Hepimiz bilirdik ki sorunlarımızı paylaşmadığımızda ve bu durumu başkalarından öğrendiğinde daha çok kızardı.

Ziyaretlerimizde bilimden sanata, spordan kültüre çok geniş bir yelpazede sohbet edebilirdik, farklı alanlarda olmamıza rağmen hepimizin işinin de inceliklerini bilirdi. Bu duruma şaşardık. Her sözü, her cümlesi bir felsefenin yaratıydı sanki üzerine günlerce düşünürdük. Çıkmak istemezdim muayenehaneden, ama hastalarını da bekletmek istemezdim.

Yazmanın en zor tarafı kelimeler düğümlendiği zaman, anlatamaz olmak ve çaresizliği yaşamaktır. Rektörümüz kendi görev süresi bitip rektörlükten ayrılırken, devir teslimden önce fakülte fakülte, bölüm bölüm veda yemeği yaptı. Tabi tüm temsilcileri de ayrı ağırladı. O veda da hepimize bir mektup verdi. Mektubun girişi şöyleydi;

Hoşça kalın

dostlarım benim

hoşça kalın!

Sizi canımda

canımın içinde,

kavgamı kafamda götürüyorsunuz

Hoşça kalın

dostlarım benim

hoşça kalın...

Hocamızı, abimizi, arkadaşımızı, kardeşimizi, dostumuzu, sırdaşımızı yeri geldi babamızı hiç bırakmadık. O görev süresinin bitiminde ki hoşçakalda da bırakmamıştık peşini... Şimdi bedenini yanında götürürken Hocamızı; fikirlerini, çalışma azmini, disiplinini, çalışkanlığını, tevazusunu, öğretilerini, vatan sevgisini, Hacettepe sevgisini, hayata bakışını, enerjisini bize miras bıraktı. Boşluğunun hiçbir zaman dolmayacağını biliyoruz. Çok özleyeceğimizi de...

Hoşçakal Büyük İnsan...

Hoşçakal Unutulmaz Rektör...

Hoşçakal Hacettepenin Öz Evladı...

Hakan Keçe, Hacettepe Üniversitesi İİBF Sosyal Hizmet Bölümü Lisans Programından 2007 yılında mezun olmuştur. 2003 Yılından itibaren çeşitli kademelerinde görev yaptığı H.Ü. Öğrenci Temsil Kurulunun 2005-2007 Yılları arasında Başkanlığını yapmıştır. Öğrenciler adına 2005 ve 2007 Yılları arasında Hacettepe Üniversitesinin Senato ve Yönetim Kurulu Üyeliklerinde bulunmuştur. 2007-2011 Yılları arasında Elazığ ve Kırşehir İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğünde, 2011-2019 Yılları arasında Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünde görev yapmıştır. 2018 Yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim dalında Yüksek Lisansını tamamlamıştır. 2019 yılı ağustos ayından itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme ve Araştırma Komisyonunda, Çocuk alanında uzman olarak görev yapmaktadır.

BİREYİN ANLAMLANDIRDIĞI YERDEN BAŞLAMAK: MICHAEL WHITE VE ANLATI TERAPİSİ (NARRATIVE THERAPY)

ARŞ. GÖR. YASEMİN ERTAN KOÇAK*

**“İnsanlar yaşamlarını
düzenleyen hikâyeler
aracıyla hayatlarının
anlamını şekillendirirler.”
(Michael White)**

Günümüzde mevcut kuram ve yöntemlerin, birey ve toplumların değişen gereksinimlerini karşılamada yetersiz kalmaları, yeni gereksinimlere cevap verebilecek kuram ve uygulamaların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Birey odaklı terapi yaklaşımlarının, nicel ölçme yöntemlerinin, yordanabilir bilinçli insan davranışlarının ve nesnel gerçeklik kavramlarının yerlerini, sosyal ve kültürel değişmeyi hedefleyen terapi yaklaşımları, nitel yöntemler, insan deneyimlerindeki gizli kalmış yönlerin keşfedilmesini amaçlayan yaklaşımlar ve öznel gerçeklik almıştır (Kararımak & Aydın, 2007). Postmodern ve yapılandırmacı kuramlar olarak adlandırılan yaklaşımlardan biri kurucusu sosyal hizmet kökenli olan Michael White'in Anlatı Terapisinin kuramıdır.

Michael White Kimdir?

Sosyal hizmet uzmanı ve aile terapisti olan Michael White, 29 Aralık 1949 yılında Güney Avustralya'nın Adelaide şehrinde dünyaya gelmiştir. İşçi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Michael White, Güney Avustralya Üniversitesi'nde sosyal hizmet eğitimi almıştır. Michael White 1979 yılında lisans eğitimini tamamlamış ve Adelaide Çocuk Hastanesinde psikiyatrik sosyal hizmet uzmanı olarak çalışmıştır. Dört yıl boyunca Adelaide Çocuk Hastanesinde çalışan Michael White, ardından eşi Cherly White ile birlikte 1983'te Dulwich Merkezi'ni kurmuştur. Bu merkezde psikoterapi alanında birçok çalışma yapmışlardır. Cherly ayrıca Dulwich Merkezi Yayınlarını kurmuştur. Üç ayda bir yayımlanan Uluslararası Anlatı Terapisi ve Toplum Çalışmaları Dergisi (International Journal of Narrative Therapy and Community Work) Michael White'in düşüncelerinin yayılmasına öncülük etmiştir.

Michael White daha sonra Yeni Zelandalı aile terapisti ve sosyal hizmet uzmanı David Epston ile birlikte Anlatı (Narrative) Terapisini kurmuştur. Michael White ve David Epston'un 1990 yılında yayınlamış oldukları "Terapötik Amaç için Anlatımsal Araçlar (Narrative Means to Therapeutic Ends)" adlı kitap alanda büyük bir ilgi uyandırmış ve birçok dilde çevrili yapılmıştır. Michael White, özellikle çocuklar ve yerli Aborjin toplulukları ile çalışmanın yanı sıra şizofreni, erkek şiddeti ve travma çalışmaları ile de tanınmaktadır. Michael White çalışmalarından arta kalan zamanı yüzerek ve Adelaide Dağlarında bisiklet sürerek geçirmiştir. Michael White 2008 yılında henüz 59 yaşında Kaliforniya'da geçirmiş olduğu kalp krizi sonucu hayatını kaybetmiştir.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü'nde 35. madde ile görevli araştırma görevlisidir. Asıl kadrosu Kahramanmaraş Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü'ndedir. Lisans eğitimini Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji bölümünde tamamlayan öğretim elemanı, yüksek lisans eğitimini Abant İzzet Baysal Üniversitesi Psikoloji Bilim Dalı Genel Psikoloji Anabilim Dalı'nda tamamlamıştır. Şuan Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı bütünlük doktora eğitimine devam etmektedir. Tez aşamasında olan araştırma görevlisi akademik çalışmalarını sürdürmektedir. Aile Danışmanlığı ve Boşanma Danışmanlığı üzerine eğitimler almıştır. Lisansüstü uygulama dersleri kapsamında aile danışmanlığı hizmeti vermiştir. İlgi alanları aile, kadın ve gençlik sorun ve ihtiyaçları üzerinedir. Evlidir ve bir çocuğu vardır. yasemin.ertann@gmail.com

ANLATI (NARRATIVE) TERAPİSİ

Sosyal çalışmacılar ilk olarak psikodinamik yaklaşımı kullanarak mesleki müdahalelerde bulunmuştur. Bu yaklaşımın sosyal hizmetin değer ve amaçlarıyla örtüşmediği ve “kötü” uygulamalara (mal-pratice) neden olduğunun kanıtlanması sonucunda psikodinamik yaklaşım etkisini yitirmiştir. 1960'lara gelindiğinde ise bireyin çevresi içinde değerlendirilmesi ve sorunun kaynağının bireyde olmadığı görüşü ile mesleki müdahalelerde bulunulmuştur. 1980'ler ise uygulamalar için bir dönüm noktasıdır. Bu dönemdeki yaklaşımlarda müracaatçının kendi öznel gerçekliğini keşfetme ve müracaatçının kendi hayatının uzmanı olduğu düşüncesi hakim olmuştur. Michael White'in sosyal hizmete en önemli katkısı da bu dönemde kurduğu Anlatı Terapisi olmuştur.

Anlatı Terapisi sosyal yapılandırmacı felsefe üzerine temellenen, bireyin/bireylerin yaşantısına önem veren, bireylerin içsel kaynakları olduğu varsayımından hareket eden bir yaklaşımdır. Anlatı Terapisi bireylerin güçlü yanlarına vurgu yapar, kendini gerçekleştirebilme kapasitelerini benimser ve değişimi vurgulayarak bu değişim için meslek elemanı ve bireyin işbirliğini önemser. Farklı bakış açılarının değerine dikkat çeken anlatı terapisi, bireylerin başarısızlıkları yerine başarılarını temel alan kısa ve etkili bir yaklaşımdır.

Anlatı terapisi güçlendirme temelli bir yaklaşımdır; bireylerin değişim yaratmak için güce sahip oldukları varsayımından hareket eder. Müracaatçının sosyal işlevselliğini artırma, müracaatçıyı güçlendirme ve değişim için motive etme, değişimi müracaatçı ile birlikte planlama ve takip etme, müracaatçıya kendi kaderini tayin hakkı tanıma, değişim noktasında zaman yönetimi yapma ve değişimi kalıcı kılma son olarak da kolaylaştırıcı rol üstlenme anlatı terapisinde de temel noktalar.

Anlatı terapisi bilgi ve gerçeklik üzerindeki görüşleri ile önem taşır. Anlatı terapisine göre bilgi, güç ilişkisinin yansımasıdır. Bilgi sahibi güçlüdür. Toplumda baskın bilgiler vardır. Bu bilgiler güç ilişkilerinin yansımasıdır. Terapi de güç ilişkilerini besleyen bir ortam yaratır. Anlatı terapisine göre kişi problem değildir, problem problemdir. Problemlerin sosyokültürel ve politik bağlamları vardır. Kişinin hikayesi de dominant ilişkilerle ilgilidir. Terapide amaç kişiyi baskın bir hikayenin dışına çekmektir. Olay veya anlatı kişinin hayata dair yüklediği anlamdır. İnsan hayatında olan olaylar baskı ve gücün ürünüdür. Kişiyi güçlendiren eşitlikçi bir ilişkiye yer vardır. Kişilerin bir sürü anlatıları vardır. Kişiler kendi hayatlarındaki problemi en iyi kendileri bilir. Anlatı terapisi özellikle kültürel açıdan farklı gruplarla çalışma noktasında büyük önem taşımaktadır.

Anlatı terapisinde anlam, amaçlılık, bireylerin yaşam geçmişleri ve kültürleri ön plandadır. Çünkü anlatı terapisi bireyin anlamlandırdığı yerden başlar...

Daha Fazlası için:
Dulwich Centre. (2016, Aralık 2). Dulwich centre a gateway to narrative therapy and community work: <http://dulwichcentre.com.au/what-is-narrative-therapy/> adresinden alındı
Epston, D. (2008). SAYING HULLO AGAIN: REMEMBERING MICHAEL WHITE. Journal of Systemic Therapies, 27(3), 1-15.
Gladding, S. T. (2012). Aile Terapisi Tarihi, Kuram ve Uygulamaları. İ. Keklik içinde, Çözüm Odaklı ve Öyküsel Aile Terapileri (s. 287-309).
Kararımak, Ö., & Aydın, G. (2007). YAPILANDIRMACI YAKLAŞIM: ÇAĞDAŞ
Sharf, R. S. (2011). Psikoterapi ve Psikolojik Danışma Kuramları Kavramlar ve Örnek Olaylar. O. Yılmaz içinde, Yapılandırmacı Yaklaşımlar (P. D. Acar, Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

SOSYAL ÇALIŞMACININ BİR GÜNÜ: GÖÇ ALANI

HATEM DERYA ŞAHİN

Göçe dair yazılan birçok akademik yazının, haberin veyahut konuşmanın, "Suriye'de 2011 yılında başlayan iç savaş" diye başladığını görürüz. Hakikati yadsıyamayız, ben de bu şekilde başlayacağım. İç savaş ve Türkiye'ye olan kitlesel göç yeni bir ihtiyacı doğurdu. Bu ihtiyaç, bu alanda çalışması gereken birçok sosyal çalışmacı idi. Ben de o sosyal çalışmacılardan biriydim. 2016 Nisan ayında bir sivil toplum kuruluşunda çalışmaya başladım. Üniversiteden mezun olalı sekiz ay olmuştu. Göç alanında çalışmak istiyordum, hatta bazı gönüllü faaliyetlerde bulunmuşum. Göç ve göçmen kavramlarına dair tahayyül ettiğim birçok şey vardı zihnimde.

Heyecanlanıyordum. 2016 yılında bu alanda çalışan çok fazla meslektaşım yoktu, en azından kendi dönem arkadaşlarımı düşündüğümde alana dair konuşabileceğim fikir alabileceğim birileri yok denecek kadar azdı. Bu belki de heyecanımı arttıran diğer bir sebepti. Her ne kadar alana dair yazılmış makaleler, yapılan çalışmalar olsa da öznel yaşantımda ve yeni mezun bir sosyal çalışmacı olarak benim için her şey çok yeni ve bir o kadar da gizemliydi. Bu gizemi derinleştiren bir diğer faktör de yeni bir kültürle çalışacak olma. Bilmediğim bir kültürle çalışmak bahsettiğim yeni, gizemli ve heyecanlı oluş haline bir de merak unsurunu ekliyordu. İş başvurusunda bulunduğum dönemler ve hatta yeni işe başladığımda göç çalışmayı salt bir mülteci/sığınmacı/göçmen ile çalışmak zannedirdim. Çok kısa bir süre içerisinde bunun böyle olmadığını anladım.

Göç alanında çalışmak, sosyal hizmetin dezavantajlı grup olarak tanımladığı tüm gruplarla çalışmak demektir; kadınlarla, çocuklarla, yaşlılarla, engellilerle, LGBT+ ve hatta yerel halk da buna dahildi. Bu noktada çoklu dezavantajdan bahsedilebilir mi? Örneğin mülteci şiddet mağduru bir kadın. Engelli bir mülteci. Refakatsiz bir mülteci çocuk. Örnekleri çoğaltabiliriz. Mülteci olmanın kendisini her zaman bir dezavantaj olarak tanımlayamayız ancak mülteci ve şiddet mağduru bir kadın olmayı çoklu bir dezavantaj olarak tanımlayabiliriz.

Hatem Derya Şahin, 2015 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünden mezun oldu. 2018 yılında Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde Tezli Yüksek Lisans programına başladı. 2016 yılında mülteci alanında faaliyet gösteren bir sivil toplum kuruluşunda sosyal çalışmacı olarak çalışmaya başladı. Yaklaşık dört aydır da aynı sivil toplum kuruluşunda koruma sorumlusu olarak çalışmaya devam ediyor. hderya8@gmail.com

Her ne kadar mülteci olmanın kendisini her zaman bir dezavantaj olarak kabul etmesek de deneyimlerim doğrultusunda şunu söylemek yanlış olmaz; toplumdaki mutlak güç ilişkileri düşünüldüğünde mülteci olmak istismara açık bir alan yaratabiliyor. Göç çalışmak yazının başında da bahsettiğim gibi yalnızca Suriye'den gelen göçmenlerle çalışmak olarak algılanıyor. Oysa Türkiye başta Irak, Afganistan, İran, Somali olmak üzere birçok farklı uyruktan insanın göç ettiği bir ülke, ya da göç yolu üzerinde. Bu gruplara dair özel ihtiyaçları, yasal mevzuatı, görüşme tekniklerini, kültürel bağlamı bilmek yapılacak müdahalenin niteliği açısından oldukça önem arz ediyor.

Ankara'da bir toplum merkezinde çalışıyorum. Çalıştığım merkezde, psikologlar, sosyal çalışmacılar, mobil takım asistanları, sağlık eğitmenleri, çocuk bakım elemanı, eğitim sorumlusu, sosyal uyum uzmanları ve tercümanlar var. Her birimizin ayrı görevleri var. Ofise gelen müracaatçılarla ilk görüşmeyi yapmak ve müracaatçıların ihtiyaçlarını tespit edip taleplerini dinlemek sosyal çalışmacıların görevlerinden. Gün, bekleme salonundan odama davet ettiğim ilk müracaatçının odaya girişi ile başlıyor. Tanışma kısmının ardından, müracaatçının talepleri ve bizim hizmetlerimizi aktarıyorum. Müracaatçılar, çoğunlukla sosyal yardım talebi ya da başka bir ülkeye gitme isteği ile ofisi ziyaret ediyor oluyorlar. Bu sırada, hem müracaatçıyı hem de aileyi tanımaya yönelik sorular sorarak, aile içinde varsa bir hassasiyet tespit etmeye çalışıyorum. Üçüncü ülkeye gitme talebi ile gelen ancak yapılan görüşme sonucunda aile üyelerine dair hiç beklemediğiniz hassasiyetler tespit edebiliyorsunuz. Bu şekilde tespit edilen, birçok çocuk işçi, psikolojik problemi olan birey, şiddet mağduru kadın ya da istismar edilmiş bir çocukla karşılaşabilirsiniz. Bunların yanı sıra doğrudan şiddet mağduru olduğunu söyleyen müracaatçılarla da karşılaşabilirsiniz. Yaşadığı şiddete rağmen henüz şikayetçi olmak istemeyen ya da bu şiddet sarmalının önüne nasıl geçilebileceğine dair bilgi almak isteyen müracaatçılar da görebilirsiniz. Her vaka ve her müdahale belli noktalarda ortaklık gösterse de, bazen müracaatçıları güçlendirmeye yönelik uzun süreli çalışmalar yapmanız bazen de o an müracaatçı ve bir tercümanla polis merkezine giderek koruma kararı çıkartılması için müracaatçının yanında olmanız gerekebilir. Bu nedenle yapılan ilk görüşme çoğu zaman müdahalenin hızını da belirliyor. Güvenlik riski, ya da acil sağlık ihtiyacının giderilmesine yönelik bir vakada hızlı aksiyon almak gerekebiliyor. Sosyal çalışmacının vaka yönetimini tek başına sürdürebileceği durumların yanı sıra, multidisipliner çalışmayı gerektiren vakalarla karşılaşmak da mümkün. Bu noktada vaka planlaması ilgili diğer meslek elemanı ile birlikte yapılıyor.

Müracaatçının taleplerinin çalışılan kurumda verilen hizmetlerle örtüşmesi, bir sosyal çalışmacı için mesleki tatminin kapısını aralıyor. Psikolojik destek (grup çalışmaları ve bireysel seanslar), hukuki, sosyal ve sağlık danışmanlıkları, Türkçe kursu, sanat atölyeleri, sosyal uyum aktiviteleri merkezde verilen en temel hizmetlerden. Bunların yanı sıra müracaatçıların ihtiyaç duyduğu hizmeti alabilmesi için ilgili devlet kurumlarına ya da sivil toplum kuruluşlarına yönlendirme yapmak da gerekebiliyor. Bu bağlamda, örneğin Ankara'da mülteciler için verilebilecek tüm hizmetlere ilişkin kurumların bir haritasının yanibaşınızda olması işleri hızlandırıyor. Ofis içinde diğer meslek elemanları ile vakalara yönelik birlikte planlama yapmanın yanı sıra, başka kurumlarda çalışan meslek elemanları ile çalışmak da işimizin bir parçası oluyor. Sığınmaevinde kalış süresi dolan bir mülteci kadın, ya da sevgi evlerinde kalan bir mülteci çocuğa yönelik vaka planlaması kurumlarda çalışan meslek elemanları ile yapılabilir. Bu kurumlardan ayrılan müracaatçılar için ya da Ankara'ya yeni gelenler için ev bulmak, eşya bulmak, bulunan ev için doğalgaz, su ve elektrik aboneliklerini açtırmak gerekebiliyor. Kulağa garip gelecektir ancak iyi bir sosyal hizmet müdahalesi için bazen iyi bir emlakçı ağına ihtiyaç duyuyorsunuz. Hangi müracaatçı hangi hassasiyetinden dolayı hangi ilçenin hangi mahallesinde daha rahat hisseder, bunları hesaba katmak uygulamanın önemli bir parçası. Mültecilerin karşılaştığı dil bariyeri, toplumda mültecilere yönelik önyargı, ayrımcı davranış ve tutum hizmetlerle hatta temel bir hak olan barınma hakkı ile kişilerin buluşmasına ket vurabiliyor. Bir örnek vereyim.

Ben: *Yabancı biri için ev bakıyoruz şu fiyat aralığında, uygun eviniz var mı?*

Emlakçı: *Abla siz misiniz yabancı? Nerelisiniz? Memur kefil var mı?*

Ben: *Yok ben değilim, Suriye uyruklu kişi. Memur kefil yok maalesef.*

Emlakçı: *Abla ev sahibi Suriyelilere kiraya vermiyor.*

Bahsettiğim ön yargının sebeplerinden biri, mültecilere yönelik doğru bilinen yanlışlar. Yerel halkla çalışmak da bu noktada önem kazanıyor. Bazı kurumlara, üniversite öğrencilerine, öğretmenlere, velilere, mülteci farkındalık atölyeleri düzenlemek, hem sahada mültecilerin karşılaştığı problemleri daha yakından görmeyi hem de yerel halkın düşünce ve tutumunu kavramayı sağlıyor. Bu atölyeler, spesifik olarak hangi konularda çalışmamız gerektiğine dair izlediğimiz yol haritalarından birini oluşturmuş oldu. Değişimin ve dönüşümün kaçınılmaz olduğu düşünüldüğünde, bu çalışmaları sürdürmek önceli yakalamak adına oldukça önemli.

ÖĞRENCİ DENEYİMLERİ: DEĞİŞİMİ BAŞLATMAK

BERK CAN EROL

Günümüzde neredeyse herkes, özellikle de öğrenciler dersler ve geleceğe yönelik sürekli bir kaygı yaşıyor. Hangi bölümü okursa okusun çoğu öğrencinin olması gerekenden fazla kaygısı var. Sosyal hizmet alanında da bu kaygıların çok önemli bir yeri olduğunu düşünüyorum. Eğitim hayatımızda yeni bilgiler öğrenmek, kendimizi geliştirip öğrendiklerimizi anlamlandırmak yerine derslerden yeterli not almaya çalışıyoruz. "Sınavda bu konu çıkar mı?", "Sınav test mi olacak?" gibi aramızdan bazı arkadaşlarımızın her gün yılmadan sorduğu bu sorular bile bir konuyu öğrenirken öğrenme odaklı olmadığımızı gösteriyor. O konunun sınavda çıkması durumunda mı öğrenmek için çabalayacağız? Daha doğrusu "ezber" yapacağız. Ezber yapmaktan bahsediyorum çünkü asla öğrenmeye çalışmıyoruz. Sanki o bilgiler bize ileride lazım olmayacakmış gibi... Beynimiz, sınava son birkaç gün kala ezberlediğimiz ve sınavdan çıktığımız an bir kenara attığımız kalıp cümlelerle dolu. Hâlbuki, kalıplaşmış bu cümleleri ezberlemeye çalışmaktansa deneyim sahibi hocalarımızın söylediklerine odaklanmak işin püf noktası olabilir. Derste paylaşılan bu deneyimler aslında o kadar anlamlı ki her kelimesinden yeni bir şeyler öğrenebiliriz, farklı bir bakış açısı kazanabiliriz. En azından ben böyle düşünüyorum. İşte bu farklı bakış açısını kazanabilmemiz ve bir şeyleri değiştirebilmemiz için hepsi olmasa da bazı eğitimcilerimiz not kaygısı gütmememizi ve sadece bir şeyler öğrenmemizi bekliyorlar. Buna rağmen neden inat ediyoruz? Not kaygısını değiştirmeyen ezberci eğitim alt yapımızın ve ezberci eğitimcilerimizin getirmiş olduğu olumsuz bir sonuç olarak görüp üstünü örtmeye çalışsak bile karşımıza en büyük korkumuz gelecek çıkıyor. Büyük bir karanlık. Çoğumuz mezun olduktan sonra ne yapacağımızı bilemiyoruz ve işsiz kalmaktan korkuyoruz. "Mezun olduktan sonra KPSS'ye hazırlanırım ama puanlar çok yüksek, atama da olmuyor ne yapacağım? Örgün eğitimler yetmiyormuş gibi bir de açık öğretimler var, hiç şansım yok kesin işsiz kalacağım." Birçoğumuzun bu şekilde düşündüğünü biliyorum. Bu kaygılarımız ne yazık ki birbirimizi rakip olarak görmemize ve birlik olmamız gerekirken ayrışmamıza neden oluyor. Bu rekabetin içinde farklı olmak için yapılanlar ise hocalarımızın belirttiği "farklı olmak" kavramının özünü anlamadan trajikomik bir şekilde özgün ve yaratıcı olmaktan uzak.

1998 yılında Antalya'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Antalya'da tamamladı. 2016 yılında Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümünü kazandı. Şu anda 3. Sınıf öğrencisi olarak lisans eğitimine devam etmektedir. berkcaneroll@gmail.com

Aynı yolda hepimiz bir adım öne geçebilmek için yarışıyoruz ama fark yaratıp öne geçebilen yok çünkü herkes gösterilen örnek üzerine odaklanıyor. Sadece gösterileni yapmak değil, içimizden geleni yapmak, kendimiz olabilmektir farklı olmak. Kendimiz oldukça özgünleşebiliriz, özgünleştikçe bir şeyler yaratabiliriz. En önemli sorunlarımızdan bir tanesi de bu özgünlüğün yakalayamamak. Sosyal hizmet içinde birçok farklılığı, sayamayacağımız kadar fazla ihtiyacı barındıran çok geniş bir alan ve bu alanda yaratıcılıktan uzak kalmayı başarabilmek gerçekten çok zor.

İnsanların ihtiyaçlarına ve sorunlarına çözüm üretirken var olan sınırların genişletilebileceğine, değiştirilebileceğine inanmamız gerektiğini biliyoruz. Neden konu kendimize geldiğinde bu sınırlara hapsolüyoruz? Sosyal hizmet eğitiminde gördüğümüz değişime ve gelişime olan inancımızın konu biz olunca nasıl da sadece sözde kaldığını bu kaygılar sayesinde görebiliyoruz. Sosyal değişimin sağlanmasında kendimizi hiç değiştirmeyeceksek değişimi nasıl sağlayacağız? Kendi hayatımızdaki sınırları aşmakta bu kadar zorlanıyorsak ve kaygılıysak başkalarının hayatlarındaki sınırları nasıl değiştirip geliştireceğiz?

Kaygılı bir sosyal hizmet uzmanı kendi kaygılarını çözebilme becerisine sahip değilken diğer insanlara fayda sağlama konusunda ne kadar yeterli olabilir? Bu soruları soruyorum ki düşünelim, sorgulayalım, değiştirelim ve geliştirelim. Sosyal hizmeti sadece bir meslek olarak görmemek, bir yaşam tarzı gibi benimsemek ve değişimi sağlama adına değişimin kendisi olmak bir şeyleri başarabilmemizde bizi büyük ölçüde etkileyecektir. Diğer türlü statükoyu koruyarak mesleğimizin doğasına aykırı hareket etmiş oluruz. Büyük ihtimal birçoğunuz tarafından gerçekçi bakmamakla suçlanacağım. Belki de bir şeyleri gerçekleştirebilmek için biraz hayalperest olmak gerekiyordu.

SİĞINMACILAR VE GÖÇMENLERLE DAYANIŞMA DERNEĞİ

İBRAHİM VURGUN KAVLAK

Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği (SGDD / ASAM) bağımsız, tarafsız ve kâr amacı gütmeyen bir dernek olarak, Türkiye’de yaşayan mülteci ve sığınmacılara yardım etmek amacıyla 1995 yılında Ankara’da kuruldu.

Derneğimiz kurulduğu günden bugüne, mülteci ve sığınmacıların hak ve hizmetlere erişimleri için sosyal ve hukuki destek veriyor, psiko-sosyal destek hizmeti sunuyor, sosyal uyum amacıyla çeşitli atölye çalışmaları ve etkinlikler düzenliyor.

SGDD olarak, mültecilere ilişkin toplumsal farkındalığı artırmak ve bu alanda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ile kamu kurumları arasındaki iş birliği ve iletişimi güçlendirmek amacıyla da uluslararası ve ulusal düzeyde konferanslar gerçekleştiriyoruz. SGDD, ayrıca Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği’ne mültecilerin dosya süreçlerini takip etmede destek oluyor. Derneğimiz; Edirne, Kırklareli, Balıkesir, Çanakkale, İzmir, Aydın ve Muğla’daki ofisleri başta olmak üzere, Türkiye’den Avrupa’ya düzensiz sınır geçişleriyle paralel olarak artan sorunlara çözüm geliştirmek, düzensiz göç sırasında tespit edilen veya kurtarılan kişilerin temel ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyor.

2017 ve 2018 yıllarında toplam 1.009.558 sığınmacı ve mülteciye ulaşan SGDD, toplamda 2.189.399 danışmanlık verdi ve danışanlarımızın %51’ini kadın ve kız çocukları oluşturdu. Dernek olarak çalışmalarımızı, kamu kurum ve kuruluşları başta olmak üzere, Avrupa Birliği, UNHCR, UNICEF, UNFPA, WHO, UN Women, ILO, GİZ gibi uluslararası örgütler ve MSD, Microsoft gibi uluslararası kuruluşlarla iş birliği geliştirerek devam ediyoruz.

SGDD olarak gerçekleştirdiğimiz bazı çalışmalar şunlardır:

SGDD’nin genel koordinatörüdür. Lisans derecesini 2002 yılında Hacettepe Üniversitesi Felsefe bölümünden aldı. 2007 yılında Hacettepe Üniversitesi İnsan Hakları Programı’nda Yüksek Lisansını tamamladı. Kavlak, 2005 yılından bu yana pek çok BM kuruluşunun, uluslararası örgütlerin ve kamu kuruluşlarının en önemli uygulayıcı ortaklarından biri olan Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği’nin (SGDD) Genel Koordinatörü olarak çalışmaktadır. Göç politikaları, zorla yerinden edilme, koruma, düzensiz göç, dezavantajlı toplumlar, felsefe, insan hakları, kültürlerarası diyalog, politika analizi ve çatışma dönüşümü alanlarında ileri derecede mesleki deneyime sahiptir. Türkiye’deki mülteci ve sığınmacıların karşılaştıkları sorunlara çözüm üretmek, temel hak ve hizmetlere erişimlerini desteklemek, temel ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olmak ve koruma, psikososyal destek ve sağlık danışmanlığı hizmetleri sunmak amacıyla yürütülen projeleri başarı ile koordine etmiştir. Kavlak, Göç alanında faaliyet gösteren çeşitli Danışma Kurullarına üyedir. Göç konusunda uzman panelist olarak sık sık BM kuruluşları, Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları, dış temsilcilikler, devlet organları ve yerel otoriteler tarafından düzenlenen ulusal ve uluslararası toplantılarda yer almaktadır. Yazar ve editör olarak pek çok araştırma ve yayına katkı sağlamıştır.

Al Farah (Mutluluğum) Çocuk ve Aile Destek Merkezleri

SGDD 2016 yılında, mülteci çocuklara ve ailelerine daha güvenli bir ortam yaratmak, çocukların zihinsel, duygusal ve psikomotor gelişimlerini iyileştirmek amacıyla UNICEF işbirliği ile Al Farah Çocuk ve Aile Destek Merkezlerini hayata geçirdi. Bu merkezler, çocuk koruma sorumluları, sosyal çalışmacılar, psikologlar, aile danışmanları, sağlık eğitmenleri, beslenme uzmanları, gençlik çalışanları, mobil saha ekipleri, tercümanlar, gönüllüler, destek ekipleri ve idari kadrosuyla faaliyet gösteriyor. Ayrıca sosyal ve hukuki danışmanlık, birinci basamak sağlık hizmetleri ve beslenme alanlarında danışmanlık hizmetleri de sunuluyor. Merkezlerde, çocukların yaşam becerileri geliştiriliyor, psikososyal destek sağlanarak okula gitmeleri teşvik ediliyor. Aynı zamanda çocukların eğitimlerini sürdürmeleri amacıyla da dil çalışmaları ve atölyeler düzenleniyor.

SGDD Çok Yönlü Destek Merkezleri

SGDD'nin 2013 yılından bu yana mültecilere daha kapsamlı hizmet sunmak için toplum merkezi modeli olarak geliştirmeye başladığı Çok Yönlü Destek Merkezleri, sığınmacı ve mültecilerin sosyal, sağlık ve hukuki danışmanlık, psiko-sosyal destek, sosyal etkinlikler, temel yaşam becerilerini geliştirmeye yönelik kurslar ve yerel halk ile mülteciler arasında barışçıl ilişkiler kurmayı amaçlayan etkinliklerden faydalanmalarını sağlıyor. Merkezlerde sunulan faaliyetler arasında İngilizce, Türkçe, Arapça dil kursları, bilgisayar, sanat ve mesleki eğitimler ile çocuklar için açık hava etkinlikleri yer alıyor. Bu merkezler, sosyal çalışmacılar, saha çalışanları, mobil saha ekipleri, psikologlar, sağlık eğitmenleri, engelli uzmanları, uyum uzmanları, gönüllüler, tercümanlar, destek ekipleri ve idari kadrosuyla faaliyet gösteriyor. SGDD Çok Yönlü Destek Merkezleri, Manisa, Eskişehir, Konya, Mardin, Çorum, Denizli, Çankırı, Samsun, Nevşehir, Sakarya ve İzmir'de çalışmalarını sürdürüyor.

Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler ve Ev Sahibi Toplum için Ekonomik Fırsatların Desteklenmesi Projesi

Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (MEB-HBÖGM) ve Alman Federal Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanlığı (BMZ) adına Alman Uluslararası İşbirliği Kurumu (GİZ) ile SGDD iş birliği ile gerçekleştirdiğimiz proje Adıyaman, Denizli, Diyarbakır, İstanbul ve Tekirdağ'daki 18 Halk Eğitim Merkezi'nde düzenlenecek eğitimlerle 800 Türk ve 800 Suriyeli olmak üzere 1600 yararlanıcıya ulaşacak. Verilecek eğitimlerle birlikte, yararlanıcıların iş gücü piyasasına erişimleri sağlanacak, istihdam fırsatları yaratılacak ve sürdürülebilir kalkınma desteklenecek.

Türkiye'de Suriye ve Irak Krizinden Etkilenen Mülteciler için Geliştirilmiş Destek Projesi

Avrupa Birliği tarafından finanse edilen projemizde, Türkiye'deki Suriye ve Irak krizinden etkilenen sığınmacı ve mültecilerin sosyal uyum ve korunma mekanizmalarını geliştirmeyi hedefliyoruz. Proje kapsamında 'Medya ve Mülteciler Basın Buluşmaları' düzenleyerek 650'den fazla gazetecinin katıldığı ve göç ve mülteci alanında medyanın rolünün tartışıldığı çalıştaylar gerçekleştirdik. Projeye birlikte Karabük, Ordu, Sakarya ve Yalova'da Sürdürülebilir Yaşam Merkezleri ve Düzce ile Kırıkkale'de Saha Ofisleri hizmete girdi. Merkezler ve Mobil Danışmanlık Ekipleri tarafından koruma, sağlık, sosyal danışmanlık, psiko-sosyal destek, engelli odaklı hizmetler ve sosyal uyum faaliyetleri ve mesleki eğitimler sunulmakta. Danışanlarımıza yönelik bu hizmetler yerel otoriteler ve ilgili kurumların iş birliği ile devam ediyor.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL HİZMET BÖLÜMÜ

DOÇ. DR. TANER ARTAN

Üniversitemiz Sosyal Hizmet Bölümü büyük bir metropolitan kent olan İstanbul'da 2010 yılında açılmış ilk Sosyal Hizmet Bölümü'dür. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'ne bağlı olarak kurulan bölümümüz halen Bakırköy yerleşkesinde hizmet vermektedir. İlk mezunlarımızı 2015 yılında vermiş olup, 2019 yılında 5. dönem mezunlarımızı vermiş bulunmaktayız. Bölümümüz her yıl yaklaşık 70 civarında mezun vermektedir. Şu an itibarıyla lisans mezun sayımız 383 kişidir. Lisans eğitimine devam eden öğrenci sayımız ise 340'tır.

Bölümümüz lisans üstü eğitime 2014 yılındaki yüksek lisans programı ile başlamıştır. Sosyal Hizmet Anabilim Dalı yüksek lisans ve doktora programlarımız mevcuttur. Eğitime aktif devam eden yüksek lisans öğrenci sayımız 73, doktora öğrenci sayımız 27'dir.

Bölümümüz akademik kadrosu 1 profesör, 4 doçent, 2 doktor öğretim üyesi ve 6 araştırma görevlisinden oluşmaktadır. Akademik kadromuzda yer alan öğretim üyelerimizin; afet, yaşlılık, klinik sosyal hizmet, sosyal politika, madde bağımlılığı, kadın çalışmaları, sosyal hizmet felsefesi, yoksulluk, göç, okul sosyal hizmeti, sanat terapisi, suç ve suçluluk vb alanlarda uzmanlıkları bulunmaktadır.

Her sosyal hizmet alanı kendine özgü bilgi birikimi ve saha uygulamaları gerektirmektedir. Bu kapsamda bölümümüzün gerçekleştirmiş olduğu proje ve saha uygulamalarından bazılarını yer verecek olursak kısaca çalışmalarımızı şu şekilde özetleyebiliriz:

- Kuştepe Okul Sosyal Hizmeti Projesi: 2016-2019 yılları arasında okul sosyal hizmetinin yaygınlaştırılması amacı ile pilot proje olarak uygulanmıştır. Şişli Kaymakamlığı, Şişli İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve bölümümüz arasındaki protokol kapsamında uygulamalar gerçekleştirilmiştir.
- Çocuk Değerlendirme Programı: 2016-2017 yılları arasında İstanbul Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve bölümümüz tarafından korunmaya ihtiyacı olan çocuklara yönelik Çocuk Değerlendirme Programı oluşturulmasını kapsamaktadır. Bu proje İstanbul Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmiştir.
- Güçlü Çocuk Güçlü Toplum Projesi: 2018-2019 İstanbul Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve bölümümüz tarafından kadın sığınma evinde kalmakta olan kadınlar, çocuklar ve meslek elemanlarına yönelik anne çocuk bağlanması ve meslek elemanlarının vakalara müdahale süreçlerine ilişkin eğitim ve uygulamaların verilmesini kapsamaktadır. Bu proje de İstanbul Kalkınma Ajansı tarafından desteklenmiştir.
- Yerel yönetimler ile işbirliği: Sosyal hizmet uygulamalarının 39 ilçe belediyesine sahip olan İstanbul genelinde yaygınlaştırılması amacıyla gerek büyükşehir, gerekse ilçe belediyeleri ile çeşitli protokoller kapsamında çalışmalar yürütülmektedir.
- Bölüm olarak geleceğe yönelik hedeflerimiz arasında okul sosyal hizmeti yüksek lisans programı ve klinik sosyal hizmet doktora programı açılması çalışmalarımız devam etmektedir. Ayrıca öğrencilerimizin blok uygulama alanlarının artırılması noktasında kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra sivil toplum kuruluşları, belediyeler, özel kuruluşlar ile iş birliği çalışmalarımız devam etmektedir.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ GÖÇ VE SİYASET UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

ARŞ. GÖR. EDİP AYGÜLER*

***HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL HİZMET BÖLÜMÜ**

Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Uygulama ve Araştırma Merkezi kısaca HÜGO, yurt içinde ve yurt dışında gerçekleşen iç ve dış göç olaylarını, göçmen, sığınmacı ve mültecilerin yaşadıkları sorunları ve zorlukları ortaya koymayı amaçlayan, göç ve göçmenlik konusunda politika geliştirme süreçlerine katkıda bulunmayı hedefleyen kamu üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren bir araştırma merkezidir.

2011 yılında kurulan HÜGO, kurulduğu günden bugüne çalışmalarını sürdürmekte, ulusal ve uluslararası alanda önemli araştırma ve projeler yaparak bilimsel literatüre katkı sunmaktadır. Ayrıca göç alanında çalışan kurumlara ve politika geliştiricilere rehberlik sağlamakta, bilimsel toplantı, panel ve sempozyum gibi etkinliklerle akademisyenlerin, kamu kurumları temsilcilerinin, alanda çalışanların ve öğrencilerin kısacası göç alanına ilgisi olan herkesin bir araya gelmesine ön ayak olmaktadır.

HÜGO'nun farklı disiplinlere mensup akademisyenlerden oluşan bir yönetim kurulu bulunmakla birlikte; merkez müdürü, müdür yardımcısı ve bir yönetim kurulu üyesi sosyal hizmet bölümünde görev yapmaktadır. Yönetim kurulundaki sosyal hizmet bölümü mensupları, günümüzde bir çok siyasi, politik ve medyatik alanda tartışma konusu olan ve önümüzdeki yıllar boyunca oldukça büyük öneme sahip olacak sığınmacı ve mültecilerin sosyal uyumu konusuna yönelik çalışmaların ağırlıkta olmasını sağlamakta, merkezin yürüttüğü akademik çalışmaların daha hak temelli ve sosyal hizmetin temel değerlerinden olan sosyal adalet, eşitlik, farklılıklara saygı ve kolektif sorumluluk ilkeleri üzerinde inşa edilmesi yönünde olumlu etkide bulunmaktadır.

Sosyal uyumun ancak ve ancak ev sahibi ya da yerel toplum ile göçmen/mültecilerin bir başka deyişle iki tarafın birbirini tanıması ve birbirlerine yönelik önyargı ve kalıp yargılarının kırılması sonucu oluşabileceği düşünülürken hak savunuculuğu, arabuluculuk, toplumsal aksiyon ve politika oluşturma gibi işlevlere sahip olan sosyal hizmet meslek ve disiplinin sosyal bilimlerin bir çok alanında olduğu gibi göç ve sosyal uyum alanında da önemli bir yeri olduğu açıktır.

HÜGO'nun göçle ilgili multidisipliner araştırmalara öncülük etme ve bu alandaki politikaları etkileme hedeflerinden hareketle uluslararası ilişkiler, sosyoloji, siyaset bilimi ve eğitim gibi çeşitli farklı disiplinlere mensup farklı üniversitelerdeki akademisyenlerden; Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı gibi önemli kamu kurumlarında görev yapan ve mülteci/sığınmacılarla direkt çalışan üst düzey bürokratlardan; Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Uluslararası Göç Örgütü gibi uluslararası kuruluşların temsilcilerinden ve sivil toplum örgütleri yöneticilerinden oluşan geniş bir danışma kurulu da bulunmaktadır.

2011 yılında Suriye'de başlayan olaylardan ötürü gerçekleşen kitlesel göç hareketi sonucunda Türkiye'ye gelen ve sayıları 3.6 milyonu geçen mültecilerden ötürü göç çalışmaları daha çok Suriyelilere doğru yönelse de Suriyeliler Türkiye'de bulunan tek mülteci/sığınmacı grup değildir. Türkiye; Afganistan, Irak, İran, Türki Cumhuriyetler ve Afrika ülkelerinden oldukça fazla sayıda düzenli ve düzensiz göçmen alan, göç eden bireyler için hem hedef hem de geçiş ülkesi pozisyonundadır. Mülteci popülasyonu arasında daha azınlıkta kalan ve bundan ötürü ihmal edilen Suriyeli olmayan mültecilerin karşılaştıkları sorunların da önemli olduğunu, hak ve hizmetlere erişimde daha dezavantajlara sahip olduklarını dikkate alarak sosyal hizmet bakış açısıyla hareket eden merkez son üç araştırma projesini Suriyeli olmayan mültecilerle gerçekleştirmiştir. Suriyeli olmayan mültecilerin istihdamı, incinilebilirlikleri ve onların göç ettikleri ülkelere uyum sağlamaları için strateji geliştirmelerine yönelik çalışmalar bu projeler kapsamında çalışılmıştır.

Bununla birlikte daha dezavantajlı gruplara yönelik çalışırken, yine incinebilir bir konumda yer alan Suriyeli mülteciler de ihmal edilmeyerek onların gereksinimlerini ortaya koymak ve toplumların karşılıklı sosyal uyumuna katkı sağlamak için de bir takım çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaların belki de en önemlisi Alman Uluslararası İşbirliği Kurumu (GIZ) ve Sığınmacı ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği (SGDD) ile birlikte gerçekleştirilen "Pathways to Social Cohesion" isimli uluslararası konferanstır. Suriyelilerin nüfus gruplarına göre farklılaşan ihtiyaçlarını da ortaya koymak için gençlere yönelik "Türkiye'deki Genç Mültecilerin Gündelik Hayatı", kadınlara yönelik ise "Sığınmacı Kadınlar ve Üniversiteliler Tartışıyor" isimli paneller yine yakın zamanda gerçekleştirilen faaliyetlerdendir.

www.hugo.hacettepe.edu.tr adresinden HÜGO'yla ilgili daha detaylı bilgi alabilir, merkez tarafından yürütülen proje ve araştırmaların raporlarını inceleyebilirsiniz. Merkez ya da göç alanıyla ilgili sorularınız, düşünceleriniz ve önerilerinizi hugo@hacettepe.edu.tr adresine mail atabilirsiniz. Göçün doğal bir olgu olarak görüldüğü, mülteci ve sığınmacıların sorunlarla karşılaşmadığı ve yapay sınırların insanları ayırmadığı bir gelecek ümit ediyoruz.

TEKNOLOJİ

YALNIZCA SANAL DÜNYADA ETKİSİNİ GÖSTERMEYEN BİR SORUN: SİBER ZORBALIKLA MÜCADELE II

ARŞ. GÖR. MUSTAFA ÇAĞRI AYALP

Merhaba! Yeni bir eğitim yılına ve akademik yıla girdik. Yeni bir dönem başladı. Bahar geldi geçti; yaz geldi geçti, yakıcı sıcaklar azaldı, günler git gide kıaldı ve yapraklar sararmaya başladı bile! Sonbahar genelde hüznü beraberinde getirir derler; ancak kendi adıma, yeni bir döneme girmenin heyecanını taşıyorum daha çok! Sonbahar yeniliklerle karşıma çıkar oldu. Yeni akademik yıl, öğrenilecek yeni şeyler, tanışılacak yeni insanlar...

Güncel dergimiz Sosyal Hizmet Magazin de 2. Yılına girdi bu sonbaharla birlikte! Zamanın hızlı geçişine hayret etmekten kendimi alamıyorum. Geçen sayıda (Nisan 2019) siber zorbalıktan bahsetmiştim. Ancak bu konu kısacık bir yazıyı hak etmediği için, siber zorbalığı genel olarak tarif ettikten sonra mücadele ve müdahale konularını bu sayıya bırakacağımı belirtmiştim. Eğer önceki yazıyı okumadıysanız, hemen Nisan 2019 sayımızın teknoloji bölümüne hızlıca bakmanızı tavsiye ediyorum!

O zaman siber zorbalığa bir giriş yazısı yazmıştım. Sosyal medyanın yaygınlaşması, birçok siteye üye olmamız ve internette görünürlüğümüzün artmasıyla birlikte sosyal ağlarımız git gide genişlemekte! Şahsen benim üye olduğum forum sitesi 20'yi geçmiş durumda, sosyal medya hesaplarımı da hesaba katarsak onlarca site ve kişiyle iletişim halindeyim. Bu sitelerde bir şeyler paylaşıyoruz ve şu sözü unutmayın ki "internet unutmaz".

Fark etmekteyiz ki siber zorbalık ne yazık ki her yerde ve her insanın bir şekilde maruz kaldığı (veya gelecekte kalma olasılığının çok yüksek olduğu) bir zorbalık türü. Daha önceki yazıda da belirtildiği gibi, fiziksel bir ortama ihtiyaç duymaması (bunun için bir telefona sahip olmanız yetiyor) ve karşı kişinin anonimliği sağlamanın çok kolay olması (örneğin 10minute-mail gibi siteler aracılığıyla 10 dakika sonra silinecek mail adresinden iletiler atması) siber zorbalığı önemli bir konu haline getirmek için yeter sebepler.

1993 yılında Tokat'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini Tokat'ta bitirdi. 2011 yılında, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümüne girmeye hak kazandı. Bölümünü şeref öğrencisi olarak tamamladıktan sonra, 2015 yılında Kocaeli ili Gebze ilçesindeki Fatih Devlet Hastanesinde yedi ay sosyal çalışmacı olarak görev yaptı. 2016 yılında, Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) kapsamında, Fırat Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümüne araştırma görevlisi olarak atandı. Halen Hacettepe Üniversitesinde, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Bütünleşik Doktora programında öğrenimine devam etmektedir. Uzmanlaşmaya çalıştığı alanlar sosyal hizmet eğitimi ve uygulamasında bilişim teknolojilerinin kullanımı, kentleşme, siber zorbalık, gençlik çalışmaları, tıbbi ve psikiyatrik sosyal hizmet ve göç çalışmalarıdır. mcagriayalp@hacettepe.edu.tr

Peki bunun için ne yapabiliriz? Öncelikle internet çok güvenli gibi görünse de, aslında birçok tehlikeyi de içeren bir yer. Siber zorbalıktan en çok etkilenen gruplar olan çocukların bu duruma maruz kalmaması ya da kaldıysa da en az zararla atlatabilmeleri için ebeveynlerin çocuklarla daha fazla vakit geçirmesi şart. Çocuklarla iletişim kurmak, siber zorbalığa ilişkin bilgi sahibi olmak ve bunları gerektiğinde çocuklarına aktarmaları önem taşıyor. Bununla birlikte, ailelerin sosyal medya ve internet sınırlandırmaları yapmaları, çocukların -en azından bir yere kadar- “güvenli bir alanda- olmaları için önemli.

Ailelerin öğretmenleriyle ve sosyal hizmet uzmanı veya psikologla aktif bir şekilde görüşüp neler yapılabileceğine ilişkin yardım almaları gerekebilir. Her aile ya da birey aynı strese farklı tepkiler göstereceğinden, durumun nasıl oluştuğu, zorbalığın geçmişi ve siber zorbalığa karışan (zorbalığı yapan ya da zorbalığa maruz kalan) çocuğun psikososyal ihtiyaçları aileyle konuşulmalıdır. Ayrıca benzer sorunu yaşamış çocukların ve ebeveynlerin bir araya gelmesi, sosyal hizmet uzmanının kolaylaştırıcı rolde olduğu kendine yardım grupları da bu sorunların çözümünde önemli bir rol oynayabilir. Grubun iyileştirici gücünü kullanmak yararlı bir fikir olabilir.

Son olarak şunu söylemek gerekir ki, siber zorbalık asla hafife alınacak bir şey değildir ve büyük bir ciddiyetle üstüne gidilmesi gerekir. Siber zorbalıktan dolayı depresyon, sosyal geri çekilme ve anksiyete yaşanabilir. Hatta basit bir Google aramasıyla kendi hayatına son veren birçok insan olduğunu görebilirsiniz.

Türkiye için, kanunen bir siber zorbalık suçu ve kanunu henüz bulunmamaktadır. Bu tür suçlar bilişim suçları altında ele alınmakta; ancak var olan yasalar yetersiz kalmakta... Ancak suçların cezасız kaldığını söylemek yanlış olur, eğer zorbalık sonucu intihar gerçekleştiyse, kasten insan öldürme, intihara teşvik, eziyet, tehdit gibi birçok hüküm verilebiliyor. Bununla birlikte özel hayatın ihlali ve kişisel verilerin kaydedilmesinin de suç olduğunu hatırlatalım. Dünyada da siber zorbalık yasaları yeni yeni çıkıyor ve kat edilecek daha çok yol var.

Aslında siber zorbalıkla ilgili farkındalığın kazanılması, birçok şeyi önlüyor. Neyin zorbalığa girdiğini bilmeniz, sizi birçok tehlikeden koruyor ve sizi savunmasız pozisyondan çıkartıyor. Bu yüzden kısaca siber zorbalığa ilişkin araştırma yapmanız ve çevrenize doğru bilgileri aktarmanız belki de birçok insanın farkındalığını artırmaya sebep olabilir.

SİNEMA

KEFERNAHUM (2018)

UĞUR ATALAR*

“İlk düş, çocuk Yusuf’un düşüdür. Sonra çocuğun düşü, insanın ve insanlığın düşü olmaya doğru gitmekte.” (Karakoç, 2016)

Film, 12 yaşlarında-kimliği olmadığı için gözlemlerle bildirilir-bir çocuk olan Zain’in, anne-babasını, dava etmesi ile başlar.Hakim çocuğa sorar: “ Neden anne-babana dava açtın?”Zain: “Beni dünyaya getirdikleri için.” Filmde, duruşma sürecinden önce yaşananlar, geri dönüşler aracılığı ile yansıtılmaktadır. Filmde kayıt dışılık, erken yaşta evlilik, kaba mizaç, düşük gelirli işlerde çalışma, çocuklara yönelik ihmal ve istismar gibi Oscar Lewis’in tanımladığı yoksulluk kültürü içerisinde yaşayan ailelerin bazı özelliklerinin yansıtıldığını söylemek mümkündür (Lewis, 1970).

Zain, Lübnan’ın sosyal ve ekonomik olarak dezavantajlı özelliklere sahip bir mahallesinde ve yoksul bir ailede yaşayan, okula gitmek yerine bazı gündelik işlerde çalışan bir çocuktur. Zain, 11 yaşındaki kız kardeşinin ilk regl dönemini fark eden kişi olur ve bu durumu ebeveynlerinin kız kardeşini evlendirmesini engellemek için saklamaya çalışır.

1990 yılında bu cihana gelmiş, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde 2013 yılında lisans, 2018 yılında yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. Halen Kahramanmaraş Göksun Sosyal Hizmet Merkezinde vekaleten kuruluş müdürlüğü görevini yürütmektedir. Bir Dönem çeşitli liglerde voleybol sporuyla uğraşmış, ayrıca otizmliler için çocuklara yönelik terapatik rekreasyon faaliyetleri yürütmüştür. İlgi alanları yoksulluk, vakıf çeşmeleri ve edebiyattır.

FILMIN ADI: CAPERNAUM (KEFERNAHUM)
YÖNETMEN: NADİNE LABAKİ
TÜRÜ: DRAM
YAPIM YILI: 2018
ÜLKE: LÜBNAN
SÜRESİ: 150 DK.

Ancak, kızın zorla mahallenin bakkalına verilmesine engel olamaz ve bu olay üzerine evi terk eder. Bu noktada, Zain, kuyuya düşmüştür. Hazreti Yusuf’un düşüşü gibi Zain’i da kuyuya düşürmüşlerdir. Düccane Cündioğlu’nun dediği gibi:

“Düşünce düşlenir.” Düşüş, düşünüş, fark ediş, haykırış.

Zain, evden ayrıldıktan sonra bebek Yonas'ın annesi ve eşi tarafından terk edilen Etiyopyalı kaçak bir mülteci olan Rahil ile tanışır ve onlarla yaşamaya başlar. Rahil, polisler tarafından kayıt dışılığı nedeni ile cezaevine konur ve Yonas'ın bakımını 12 yaşındaki Zain üstlenir. Zain, anne-babasından düşlediği ebeveynliği, Yonas'a uygulamaya çalışır. Ancak düş, yeterli değildir. Ruh, çevreye hazırdır. Ancak, çevre ruha hazır değildir. Bu sebeple Zain, Yonas'ı belirli bir para karşılığında insan tacirlerine satar. Aldığı para ile yurtdışına kaçmayı planlayan Zain, kimliğini almak için eve geldiğinde kimliğinin olmadığını, 11 yaşında evlendirilen kız kardeşinin ise hamilelik sürecinde kanama nedeni ile öldüğünü öğrenince, kız evden bıçağı alarak kız kardeşinin kocasını bıçakla yaralar. Çocuk cezaevine konan Zain, cezaevinden bir televizyon programına telefon ile bağlanarak; "Yetişkinlerden beni dinlemelerini istiyorum. Çocuk yetiştiremeyen yetişkinlerin çocuk yapmasını istemiyorum. Ne mi hatırlayacağım? Şiddet, dayak, aşağılanma. Zincirle, kemerle, demirle dövülme." diyerek kuyudan haykırmaktadır.

Zain için kader, sınır çizgilerini kalın ve keskin bir şekilde çizmiştir. Zain, kendi kaderini tayine uğraşırken, kaderinin kendisine tayin ettiği hayatı yaşamaktadır. Kader, ona düş kurma imkanı vermiş, ancak kuyudan çıkmak nasip olmamıştır. Vücudu kuyudan çıkamamış, düşü kuyudan taşmıştır. Düş, kuyudan taşmış, 'politika'yı aşmıştır. Çocukların düşlediği, düşlerinin 'politika' sınırlarını aştığı bir toplum. Çocuk düşlerse, insanlık da dirilir ruh da. Bu sebeple, çocukların düş kurabildiği çevreler sunmak, çocukların ruhlarını bu çevrelere hazır hale getirmek. Düş üzerine kurulu bir sosyal hizmet inşası. Düşün, insan eylemine düştüğü bir sosyal yapı. Bizim de düşlerimiz bunlardır. Mustafa Kutlu ile bitirelim: "Yoksulluk içimizde."

Kaynakça

Karakoç, S. (2016). Ruhun Dirilişi. İstanbul: Diriliş Yayınları

Lewis, O. (1970). İşte Hayat. İstanbul: E Yayınları.

SİNEMA

GURBET KUŞLARI (1964)

ELİF TOPÇU*

Göç; siyasal, toplumsal ya da ekonomik nedenlerle bireylerin ya da toplulukların buldukları, oturdukları yerleşim yerini bırakarak başka bir yerleşim yerine ya da başka bir ülkeye gitme eylemi, başka bir deyişle ise evden eve taşınma olarak tanımlanır.

Peki taşradan büyük bir şehre göç eden bir ailenin; denizi, vapurları, o şehir içerisindeki karmaşayı gördükleri zaman verdikleri tepkiler, büyük hayallerle hiç bilmedikleri kocaman bir şehre geldiklerinde içlerindeki değişik heyecan ve korkuları... Sanırım bu temel tanımlar bu duyguları yansıtmıyor. İşte Gurbet Kuşları filminde de aslında tam olarak göç olgusunun bireyler üzerinde yansıttığı duygulara vurgu yapılmıştır. 1964 yılı yapımı olan Gurbet Kuşları filmi göç olgusunu konu edinen ilk Türk filmidir. "Gurbet Kuşları" filminin senaryosu, Orhan Kemal'in 1962 yılında yazdığı, aynı isimli romanından uyarlanmıştır ve film, 1964 yılındaki Altın Portakal film festivalinde ödül almıştır.

Hacettepe Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi Sosyal Hizmet 4.
Sınıf öğrencisidir.
eliftopcu4@gmail.com

FILMIN ADI: GURBET KUŞLARI
YÖNETMEN: HALİT REFİĞ
TÜRÜ: DRAM
YAPIM YILI: 1964
ÜLKE: TÜRKİYE
SÜRESİ: 102 DK.

Bu filmde göçün nedenlerinden biri olan daha iyi ve rahat bir yaşama sahip olma isteğine değinilmiştir. Göç eden insanlar yaşam standartlarını, daha muhafazakâr olan ilişkilerini göç ettikleri yerlere de götürmüşlerdir.

Filmi kısaca özetlemek gerekirse; film altı kişilik Maraşlı, Bakırcıoğlu ailesinin İstanbul'a göç etmesiyle başlıyor. Bakırcıoğlu ailesi üçü erkek biri kız olmak üzere dört çocuk ve anne babadan oluşuyor. Filmde aynı zamanda İstanbul'a göç eden ve Bakırcıoğlu ailesi ile vapurda karşılaşan Haybeci karakteri de yer alıyor. Haybecinin Bakırcıoğlu ailesinden farkı hiçbir birikimi olmadan İstanbul'a göç etmesi. Ne iş olsa yapan ve film boyunca sınıf atlayan Haybeci filmin sonunda Bakırcıoğlu ailesinin hayallerine tek başına ulaşmıştır. Neden mi? Çünkü Haybeci azla yetinerek başarı merdivenlerini yavaş yavaş çıkarken, Bakırcıoğlu ailesi önceden kaporasını vermiş oldukları tamirhaneyi işleterek zengin olma peşindedir. Tabii ki daha, büyük umutlarla geldikleri İstanbul'da tamirhane konusunda dolandırıldıklarını bilmiyorlardı.

Dolandırılmış olduklarını fark ettiklerinde ailenin dünyası başlarına yıkılacaktır. İstanbul'a adım attıklarında "Şah olacağız İstanbul'a şah!!" diyen babanın bu olayla birlikte İstanbul'un şakaya gelmez bir yer olduğunu anladığını görüyoruz. Daha sonra çeşitli işlerde çalışarak geçimlerini sürdürmeye çalışsalar da aile bir türlü dikiş tutturamaz. Çünkü büyük şehrin etkisine kapılan Bakırcıoğlu ailesinin ortanca ve büyük oğulları Murat ve Selim işlerin batmasına sebep olurlar. En küçük çocuk Kemal ise eğitimini sürdürmeye çalıştığı için eve maddi olarak gelir getirememektedir. Kız kardeş Fatma da daha önce hiç girmedığı ortamlara girerek aileden uzaklaşır. Sonuçta her geçen dakikada bir ailenin birbirlerinden nasıl uzaklaştıklarını film bize yansıtmaktadır.

Büyük umutlarla İstanbul'a gelen para ve mevki aşkı ile yanıp tutuşan bir ailenin her anlamda yıkımına ve göçün bir aile üzerindeki her türlü etkisine filmde şahit oluruz. Yabancılık çekme, kendini kaptırma, şiddet, baskı...

Göç sırasında insanların en çok yaşadıkları durum yabancılaşmadır ve bu durum filmin her yerinde kendini göstermiştir. Kente göç edenler genelde kırsal kesimden gelen insanlardır ve daha kaliteli yaşam koşulları bulmak adına risk almışlardır. Bu filmde de "daha iyi yaşam" özlemi vardır. Filmde ailenin en eğitimlisi Kemal ile sevgilisi Ayla'nın babası arasında geçen diyalogda Kemal "daha iyi bir yaşam" için geldiklerini söyler. Evet gerçekten de göç eden insanların neredeyse hepsi daha iyi bir yaşam için kendi ülkelerinden şehirlerinden evlerinden vazgeçmiyor mu zaten? Kemal'in bunu demesi üzerine ise sevgisi Ayla'nın babası şunu söyler; "Biz kabına sığmayan bir ırkız bir yerde uzun süre oturamayışımız Orta Asya'dan beri süregelen bir vasfımız daha doğrusu ruhumuzdur. Atalarımız bu ruhla Orta Asya'dan Anadolu'ya Anadolu'dan yine Avrupa'ya geçmişler medeniyetler taşımışlar." filmde beni en etkileyen cümlelerden biri de bu olmuştu.

Film ailenin Maraş'a geri dönmeleriyle sonuçlanır. Her ne kadar hayal kırıklıkları ile göç ettikleri şehri terk ediyor olsalar da kendi memleketlerinin kendileri için daha iyi olduklarını anlayarak geri dönerler. Şehirde yapamamaları, aile ilişkilerindeki kopuklukların artması, iletişimlerinin zayıflaması, beraberliğin azalması gibi daha birçok sebep olmasına rağmen filmin başında İstanbul'a geldiklerinde nasıl yan yana yürüdülerse giderken de aynı birlikteliğe tanık oluruz. Eğitimi dolayısıyla İstanbul'da kalmaya devam edecek olan Kemal ve sevgilisi Ayla, Bakırcıoğlu ailesini tren garında uğurladıktan sonra başka bir trenden inen kırsaldan İstanbul'a göç ettiği açıkça belli olan ailenin babası tarafından söylenen "Şah olacağız İstanbul'a şah!!" cümlesi izleyiciye aslında pek çok şey anlatmaktadır. Çünkü hayal kırıklıklarıyla memleketine dönen Bakırcıoğlu ailesi de aynı cümle ile İstanbul'a adım atmışlardı. Eğer siz de, göç olgusunun insanlar üzerindeki etkilerini merak ediyorsanız, Gurbet Kuşları filmini mutlaka izlemenizi öneririm. Göçün bireyler üzerindeki etkilerinin tüm derinliklerini bu filmde görebilirsiniz.

GEZİ

CELLATLAR MEZARLIĞI

VELİ YALÇIN*

*"Hükmü sultan olmazsa hata
gelmez cellattan"*

Üç tarafı denizlerle çevrili olan İstanbul'un tarihi çok eskilere dayanır. İsa'dan 657 yıl önce Byzantion adıyla kuruluşunun öncesinde Lygos adıyla anılan dönemin ne kadar sürdüğü bilinmiyor. I. Konstantin'in 313'te İstanbul'u başkent ilan edişinden 1453'te İstanbul'un Fatih Sultan Mehmet tarafından alınışıyla birlikte Osmanlı İmparatorluğuna uzun yıllar başkentlik etmiştir. Cumhuriyet döneminde başkentliği Ankara'ya bıraktıktan sonra kültürel bir başkent olarak tarihsel konumunu sürdürmektedir. Üç tarafı denizlerle çevrili olan İstanbul, eşsiz coğrafyası, özellikle deniz mavisıyla yeşilin çeşidinin karıştığı Boğaz'ı, doğal bir liman konumundaki "altın boynuz" diye andığımız Haliç'yle güzelliğine güzellik katar.

Bugün tarihi ve coğrafyasıyla İstanbul'un bu eşsiz güzelliği yer yer yara almakta, tarihi doku, yaşam biçimi, doğası, kentin yoksullaşması pahasına ekonomik, endüstriyel ve toplumsal konumu hiçe sayılarak "kentsel dönüşüm"lerle, plansız yapılanmalarla yok edilmektedir.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bölümünü 1986'da bitirdi. H.Ü. ve Sivas C.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Bölümlerine devam etti. Ocak 1989 - 2014 yılları arasında sosyal hizmet uzmanı olarak Sivas, Gaziantep, Ankara, Batman, Kilis ve Aydın'da çalıştı. Gaziantep Çocuk Yuvası ve Gaziantep Yetiştirme Yurdu Müdürü olarak görev yaptı. Haziran 2014 - Mayıs 2015 tarihleri arasında Aydın Efeler Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü olarak görev aldı ve Mart 2016 tarihinde emekli oldu. Şiirleri Fransız Postası, Alleben, Sanat ve Hayat, Bizim Dergi, Sosyal Hizmet, Sosyal Hizmet Sen ve Gerçek Sanat, Karabük Kültür ve Sanat Yaprakları gibi yurtiçi – yurtdışında, "yersizyurtsuz" ve "süje" internet dijital dergilerinde yayımlandı. Bugüne kadar; 25 ülke 82 şehir dolaştı. Ülkemizde ise 81 ilin 70'ine gitti. Çeşitli yerel gazeteler (Aydın Denge ve Gaziantep Sabah) ve internet (havaneli ve hadigez) sitesinde gezi yazıları ve bir internet sitesinde (beklenengazete) köşe yazıları yayımlanmaktadır. Evlidir ve bir kız, bir erkek ikiz çocukları vardır. Favori Yayınları'ndan yayımlanmış iki kitabı bulunmaktadır: Kuşlar Su İçti Dilinden (Şiir, Favori Yayınları 2017). Gezdim Gördüm Yazdım (Gezi Yazıları, Favori Yayınları 2018) veya0927@gmail.com

Sennur Sezer / Adnan Özyalçiner "Yok Olan İstanbul" adlı makalesinde, geçmişi oldukça zengin olan bu dünya kentinin karşı karşıya kaldığı sorunlara dikkat çekmektedir. İstanbul'un bugün yok olan tarihsel geçmişlerinden birisi de, dünyanın ilk ve tek Cellatlar Mezarlığı'nın bu şehirde olmasıdır. İnsan ölümden, ölüden ve mezarlıktan her zaman ürkmüş ve uzak durmaya çalışmıştır. Oysa mezarlıklar geçmişi, bugünü ve geleceği içinde taşıyan yerlerdendir. Hemen hepimizin bir yakını vardır. Bu anlamıyla mezarlıklar bütün toplumların hem içinde hem de dışında olduğu mekanlardır.

İnsan yaşamı doğum, yaşam ve ölüm gibi üç önemli evreden oluşur. Tıpkı doğum ve yaşamda olduğu gibi ölümden de, insanların sahip olduğu inanç sistemine göre cenaze törenleri yapılmıştır. Bazıları, ölümlerini toprağa gömüp saklarken; kimileri gösterişli yapılmış mezarlarda saklamayı tercih etmişlerdir veya ölümlerini yakıp küllerini nehre, gökyüzüne, denize, dağlara savurmuşlardır. Her toplumun ölüm ve ölümlerle ilgili geleneksel uygulamaları mezar taşlarını da yansıtmıştır.

Farklı coğrafyalarda farklı mezar taşları vardır. Mısır piramitleri, Anadolu'daki kral mezarları, Paris Pere Lachaise Mezarlığı, Moskova Novodevice Mezarlığı, Hindistan'ın Ganj Nehri'ndeki ölü yakma törenleri vb. gibi. Mezar taşlarının ve üzerinde yazı, desen ve işaretler, o mezarda yatan kişi hakkında bilgi vermektedir. Osmanlı mezar taşlarındaki her şekil, sembol ya da işaret bir mesajı belirtmektedir. Buna bakarak mezarda yatan kişinin cinsiyeti, mesleği veya inanç yapısını anlamak mümkündür. Bunların dışında mezar taşlarının yazısız, düz ve dikdörtgen olduğu mezarlar da vardır. Bunlar da cellat mezarlarıdır. Peki, kimdir bu cellatlar?

Cellatlar 15. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda görev yapmaya başlıyor ve sadece padişah'tan emir alıyorlar. Cellatlar sağır ve dilsizler arasında seçiliyor ya da dilleri kesiliyor. Nedeni ise, öldürdükleri kişiyle iletişim kurmamaları ve onlardan etkilenmesinin önüne geçilmesidir. Cellatlar dış görünüşleri ve acımasızlıklarıyla etrafa korku salan özel yetiştirilmiş kimselerdir. Yine, cellatların, öldürdükleri kişinin cesedi, üzerindeki eşya, para ve giyecekleri kendi malı sayılıyor. Cellat cesedi ister atıyor, isterse ölü yakınlarına satıyor. Hakkında padişah fermanı bulunan kişi Topkapı Sarayı'nın girişinde bulunan Cellat Çeşmesi'ne getiriliyor ve burada cellat tarafından katlediliyor. İnfaz sonrası celladın kılıç ya da baltasını yıkadığı çeşme olması nedeniyle çeşme bu adı alıyor. Çeşmenin önünde bulunan taş üzerinde ise katledilen kişinin kafası halk tarafından ibret alınması için sergileniyor. Bu nedenle ibret taşı diye anılıyor.

Cellatlar, yaşarken de öldükten sonra da toplumdaki dışlandıkları için normal mezarlıklardan uzak, ayrı yerlere gömülüyorlar. Cellat mezarlarının üzerinde herhangi bir işaret veya isim bulunmuyor. Yüksekliği 160-170 cm boyunda, 40-50 cm eninde dikdörtgen taşlardan meydana geliyor. Dünyada başka bir örneği bulunmayan Cellat Mezarlığı yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Geçmişten günümüze var olan cellat mezar taşları korunamamıştır. Geçmişten günümüze sürekli yok olan, şimdilerde iki elin parmaklarının sayısı kadar kalan mezar taşlarının yakın bir gelecekte tamamen yok olacağı düşünülüyor.

Nitekim, Edirnekapı'daki cellat mezarlığı duyarsızlık nedeniyle yok olmuştur.

İstanbul'un Piyer Loti Tepesi'nde, Eyüp Sultan Mezarlığı içinde bulunan Karyağdı Baba Türbesi'nin karşısında, ülkemizin ve dünyanın tek cellat mezarlarının ya da mezarlığının koruma altına alınması gerekiyor.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi ya da Kültür Bakanlığı dünyanın ilk ve tek Cellatlar Mezarlığı'nın elde kalan son mezar taşlarının da yok olmasına müsaade etmemelidir.

Geç kalmadan, yarın daha da geç olmadan görev başına!

DÜŞÜNCE KİTAPLIĞI

ZOR İSİMLİ ÇOCUKLAR

SULTAN EBRU
BULGURCUOĞLU *

'Sen' derdi öğretmen, 'zor isimli çocuk, sen söyle bakalım.

'Cervantes'in Don Quijote'undan alıntılanan "hiçbir yerde, bizi talihsizliğimizi unutturacak kadar güler yüzle karşılamıyorlar" cümlesi ile başlayan kitap, Berlin'in göçlerle mayalanmış çok kültürlü kadim semti Kreuzberg'de yaşayan ve 36 Boys olarak ün salan Türk çetesini konu alıyor. Kreuzberg ve Berlin sokaklarında 36'lar olarak nam salan sokak çetesinin kurucuları, literatürde "ikinci kuşak" olarak tabir edilen ilk diyaspora neslinin çocuklarıdır.

Serhat Güney

ZOR İSİMLİ ÇOCUKLAR

BİR GURBET HİKAYESİ

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

Eserin Adı: Zor İsimli Çocuklar

Yazarın Adı: Serhat Güney

Yayın Tarihi: 2015

Yayınevi: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

Baskı Sayısı: 1

Dil: Türkçe

Sayfa Sayısı: 178

1991 yılında Rize'de doğdu. İlkokulu Mersin'de, ortaokul ve lise öğrenimini ise Trabzon'da tamamladı. 2013 yılında Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Aile ve Tüketici Bilimleri Bölümünden mezun oldu. Yüksek Lisansını Turgut Özal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı'nda tamamlayan yazar halen Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Doktora programında öğrenimine devam etmektedir. bulgurcuogluebru@gmail.com

Almanya'ya işçi göçü tarihinin belki de en talihsiz kuşağı arasında yer alan ve "kayıp kuşak" ya da "arada kalmışlar" olarak adlandırılan bu ikinci kuşak, yazarın da belirttiği gibi eğitimden, asgari koşulların sağlandığı bir barınma hayatından, ev sahibi ülkenin çocuklarının aksine oyun oynayabilecekleri parklardan yoksun, Berlin duvarının dibinde kendilerine çocukça bir dünya kurmuş çocuklardır. Evdeki geleneksel kültür ile eğitim sistemindeki Batı kültürü arasında kalan bu Kreuzbergli çocukların ana babaları da geri dönüş arzusunda oldukları için çocuklarını biraz unutmuşlardır. Eğitim sistemi içerisinde bile isimlerini telaffuz edemeyen ve "zor isimli çocuk" etiketlemesinde bulunan öğretmenler ise Güney'in ifadesiyle çocukları anonim bir hiçliğe mahkûm ederek iyice küçülmelerine sebep olmuştur. 36 Boys olarak bilenen çocuklar da işte bu yaşanmamış çocukluğun, arada kalmışlığın ve adaletsizliğin sonucu olarak bir gençlik alt kültürü örneğidir.

Kitapta belirtildiği gibi 36 efsanesinin ilk tohumları 1980'li yılların ortalarında sokaklara yayılan on kadar gencin sahneye çıkmasıyla atılmıştır. Çetenin ismi olan 36 sayısı ise Anavatandan gelen mektuplarda yer alan Kreuzberg'in posta kodundan gelir. Grubun yaşça biraz daha büyük olanları kendilerine 36'lılar (36'ers) derken; yaşça biraz daha küçük olanlar ise 36 Boys ismini almıştır. Berlin'de korku salmış ve isimleri kulaktan kulağa yayılmış olan bu çetenin çocukları, genel kanının aksine çoğu kısa boylu, ince yapılı ve ufak tefek çocuklardır. Sokağın en büyük özgürlük alanı olduğu 36 gençlerinin hayatlarında futbol ve dövüş sporlarının yanı sıra Break dans ve grafitinin de önemli bir yeri vardır. Güney'in de belirttiği gibi dünü yaşamamış ve gelecekte habersiz, kimlik karmaşası içerisinde, kaybedecek bir şeyleri olmayan çocuklardır 36'lılar.

Eski 36 üyelerinin anlatılarından hareketle kitaplaştırılan bu eserde hikâyeye anlatıcısı rolüne giren yazar, 1960'lı yıllarda Türkiye'den Almanya'ya gerçekleşen misafir işçi göçünü, birinci kuşak işçilerin yaşadıkları sorunları ve ikinci kuşak olmanın zorluklarını da edebi bir dille ele alır. Bir zamanlar getto biçiminde tezahür eden ve diasporik ambiyansın olduğu Kreuzberg'i ve Kreuzberg çocuklarını keşfetmek, ulus ötesi göçle gelen kültür karmaşasını, dışlanmayı ve gençlik alt kültürünü anlamak için bir iletişim profesörü tarafından ele alınmış oldukça akıcı bir eserdir. Yer yer fotoğraflarla da dolu olan kitabın meraklılarınca keyifle okunacağına gönülden inanıyorum.

SURİYE'DEN TÜRKİYE'YE KADIN OLMAK “Zulümden” Kadın Dayanışmasına: Suriyeli Kadın Hikayeleri

Suriye’de evde olan bir şeyi gidip birine anlatmak çok çok ayıp bir şey. O yüzden orda şiddetin adı yok ve böyle merkezler (WGSS) gibi birşey yok. Normalde şiddeti anlatmak çok ayıp olmasına rağmen Suriye’de asla konuşmam ama ben buraya gelince herkese anlatıyorum. Bana ayıp falan dediler ama bence ayıp değil, herkese anlatıp, herkese duyurmamız gerekiyor ki, başka kadınlar da şiddete, dayağa sessiz kalmasınlar diye bizim bunu söylememiz gerek. (Kine, 29Y, B, 3Ç, Halep)

Suriye’de 2011 yılında başlayan savaş, dünyanın son yıllardaki en büyük insani krizinin yaşanmasına neden olmuştur. Savaş dolayısıyla ülkesini terk etmek zorunda kalan 3,5 milyondan fazla kayıtlı Suriyeli mülteci Türkiye’de yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır.

Eserin Adı: Suriye’den Türkiye’ye Kadın Olmak

Yazar: Özlem Cankurtaran ve Hande Albayrak

Yayın Tarihi: Nisan 2019

Yayınevi: Merdiven Yayın

Baskı Sayısı: 1. Baskı

Sayfa Sayısı: 104

Dil: Türkçe ve İngilizce

Türkiye’de mültecilerle birçok kurum ve kuruluş çalışmaları yürütürken bu çalışmalardan biri de Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜKSAM)’ın, Ankara İl Sağlık Müdürlüğü ile yaptığı protokol doğrultusunda Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) ortaklığı ve Avrupa Birliği Sivil Koruma ve İnsani Yardım Operasyonları (ECHO) finansal desteği ile yürüttüğü; “Kadın ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar ve Kadın Sağlığı Danışma Merkezleri Oluşturmak Suretiyle Suriyeli ve Diğer Göçmen Kadınların Üreme Sağlığı ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Hizmetlerine Erişimlerini Güçlendirme Projesi” kapsamında Ankara’da hizmet veren Ulubey, Gülveren ve Yenimahalle’de yer alan Kadın ve Kız Çocukları İçin Güvenli Alanlar (WGSS) ve Kadın Sağlığı Danışma Merkezleri’dir.

Bu kitap, merkezlerde sağlık aracısı olarak çalışan Suriyeli kadınlar ile savaş öncesinde, savaş sırasında, göç sürecinde ve göç edilen yerdeki yaşam deneyimlerinin ve WGSS'lerden alınan eğitimlerle ve çalışma deneyimiyle birlikte kadınların değişen yaşam ve güçlenme pratiklerinin öğrenilmesi amacıyla yapılan nitel bir çalışmanın sonucunda ortaya çıkmıştır. Kitapta öncelikle Suriye'de kadın ve kız çocuğu olmak; yasalar, sosyal göstergeler ve kadınların anlatılarıyla birlikte resmedilmiştir. Daha sonra ise katı cinsiyete dayalı güç ilişkilerinin yer aldığı ataerkil yapının hakimiyetinde ve her türlü şiddetin katlanarak arttığı savaş ve göç sürecinde kadın ve kız çocuğu olma meselesi, literatür bilgisi ve kadınların anlatılarıyla harmanlanarak aktarılmıştır.

Göç edilen yerde yaşam konusu, göçün getirdiği zorluklarla birlikte değişen roller, yaşam koşulları ve Türkiye gibi Suriye'ye göre kadının daha özgür olduğu bir coğrafyaya göç etmiş olma durumunda ele alınmıştır. Suriyeli kadın ve kız çocuklarının Türkiye'de yaşamının nasıl olduğuna bakılırken güçsüzleştirici ve güçlendirici olmak üzere iki yönlü bir yaşamın hüküm sürebildiği gözler önüne serilmiştir. Güçsüzleştirici yanında özellikle göçün ve savaşın psikolojik, sosyal ve ekonomik açıdan zorlukları karşısında kadınlar ve kız çocukları için güvencesiz ve korunmasız bir yaşamı getirmesi ile çocuk yaşta evlilik, ikinci ve üçüncü eş olarak evlenme ve şiddet gibi yaşantıların sürdüğü öne çıktığı anlatılar görülmektedir. Güçlendirici yanında ise köken ülkedeki toplumsal baskıdan uzaklaşma, göç ile ekonomik koşullardaki zorluk ile erkeğin uzun saatler çalışması ve kadının ev dışı işlerle ilgilenmek zorunda kalmasının kadın yaşamını nasıl dönüştürdüğüne dair anlatılar öne çıkmıştır. Sağlık aracısı kadınlar özelinde bu güçlenmeye bakıldığında ise WGSS'lerden alınan eğitimler (kadın sağlığı, kadına yönelik şiddet ve kadın hakları gibi) ve çalışma deneyimi sayesinde kadınların savaş travmasının ve zorlukların üstesinden gelmek için geliştirdikleri dayanıklılık, içselleştirdikleri ataerkil baskıyla yüzleşme, kadın dayanışması, mücadele, yeni bir kimlik inşa etme süreçlerindeki anlatıları görülmektedir. Yukarıda görüldüğü gibi bu kitap Suriyeli kadınların, Suriye ve Türkiye'deki yaşam hikayelerini ve bu hikayelerinin nasıl dönüştüğünü göstermesi bakımından "göç ve kadın" meselesinin dinamiklerine dair derinlemesine anlayış kazandırmaktadır.

BU AY

29 EKİM - 4 KASIM KIZILAY HAFTASI

1868 yılında kurulan Kızılay, Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne miras kalan az sayıdaki özel kurumdan bir tanesi. Toplumsal dayanışmayı sağlamak, sosyal refahın gelişmesine katkıda bulunmak, yoksul ve muhtaç insanlara beslenme, barınma ve sağlık yardımı ulaştırmak gibi önemli görevler üstlenen ve birçok konuda da öncü olan, modelleri örnek alınan Türk Kızılay, kan, afet müdahale, sağlık, sosyal yardım, gençlik ve eğitim gibi alanlarda hizmetler sunuyor. Hizmet yelpazesini de günden güne sürekli genişletiyor. Ülkemizin yardım eli olan Türk Kızılayın insani yardım çalışmaları ülke sınırlarını aşarak her dinden, dilden ve ırktan mazlumlara da uzanıyor. Sergilenen bu insani çabalar neticesinde artık dünyada "Türk Tipi Yardım Modeli" olarak adlandırılan bir model oluştu. Bugün tüm dünyadan ihtiyaç sahipleri "bize yardım edilsin" yerine bize "Türkiye ve Türk Kızılay yardım etsin" diyor.

13 ülkede Türk Kızılay'ın temsilciliği ve 40'ın üzerinde ülkede devam eden insani yardım çalışmaları bulunuyor. 2018 yılında Türk Kızılay, hizmetlerinin en az bir çeşidiyle 30 milyonun üzerinde mazluma ulaştı.

Türk Kızılay, uluslararası bir networkün üyesi olarak faaliyetlerimize devam ediyor. Dünyadaki bütün Kızılay ve Kızıllaçlar bu networkün çatısı altında çalışıyorlar. Türk Kızılay Genel Başkanı Dr. Kerem Kınık, Uluslararası Kızılay Kızıllaç Federasyonunun Başkan Yardımcılığı görevini de yürütüyor. İnsani yardımda dünyanın en cömert ülkesi konumunda olan Türkiye artık uluslararası insani yardım alanında da söz sahibi bir ülke haline geldi. Elbette insani alandaki tüm bu başarılar, insani alandaki tüm bu çalışmalar, bağışçılığı ve hayırseverlerin Kızılaya verdikleri destekler ile gerçekleşiyor.

TÜRK KIZILAY

Eren Köse

eren.kose@kizilay.org.tr

Sosyal Hizmet Uzmanı, Ankara Toplum Merkezi
Social Worker, Ankara Community Center

Başpınar Mah. 1234/1 Sok.
No:13/23 No:21/22 Siteler
Ankara

T:03123530083-109
F:03123530081
www.kizilay.org.tr

Ortadoğu göç güzergahlarının kalbinde yer alan bir ülke olarak, "göç ve göçmen" kavramı Türk Kızılayın gündemindeki yerini hiçbir zaman kaybetmiyor. Doğup büyüdükları topraklardan göç etmek zorunda bırakılan ve ülkemize sığınan insanların sayısı 4 milyonu çoktan aştı. Bu insanların 150 bine yakını ülkemizdeki kamplarda, diğerleri ise memleketimizin her bir yanında ülkemizin geçici korunması kapsamında yaşamlarına devam ediyorlar. Bu büyük insan kitlesi ağırlıklı olarak Suriyelilerden oluşmakla birlikte, Afgan, Irak, İran, Somali gibi farklı uluslardan 400.000'e yakın insan da uluslararası koruma altında ülkemizde ikamet ediyor.

Bu denli büyük sayıları sadece birer rakam ya da istatistik bilgisi olarak görmemek lazım; her bir rakam içerisinde ayrı bir yaşam öyküsü barındırıyor. Tüm bu rakamlar ve yaşam öyküleri birleşince de dünyanın en fazla sayıda göçmen barındıran ülkesi Türkiye'nin büyük iyilik öyküsü ortaya çıkıyor. Suriye'deki durum sebebi ile evlerini, yaşadıkları şehirleri terk etmek durumunda kalmış ve zorlu koşullarda yaşam mücadelesi veren mazlumlaraya yönelik Türk Kızılayın hizmetlerini en temelde iki başlık altında toplamak mümkün. Bunlardan ilki; akut dönem faaliyetleri olarak da adlandırabileceğimiz, yaşamın devamı için gerekli temel insani ihtiyaçlarına yönelik hizmetler. İkinci başlık ise; ülke sınırlarımız içerisinde geçici koruma statüsüne sahip bu insanların sosyal ihtiyaçlarına ve toplumla uyumlarına yönelik gerçekleştirilen hizmetler.

Suriye toprakları içerisinde Mart 2011'de başlayan çatışmaların ardından ilk grup insan Hatay sınırımızdan ülkemize giriş yaptı. Bölgedeki gelişmeleri yakından takip eden Türk Kızılay, Dışişleri Bakanlığımız ve AFAD'la koordinasyon içerisinde, 29 Nisan 2011 tarihinde, "Suriye Krizi İnsani Yardım Operasyonunu" başlattı.

Suriye halkının sınır noktalarında yaşadığı mağduriyetlere de duyarsız kalmayarak, uluslararası anlaşmaların Kızılay özelinde tanıdığı hakları da kullanarak sınır üzeri ve sınır ötesi yardım çalışmalarına başlandı. Sayfaların sınırlılığı içerisinde, gerçekleştirilen çalışmaların ve sağlanan yardımların detaylarını paylaşmak mümkün değil maalesef. İhtiyaç sahibi, mağdur, mazlum, göçmen...

Her ne sıfat ile adlandırsak adlandıralım, sonuçta onlar birer insan ve her insan gibi onların da sosyal ihtiyaçları var. Bu gerçeği gözeterek Türk Kızılay, hem onların sosyal ihtiyaçlarına cevap verebilmek hem de toplumumuzla sosyal uyumlarını sağlayabilmek adına çok geniş bir yelpazede çalışmalar yürütüyor. Bu çalışmaların önemli bir bölümünü, 15 ilde kurulan 16 Kızılay Toplum Merkezi aracılığı ile gerçekleştiriliyor. Kızılay Toplum Merkezleri ile hem yerel nüfusa hem de yerlerinden edilmiş ihtiyaç sahiplerine hizmet sağlanıyor. Toplum merkezlerinde ana başlıklarıyla rehberlik hizmetleri, eğitim faaliyetleri, geçim kaynağını geliştirme çalışmaları, beslenme ve sağlık hizmetleri, sosyal etkinlikler, savunuculuk ve koruma faaliyetleri, gönüllülük faaliyetleri, sosyal uyuma yönelik çalışmalar gerçekleştiriliyor. Merkezlerde bulunan çocuk ve genç dostu alanlarla, yeni nesillere de katkı sağlanıyor. Son olarak Kızılay Toplum merkezlerinden toplamda 900 binden fazla yararlanıcının destek aldığını söylersek Kızılay'ın önemi daha iyi anlaşılacaktır.

SOSYAL HİZMET MAGAZİN

www.sosyalhizmetmagazin.com
Ücretsiz abonelik için ziyaret edin.

sosyalhizmetmagazin@gmail.com

YAZILARINIZI BEKLİYORUZ!

**KASIM 2019'DA TEMA:
MADDE BAĞIMLILIĞI**

**ARALIK 2019'DA TEMA:
YEREL YÖNETİMLER VE SOSYAL POLİTİKA**

